

TAIPALSAAREN KUNTA

SUUR-SAIMAAN ALUEEN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

Raportti

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalue	1
3	Kaavatilanne	2
3.1	Maakuntakaava	2
3.2	Yleiskaava	3
3.3	Ranta-asemakaavat	3
4	YMPÄRISTÖN YLEISKUVAUS	3
4.1	Maa- ja kallioperä sekä topografia	3
4.1.1	Kallioperä.....	3
4.1.2	Maaperä.....	4
4.2	Pinta- ja pohjavedet	7
4.3	Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet	10
4.3.1	Natura-alueet	10
4.3.2	Luonnonsuojelualueet	12
4.3.3	Suojeluohjelmien kohteet	13
4.3.4	Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat	13
4.4	Muut tiedossa olevat luontokohteet.....	15
4.4.1	Saimaa-Lietvesi (FINIBA).....	15
4.4.2	Maakunnallisesti tärkeät lintualueet.....	15
4.4.3	Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt	16
4.4.4	Kyläniemen paahdeympäristöt.....	17
4.4.5	Muut geologisesti merkittävät kohteet	19
4.5	Saimaannorppa.....	20
5	AINEISTO JA MENETELMÄT	21
5.1	Yleistä	21
5.2	Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys	21
5.3	Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit	22
5.4	Linnustosiselvitys	22
5.5	Maisemaselvitys	22
5.6	Arvokkaat luontokohteet ja niiden arvottaminen	23
5.7	Maisemansuojelun kannalta arvokkaiden alueiden valintaperusteet	24
5.8	Uhanalaisuusluokitus	25

6	MAISEMASELVITYS	25
6.1	Yleiskuvaus	25
6.2	Arvokkaat maisemakohteet	27
6.2.1	Utulan ja Kyläniemen viljely- ja järvimaisemat.....	27
6.2.2	Muut arvokkaat maisema-alueet ja kohteet	28
6.3	Kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset	29
7	LUONTOSELVITYS	31
7.1	Kasvillisuus ja luontotyytit	31
7.1.1	Metsät.....	31
7.1.2	Rannat ja suot.....	31
7.1.3	Kulttuuriympäristöjen kasvillisuus.....	33
7.2	Linnusto	33
7.3	Muu eläimistö	38
7.4	Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit ja lintudirektiivilajit	38
7.4.1	Sudenkorennot	38
7.4.2	Viitasammakko	40
7.4.3	Lepakot	42
7.4.4	Lintudirektiivin liitteen I linnut	42
7.5	Uhanalaiset, silmälläpidettävät ja muut harvinaiset lajit.....	44
7.5.1	Kasvilajit.....	44
7.5.2	Pesimälinnut	46
7.5.3	Hyönteiset.....	49
7.6	Arvokkaat luontokohteet	49
8	Maisemaekologinen rantaluokitus	63
9	Suosituks	64
9.1	Suosituks	64
9.2	Lisäselvitystarpeet	65
10	LÄHTEET	67

Liite 1	Maisema-arvot
Liite 2	Luontoarvot
Liite 3	Maisemaekologinen rantaluokitus

*FCG Finnish Consulting Group Oy ("FCG") on laatinut tämän raportin FCG:n asiakkaan ("Asiakas") toimeksiannon ja ohjeiden mukaisesti. Tämä raportti on laadittu FCG:n ja Asiakkaan välisen sopimuksen ehtojen mukaisesti. **FCG ei ole vastuussa tästä raportista tai sen käytöstä suhteessa mihinkään muuhun tahoon kuin Asiakkaaseen.***

Tämä raportti voi perustua kokonaan tai osaksi kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella.

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu FCG:n ja Asiakkaan välillä. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

SUUR-SAIMAAN ALUEEN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

1 JOHDANTO

Työssä on laadittu Suur-Saimaan yleiskaava-alueelle luonto- ja maisemaselvitys. Työ käsittää kaava-alueelle laaditut maisema-, kasvillisuus-, lintu-, luontotyyppi- ja liito-oravaselvitykset. Selvitysalueen luonnonolojen selvittämisen tavoitteena on turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet sekä edustavat maisema-arvot. Pyrkimyksenä on myös edistää hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen tavoitetta.

Luonto- ja maisemaselvitys on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132) kaavalle asettamien sisältövaatimusten mukaisella tarkkuudella ja sen tavoitteena on paikantaa maisema-arvot ja arvokkaat luontokohteet, jotka ovat joko lainsäädännöllä määritelty tai muutoin alueellisesti edustavia sekä selvittää uhanalaisen tai alueellisesti muutoin huomionarvoisen lajiston esiintymiä ja esiintymisedellytyksiä riittävällä tarkkuudella. Inventoinneilla pyrittiin saamaan kattava kuva alueen merkittävistä luonto- ja maisema-arvoista.

Selvitysraportissa on esitetty alueen ympäristöolosuhteiden, maisema- ja luontoarvojen nykytila sekä kaavassa huomioitavat, perustellut luontokohteet. Vaikutuksia kohteille ja lajistolle arvioidaan erikseen kaavaselostuksessa. Selvitysalueelle sijoittuvat merkittävät maisemakohteet, arvokkaat luontokohteet ja arvokkaan lajiston esiintymät on esitetty kartoilla, kuvailtu pääpiirteissään sekä arvoitettu.

Selvityksen on laatinut FCG Finnish Consulting Group Oy:n FM biologi Jari Kärkkäinen Kuopion alue-toimistosta ja FM Tiina Mäkelä Helsingin toimistosta.

2 SELVITYSALUE

Selvitysalue käsittää noin 270 km². Keskeisimpiä alueita ovat Kyläniemi ja Venäjänsaari sekä muu saaristo vesistöalueineen (Kuva 1). Kyläniemessä on useita loma-asuntoja, paikallistie, metsäteitä ja ajoneuvopolkuja sekä paikoin laajahkoja avohakkuu- ja taimikkoaloja. Alueen koillispuolella rajoittuu reunaselänteen muodostaman kannaksen poikki kaivettuun Kutveleen kanavaan. Kyläniemen alue on monin paikoin vilkkaassa veneily- ja muussa virkistyskäytössä.

Selvitysalue on saimaannorpan elinaluetta. Alueella on tästä syystä kalastusrajoituksista. Saimaalla on mm. verkkokalastus täysin kiellettyä 15.4.–30.6. lukuun ottamatta alle 22 millimetrin solmuvälin muikkuverkkoja, joilla kalastuskielto päättyy 20.6.

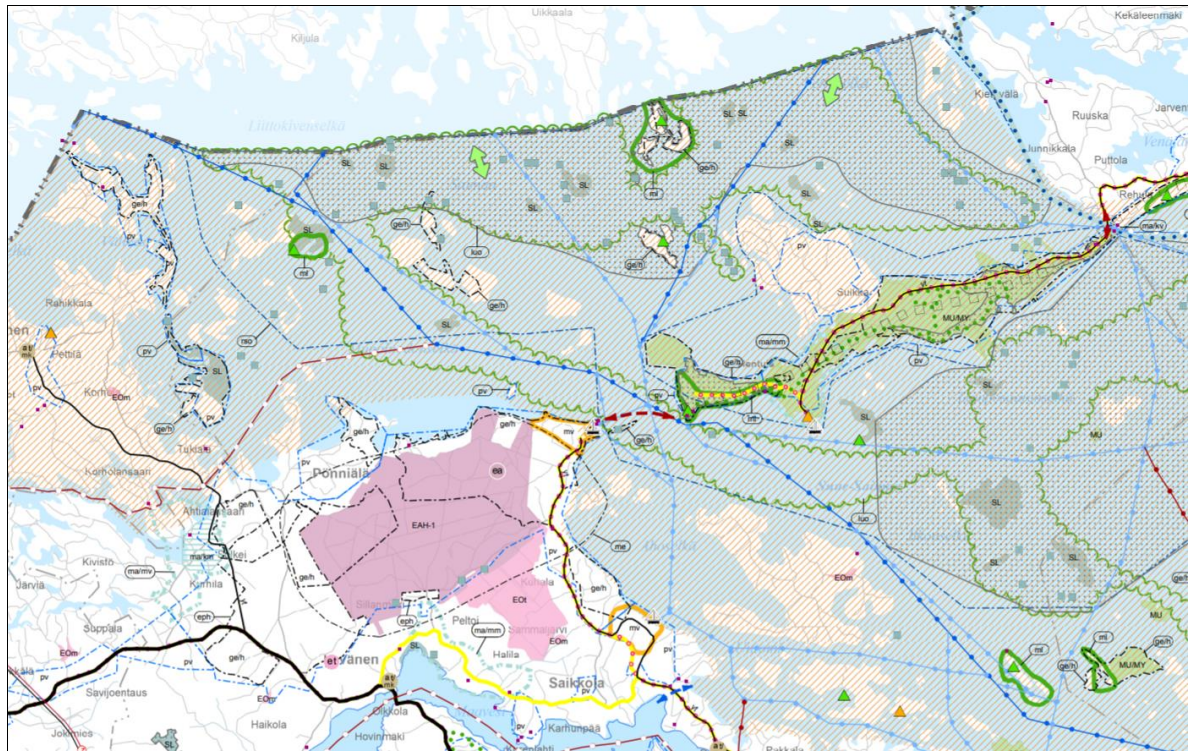
Kuva 1. *Selvitysalue.*

3 KAAVATILANNE

3.1 Maakuntakaava

Etelä-Karjalassa on voimassa ympäristöministeriön 21.12.2011 vahvistama Etelä-Karjalan maakuntakaava ja 19.10.2015 vahvistettu Etelä-Karjalan 1.vaihemaakuntakaava. Maakuntakaavan laajempi päivitystyö on käynnistynyt 2021.

Maakuntakaavassa on osoitettu selvitysalueen arvokkaat harjualueet (ge/h), Maa- ja metsätalousvaltainen alueet, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta sekä erityisiä ympäristöarvoja (MU/MY), tärkeät pohjavesialueet (pv), Natura-alueet (nat) ja luonnonsuojelualueet (SL). Samoin alueella on Suur-Saimaan luonto- ja virkistysalueen kehittämisen-merkintä.

Kuva 2. Ote maakuntakaavayhdistelmä.

3.2 Yleiskaava

Selvitysalueella on suurelta osin voimassa 5.4.1994 ympäristöministeriön vahvistama Suur-Saimaan osayleiskaava. Yleiskaavaan on tehty muutamia päivityksiä.

3.3 Ranta-asemakaavat

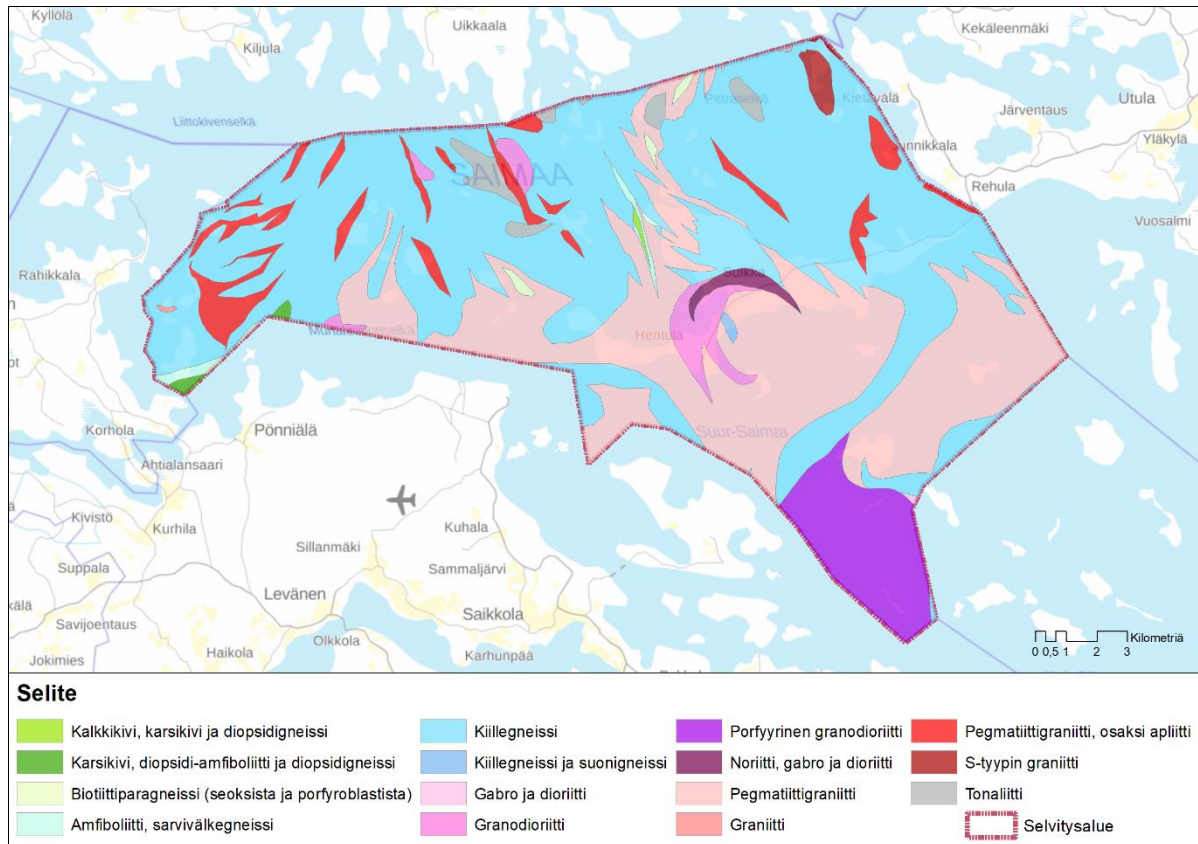
Suunnittelualueella on voimassa neljä ranta-asemakaavaa.

4 YMPÄRISTÖN YLEISKUVAUS

4.1 Maa- ja kallioperä sekä topografia

4.1.1 Kallioperä

Selvitysalueen kallioperä on syntynyt Svekofennialaisessa poimuttumisessa 1,6–1,8 miljardia vuotta sitten. Pääkivilajeina alueella esiintyy erityyppiset gneissit, graniitit ja amfiboliitti (Kuva 3). Selvitysalueen eteläkärjessä esiintyy yhtenäisenä alueena porfyryistä granodioriittia, tonaliittia esiintyy taas enimmäkseen selvitysalueen pohjoisosassa.

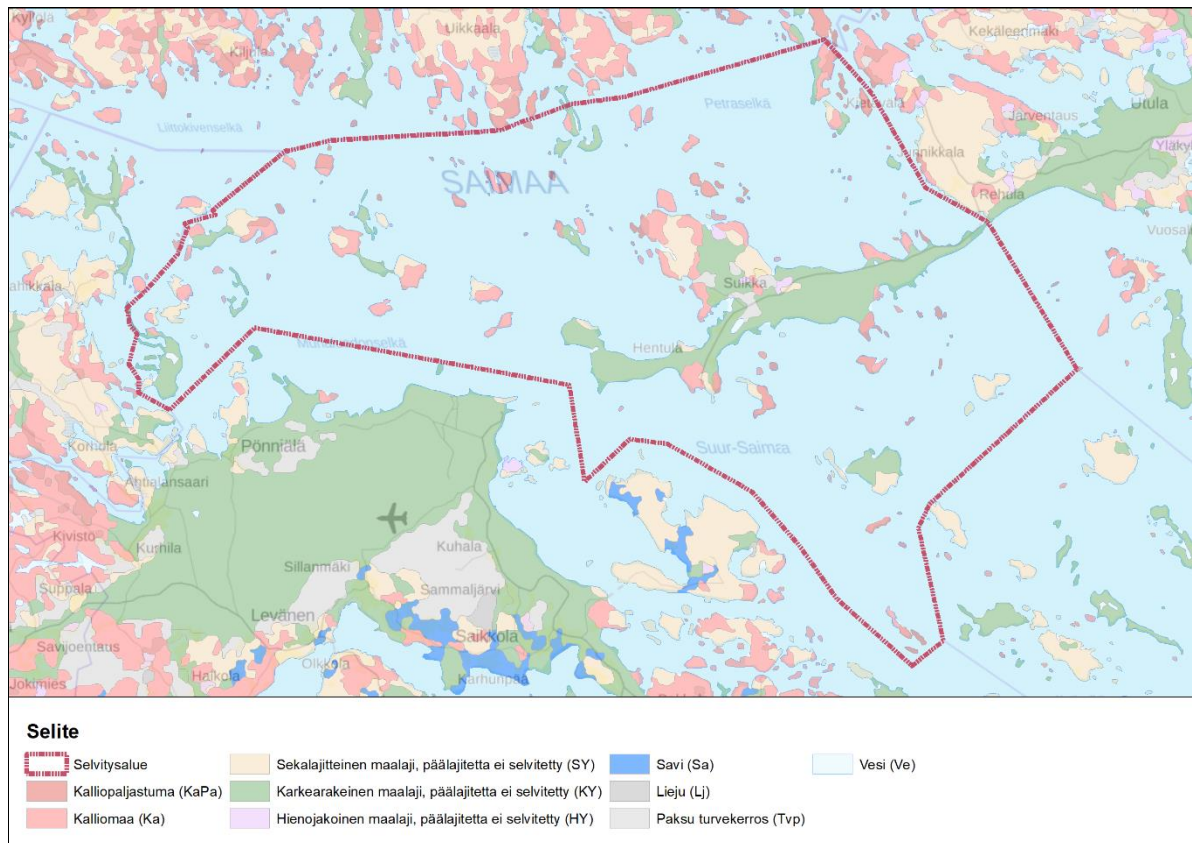
Kuva 3. Alueen kallioperä (GTK 2021).

4.1.2 Maaperä

Alueen maaperän luonteeseen keskeisesti vaikuttaa toisen Salpausselän reunamuodostuman sijoittuminen selvitysalueelle. Keskellä selvitysalueetta on Kyläniemi, joka on toisen Salpausselän Järvi-Suomen kaaren keskiosia noin 14 km pitkä reunamuodostuman osa. Kyläniemen reunamuodostuma halkoo Saimaata pitkänä niemenä, joka muodostui jääkauden aikana 11 800–11 600 vuotta sitten.

Aluetta luonnehtivat moreeni- ja harjumuodostumat sekä kalliopaljastumat (Kuva 4). Harjujen aineksena ovat jäätikön kuljettamat lajiutumattomasta moreenista lajittuneet hiekka ja sora. Kyläniemi koostuu leveistä ja vierekkäisistä, jäätikön reunan eteen kerrostuneista hiekka- ja soravaltaisista deltoista eli jäätikköjokisuistoista, sekä kapeammista ja kivisemmistä reunamoreeniselänteistä. Alueella on myös edustavia rantamuodostumia Baltian jääjärven, paikallisten jääjärvien sekä Suur-Saimaan ajoilta.

Kyläniemen reunamuodostuma käsittää leveitä deltamaisia reunatasanteita (Onnenahonkangas - Mannastinkangas ja Rastinkangas), kumpuilevia reunalajentumia (Turpainniemi, Syvälahdenkangas), reunaterasseja sekä suuria reunaselänteitä (Hentula - Varastinlampi ja Syvälahti - Kutvele). Deltatasanteet ovat noin 105–110 m mpy. Proksimaalivyöhykkeen reunakummut ja harjanteet nousevat paikoin 115 m mpy. Rinteillä on monin paikoin hyvin edustavina kaksi alekkaista muinaisrantaä tönäminen ja terasseineen. Paikoin on rantavalleja ja eroosiotörmiiä. Rannoilla esiintyy monin paikoin särkkämuotoja nykyisten rantahietikoiden yhteydessä.

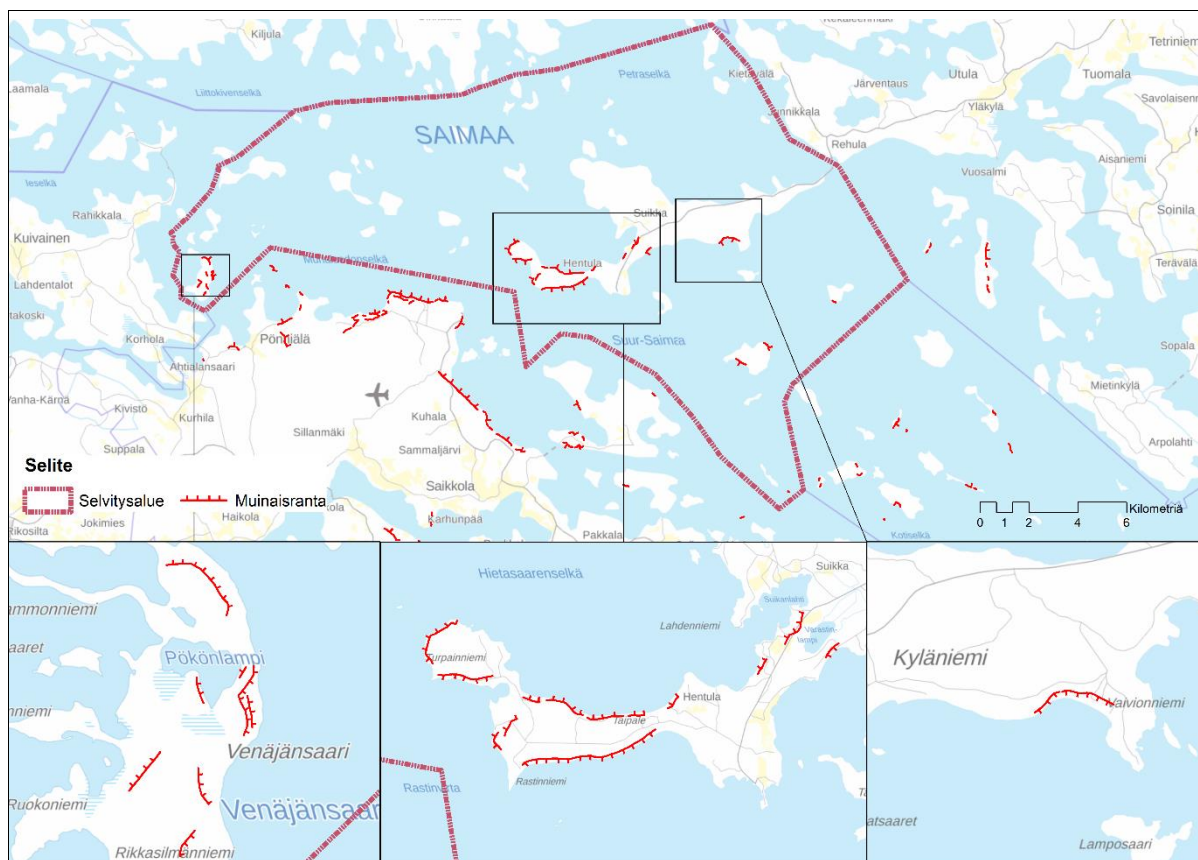
Kuva 4. Alueen maaperä (GTK 2021).

Kuva 5. Kyläniemen Kallastinhiekat. Rannalla on aaltojen ja jään kuljettamista kasvien jäänteistä muodostuneita eloperäisiä törky- eli detritusvalleja.

Alueella sijaitsee useita Saimaan eri vaiheissa syntyneitä muinaisrantoja, laajimmat niistä Rastinniemiessä ja Turpainniemiessä (Kuva 6). Kylänniemen kärki, Turpainniemi, on laelta lähes tasainen, loivarinteinen, koillis-lounassuuntainen harjanne, joka kohoaa 25–30 metriä Saimaan pinnan yläpuolelle. Turpainniemen alueella on useita muinaisrantoja, kuten komea törmäterassiyhdistelmä alueen eteläosassa.

Kylänniemen kärjessä, Rastinniemiessä sijaitsee myös muinaisrantoja (Kuva 6). Rastinniemeen vievän tien tuntumassa maaperä on sulamisvesivirran suulle kerrostunutta muinaista suistoa, jonka pintaan on uurtunut uomaverkosto. Rastinniemiessä sijaitseva parkkipaikka sijaitsee muinaisen Baltian jääjärven rannan tuntumassa. Suursaimaa-vaiheessa noin 6300 vuotta sitten muodostuneen muinaisrannan ja nykyisen rantaviivan välissä löytyy allekkaisia rantavalleja, jotka tekevät maastosta vaihtelevan aaltoilevaa.

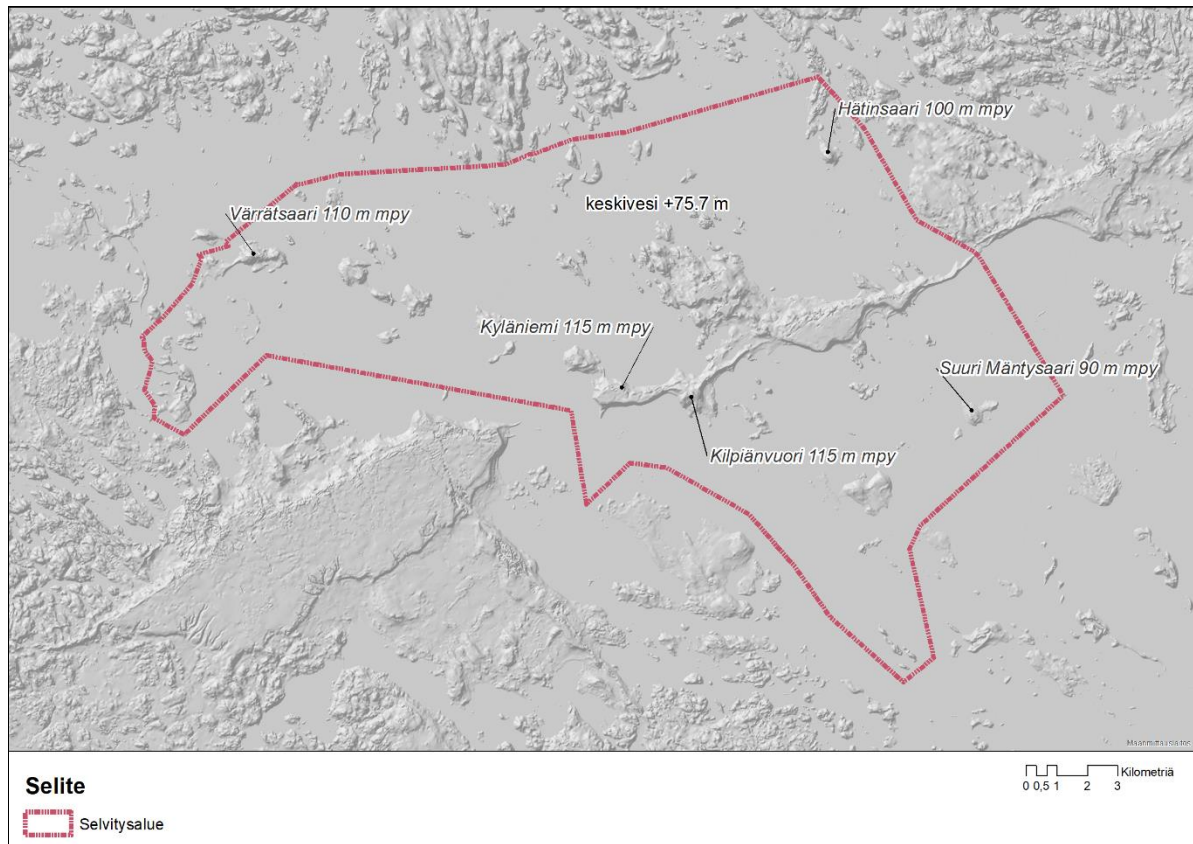

Kuva 6. Muinaisrannat (GTK 2021).

Kylänniemi kohoaa korkeimmilta kohdilta reilun 115 metrin korkeuteen (Kuva 7). Jyrkkäreunaisia pohjois-eteläsuuntaisia paahderinteitä on etenkin Kylänniemen eteläosassa. Esimerkiksi Kylänniemen eteläpuolella, Kallastinhiekasta itään olevalla rinteellä rinne nousee jyrkästi rantaviivan 80 m korkeudesta vain 26 metrin matkalla aina 100 m korkeuteen. Niemen etelärinteet ovat paikoin jyrkkäreunaisia topografialtaan – esimerkiksi Rastinniemestä itään kulkevalla rannalla rantavalli nousee jyrkästi rannan 80 metristä aina 100 metriin vain reilun 40 metrin matkalla.

Rastinniemen kaakkoispuolella ranta kohoaa maltillisesti länsi-itäsuuntaisesti rannan 80 metristä 340 metrin matkalla jopa 110 metriin. Rastinniemen länsipuolella rinne on hyvin jyrkkä ja Riinnie-

messä ranta kohoaa länsi-itäsuunnassa jyrkimmillään noin 43 metrin matkalta rannan 80 metristä aina 100 metriin.

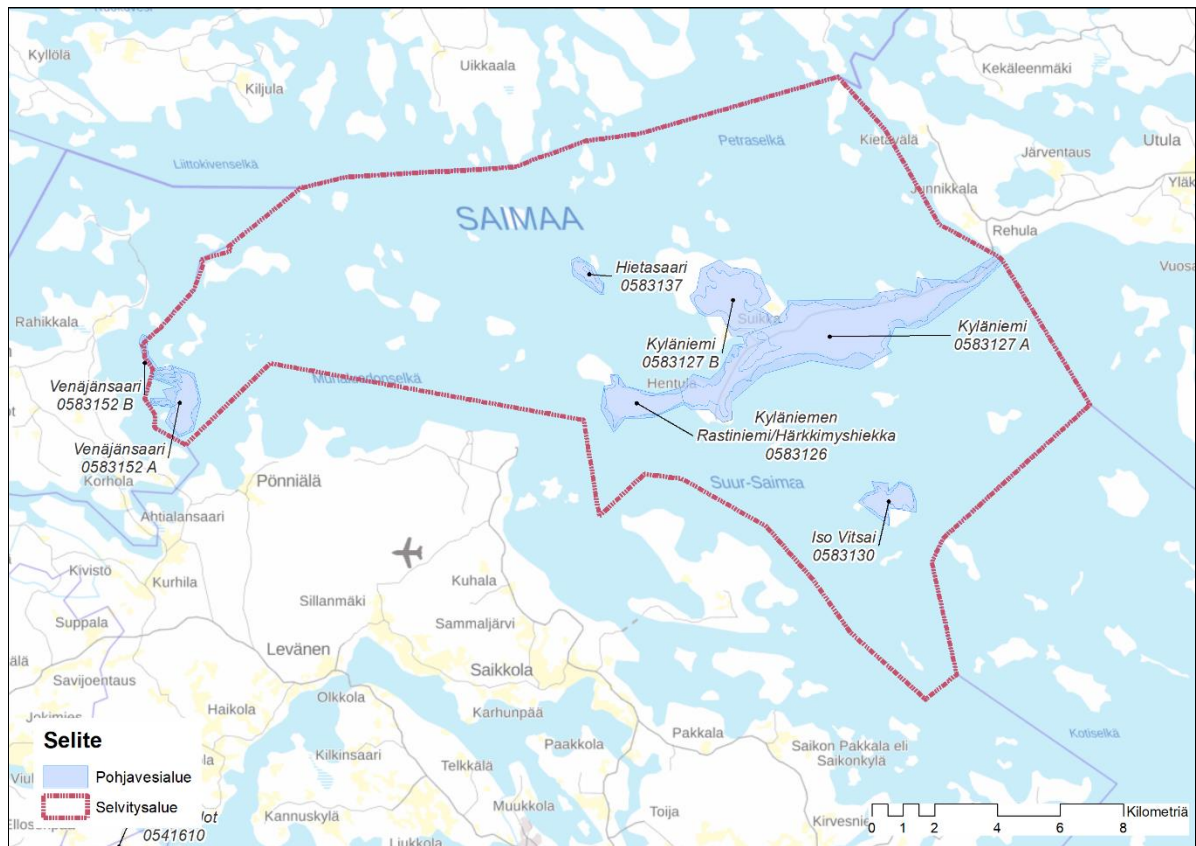
Kuva 7. Topografia (GTK 2021).

Turpainniemessä korkein kohta kohoaa yli 110 m korkeuteen. Turpainniemessä jyrkkyys on maltillisempaa - korkeus nousee maltillisesti länsi-itäsuunnassa Turpainniemen länsikärjestä rannan 80 metrin korkeudelta noin 360 metrin matkalta länsi-itäsuunnassa korkeimmillaan noin 110 metriin.

Selvitysalueen saaret kohoavat Suur-Saimaasta keskimäärin 80 metrin korkeuteen mpy. Suuri ja Pieni Mäntysaari kohoavat korkeimmillaan 90 metrin korkeuteen. Hietarsaaren itäkärki Talainniemi kohoaa jopa 105 metrin korkeuteen. Selvitysalueen lounaiskärjessä sijaitseva Venäjänsaari kohoaa sekä 90 metrinkorkeuteen. Venäjänsaaren pohjoiskärki, Lainniemi, on hyvin jyrkkäreunaisesti Saimaasta kohoava niemi, joka nousee jyrkästi 80 metriin miltei suoraan veden rajasta. Venäjänsaaren koillispuolella sijaitseva Värnäsaari kohoaa korkeimmillaan 110 metriin.

4.2 Pinta- ja pohjavedet

Selvitysalueella sijaitsee viisi pohjavesialuetta: Hietasaaren pohjavesialue, Iso-Viitsai, Kyläniemen Rastiniemi-Härkkimyshiekka sekä Kyläniemi ja Venäjänsaari (Kuva 8).

Kuva 8. Pohjavesialueet.

Venäjänsaaren pohjavesialueen koko on 2,03 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta on 1,25 km². Sen määrällinen ja kemiallinen tila on hyvä, sekä alueen antoisuus on 1025 m³ vuorokaudessa. Sen luokitus on ” luokituksesta poistettu pohjavesialue”.

Hietasaaren pohjavesialueen koko on 0,63 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta on 0,35 km². Alueen antoisuus on 230 m³ vuorokaudessa. Alue kuuluu pohjavesiluokitukseltaan luokkaan 2 eli muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue.

Kyläniemen Rastiniemi-Härkkimysheikan pohjavesialueen koko on 2,39 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta 1,8 km². Sen tilamäärä ja kemiallinen tila on hyvä, ja antoisuus 885 m³ vuorokaudessa. Sen pohjavesiluokitus on luokituksesta poistettu pohjavesialue.

Kyläniemen pohjavesialueen koko on 14,9 km², josta pohjaveden muodostumisaluetta on 9,88 km². Alueen antoisuus on 6 495 m³ vuorokaudessa. Alueen kemiallinen tila on hyvä, samoin kuin tilamäärä. Alue kuuluu pohjavesiluokitukseltaan luokkaan luokituksesta poistettu pohjavesialue.

Iso Vitsain pohjavesialueen koko on 1,58 km², sen pohjaveden muodostumisalueen koko 1,01 km². Sen pohjavesiluokitus on luokka 2, eli muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue.

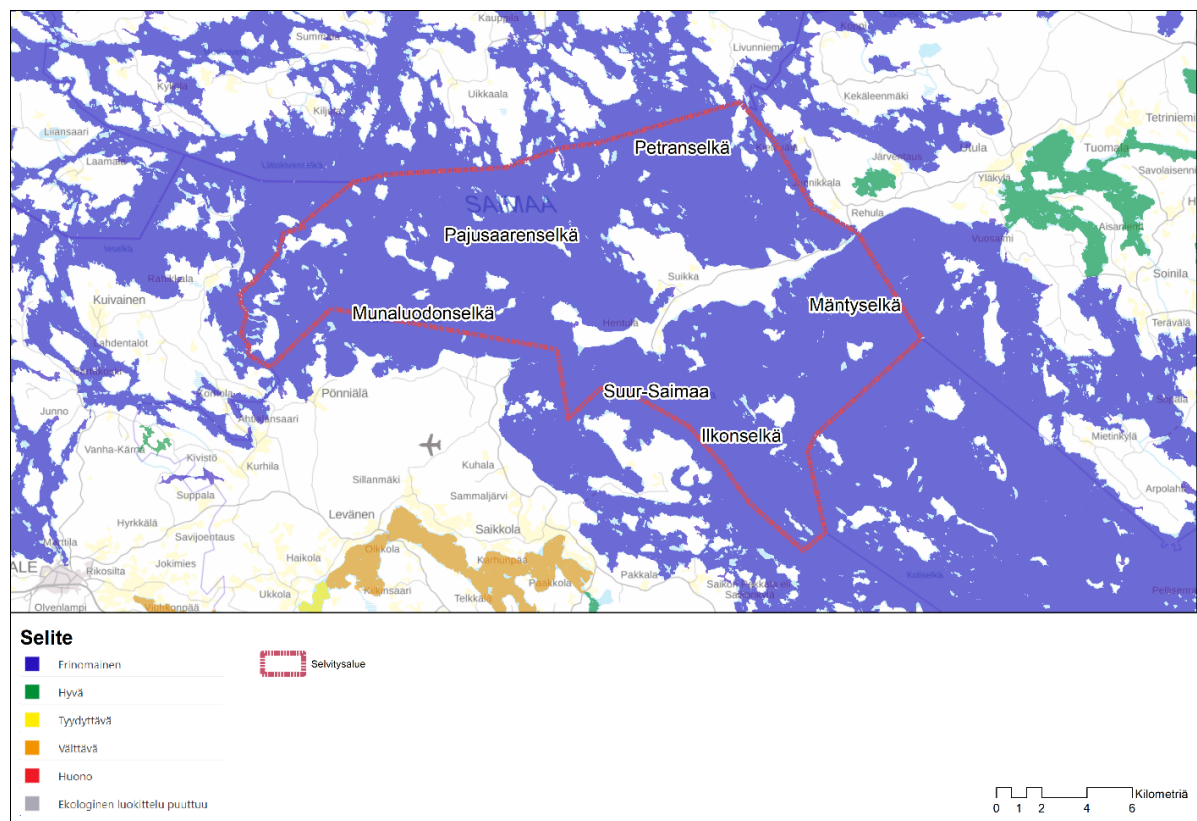
Selvitysalue kuuluu Vuoksen päävesistöalueelle, jonka valuma-alueen pinta-ala on 68 501 km² ja Vuoksen osalta tarkemmin Ala-Saimaan valuma-alueelle, jonka koko on 61 054 km².

Kyläniemen eteläpuolinen vesialue kuuluu Etelä-Saimaaseen Vuoksen vesistön päävirran alueeseen. Pohjoisesta, Mikkelin ja Savonlinnan suunnista purkautuvat vedet virtaavat Suur-Saimaalle valtaosin

n. 2,5 km leveän Rastinvirran kautta ja vähäisempi osa niemen itäpähän kaivetun Kutveleen kanavan kautta (Kauppi, ym. 1985).

Kyläniemen pohjoispuolen laajimmat selkääalueet ovat Munaluodon-, Pajusaaren- ja Petranselkä ja selvitysalueen ulkopuolella oleva Liittokivenselkä. Näissä suurimmat syvyydet ovat 72 ja 37 m. Kyläniemen eteläpuolisista selkääalueista suurimmat ovat Ilkonselkä, 65 m syvä ja Mäntyselkä, jonka suurin syvyys on 37 metriä. Ilkonselän alue on suurin syvänveden alue. Sen yli 30 m syvä osa on n. 9,5 km pitkä ja noin 1,5 km leveä. Mäntyselän vastaava alue on noin 3 km pitkä ja vain noin puoli kilometriä leveä. Muut alueet ovat suurimmalta osin alle 20 m syviä. (Kauppi, ym. 1985)

Kyläniemen pohjoispuolella veden laatu ja ekologinen tila on erinomainen, kuten on myös Kyläniemen länsi- ja eteläpuolella (Kuva 9). Ravinne- ja klorofyllipitoisuuksiltaan Saimaalla vesi ilmentää ka-
rua vesialuetta.

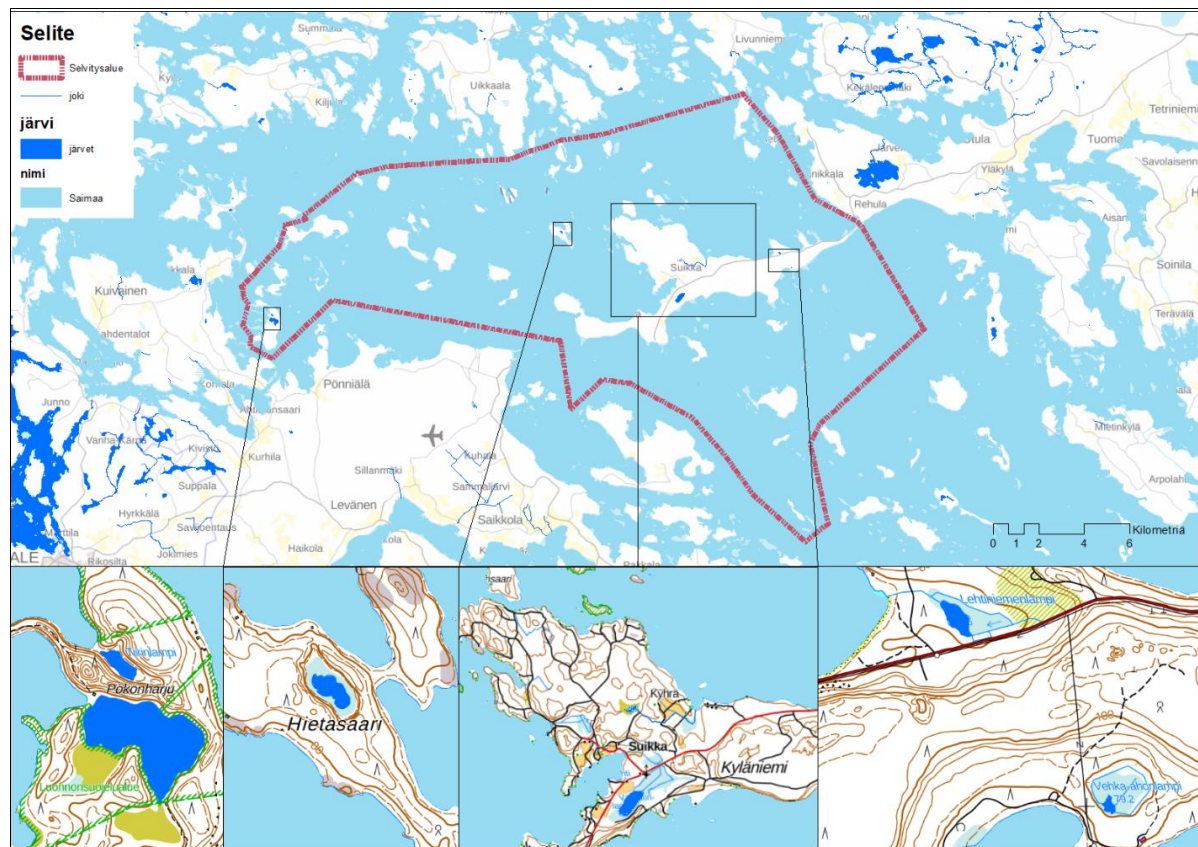

Kuva 9. Pintavesien ekologinen tilaluokka.

Selvitysalueella sijaitsee seuraavia lampia ja uomia (Kuva 10):

- Varastinlampi 9,9 ha, sijaitsee Kyläniemen länsipuolella, Suikasta lounaaseen.
- Letkuvanlampi 0,79 ha sijaitsee Kyläniemessä Suikasta koilliseen. Lammesta lähtee myös nimetön uoma kohti itää. Osa Letkuvanlammesta on rajattu myös metsälain erityisen tärkeän elinympäristöksi (vähäpuustoinen suo). Vesialain suojelukohde, alle yhden hehtaarin suuruinen lampi.
- Letkuvanlammen länsipuolella 0.15 ha kokoinen nimetön lampi. Vesialain suojelukohde, alle yhden hehtaarin suuruinen lampi.

- Lehtiniemenlampi 0,7 ha sijaitsee Lehtiniemen kärjestä etelään tien pohjoispuolella. Vesialain suojelukohde, alle yhden hehtaarin suuruinen lampi.
- Vehka-ahonlampi. Lampea ei ole, ympäristö on ojitettu.
- Pökönlampi Venäjänsaarella 7,9 ha.
- Tiirinlampi Venäjänsaarella 0,6 ha. Vesialain suojelukohde, alle yhden hehtaarin suuruinen lampi.
- Hietasaarella sijaitseva nimetön lampi 0,8 ha. Vesialain suojelukohde, alle yhden hehtaarin suuruinen lampi.

Kuva 10. Pintavedet.

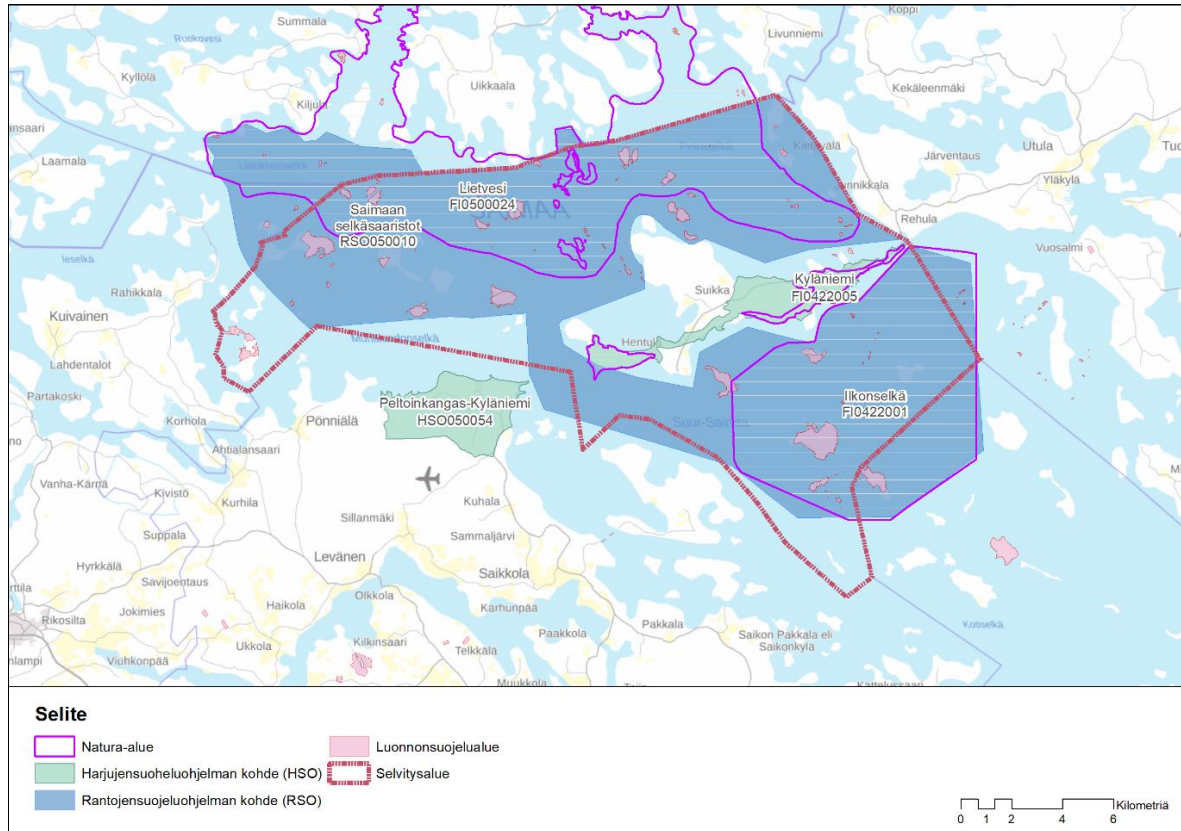
4.3 Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet

4.3.1 Natura-alueet

Ilkonselkä (FI0422001)

Ilkonselkä on laaja saaristokokonaisuus Kyläniemen harjualueen eteläpuolella (Kuva 11). Alue käsittää harjusaaria, särkkiä, hiekkarantoja, louhikkoisia ja kivikkoisia pikkusaaria sekä niukkakasvustoisia kalliosaaria. Natura-alueen suojeluperustelaji on saimaannorppa, jonka talvikannan kooksi on arvioitu 3–5 norppaa.

Natura-alue on pääpiirteissään toteutettu. Valtion omistuksessa oleva Koukkuluoto kuuluu valtioneuvoston asetuksella (441/2014) perustettuun Suur-Saimaan ja Lietveden saarien luonnonsuojelualueeseen. Luonnonsuojelulla toteutettavaksi aiottu kohteet on perustettu yksityisiksi luonnonsuojelualueiksi (YSA). Loppujen saarten (n. 120 ha) toteutus tapahtuu maankäyttö- ja rakennuslain nojalla.

Kuva 11. Natura-alueet ja suojeleohjelman kohteet.

Lietvesi (FI0500024)

Lietveden Natura -alue sijaitsee Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan maakunnissa Puumalan, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kuntien alueella. Natura-alueeseen kuuluu varsinaisen Lietveden lisäksi alueita Petranselältä ja Liittokivenselältä. Lietvesi on selkävesien ja monipuolisen saariston muodostama osa Saimaata ja saimaannorpan tärkeä lisääntymisalue. Alueen läpi kulkee etelä-pohjoissuuntainen harjujakso edustavine hiekkarantoineen. Geologiset muodostumat ovat erityisen arvokkaita Rokansaassa, jossa on komeita hiekkarantoja ja laaja alue korkeita harjuselänteitä, suppia ja muita harjumuodostumia. Natura-alue kuuluu pääosin rantojensuojeluohjelmaan. Rokansaassa on harjujensuojeluohjelman aluetta. Natura-alueesta 92 % on vesialuetta.

Luonnonsuojelulla toteutettavaksi aiottu alueet on pääosin toteutettu. Alueen valtion maat on perustettu Suur-Saimaan ja Lietveden saarien luonnonsuojelualueeksi valtioneuvoston asetuksella 441/2014 (yht. 351 ha, josta Naturassa 73 %). Yksityisiä luonnonsuojelualueita on yhteensä 35 kpl (491 ha). Luontotyyppin rajauspäätöksiä on seitsemän, joista yksi sijaitsee valtion maiden suojelualueella. Muut Natura-alueen perustamattomat kohteet toteutetaan maa-alueilla maankäyttö- ja rakennuslain ja vesialueilla maasto- sekä vesiliikennelakien ja kalastuslain nojalla sekä sopimuksin.

4.3.2 Luonnonsuojelualueet

Selvitysalueella on useita yksityisiä luonnonsuojelualueita (Taulukko 1. Yksityiset luonnonsuojelualueet) valtion suojelualueista (Taulukko 2), jotka pääosin sijoittuvat rantojen suojelualueelle.

Taulukko 1. Yksityiset luonnonsuojelualueet

Nimi	LsAlueTunn	PäätösPvm	LakiPerust
Lamposaaren suojelualue	YSA053236	8.2.1993	LsL 24 §
Karksaaren luonnonsuojelualue	YSA053390	26.11.1993	LsL 24 §
Anttilan suojelualue	YSA053416	18.1.1994	LsL 24 §
Lainiemen luonnonsuojelualue	YSA053648	9.4.1997	LsL 24 §
Pikku-Muijan luonnonsuojelualue	YSA053683	12.11.1997	LsL 24 §
Karhusaaren luonnonsuojelualue	YSA055605	13.1.1998	LsL 24 §
Virtain luonnonsuojelualue	YSA055631	28.11.2000	LsL 24 §
Saunasaaren luonnonsuojelualue	YSA055653	15.10.2001	LsL 24 §
Saaristolan suojelualue	YSA055668	6.11.2002	LsL 24 §
Patasaaren suojelualue	YSA055669	6.11.2002	LsL 24 §
Suikan suojelualue	YSA055670	6.11.2002	LsL 24 §
Hätinsaaren lehto	YSA055674	17.2.2003	LsL 24 §
Hätinsaaren lehto	YSA055675	17.2.2003	LsL 24 §
Myhkiön Katajainen	YSA202170	13.6.2005	LsL 24 §
Lokhuussin luonnonsuojelualue	YSA202358	31.1.2006	LsL 24 §
Rantalaisen ja Haikon luotojen luonnonsuojelualue	YSA203535	21.12.2007	LsL 24 §
Tupaluotojen luonnonsuojelualue	YSA204751	24.8.2009	LsL 24 §
Ahoniemensaaren luonnonsuojelualue	YSA205962	24.11.2010	LsL 24 §
Pöytäluodon luonnonsuojelualue	YSA205982	1.12.2010	LsL 24 §
Iso-Vitsai, Pajusaari, Suuri Mäntysaari	YSA206423	15.8.2011	LsL 24 §
Kaitasaari ja Haikkaanluodot	YSA206733	9.1.2012	LsL 24 §
Talsionsaaren luonnonsuojelualue	YSA230804	20.1.2014	LsL 24 §
Mäntysaaren luonnonsuojelualue	YSA233696	7.12.2015	LsL 24 §
Marjaana	YSA239409	15.12.2017	LsL 24 §

Taulukko 2. Valtion luonnonsuojelualueet.

Nimi	LsAlueTunn	PäätösPvm	Päätös
Suur-Saimaan ja Lietveden saarien luonnonsuojelualue	ESA300274	5.6.2014	Valtioneuvoston asetus Saimaan luonnonsuojelualueista
Ryngängsuon luonnonsuojelualue	ESA301136	14.11.2019	Ympäristöministeriön asetus Etelä-Karjalan maakunnan luonnonsuojelualueista
Suomensalon luonnonsuojelualue	ESA301141	14.11.2019	Ympäristöministeriön asetus Etelä-Karjalan maakunnan luonnonsuojelualueista
Lilmanmäen luonnonsuojelualue	ESA301134	14.11.2019	Ympäristöministeriön asetus Etelä-Karjalan maakunnan luonnonsuojelualueista
Härskiän luonnonsuojelualue	ESA301142	14.11.2019	Ympäristöministeriön asetus Etelä-Karjalan maakunnan luonnonsuojelualueista

4.3.3 Suojeluohjelmien kohteet

Kyläniemi (HS0050054)

Pinta-ala: 1 405 ha

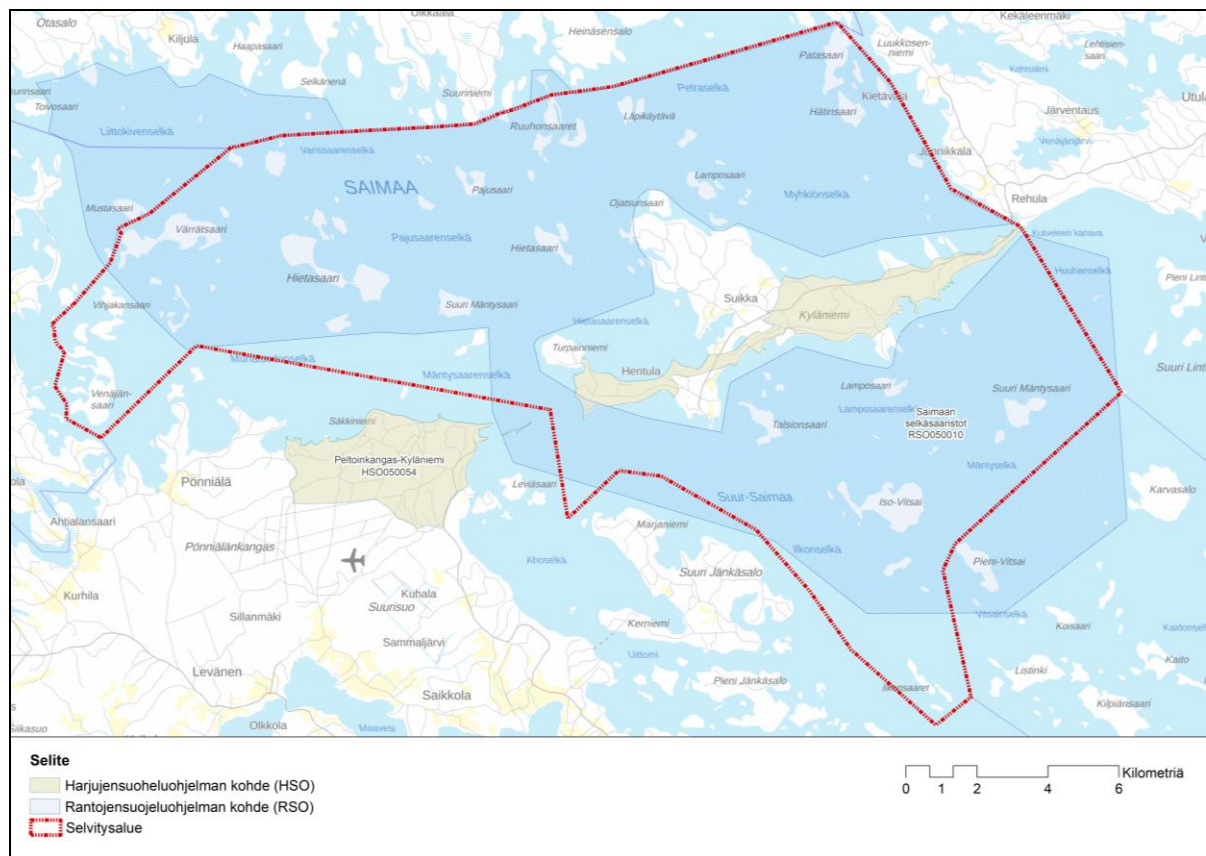
Valtakunnallinen harjajensuojeluohjelmakohde (Ympäristöministeriö 1984). Saimaan vesimaisemaan keskeisenä elementtinä kuuluva ja osaksi kulttuurimaisemaan liittyvä Kyläniemi on geologisesti, biologisesti ja maisemallisesti erittäin merkittävä sekä monikäytön kannalta merkittävä harjualue.

Alue edustaa merkittävää kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja sillä on erittäin merkittäviä erityisiä luonnonesiintymiä.

Saimaan selkäsaarit (RSO050010)

Pinta-ala: 24 600,43 ha

Rantojensuojeluohjelman kohde. Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta vuonna 1990. Rantojensuojeluohjelman tarkoituksena on säilyttää ohjelman alueet rakentamattomina ja luonnontilaisina.

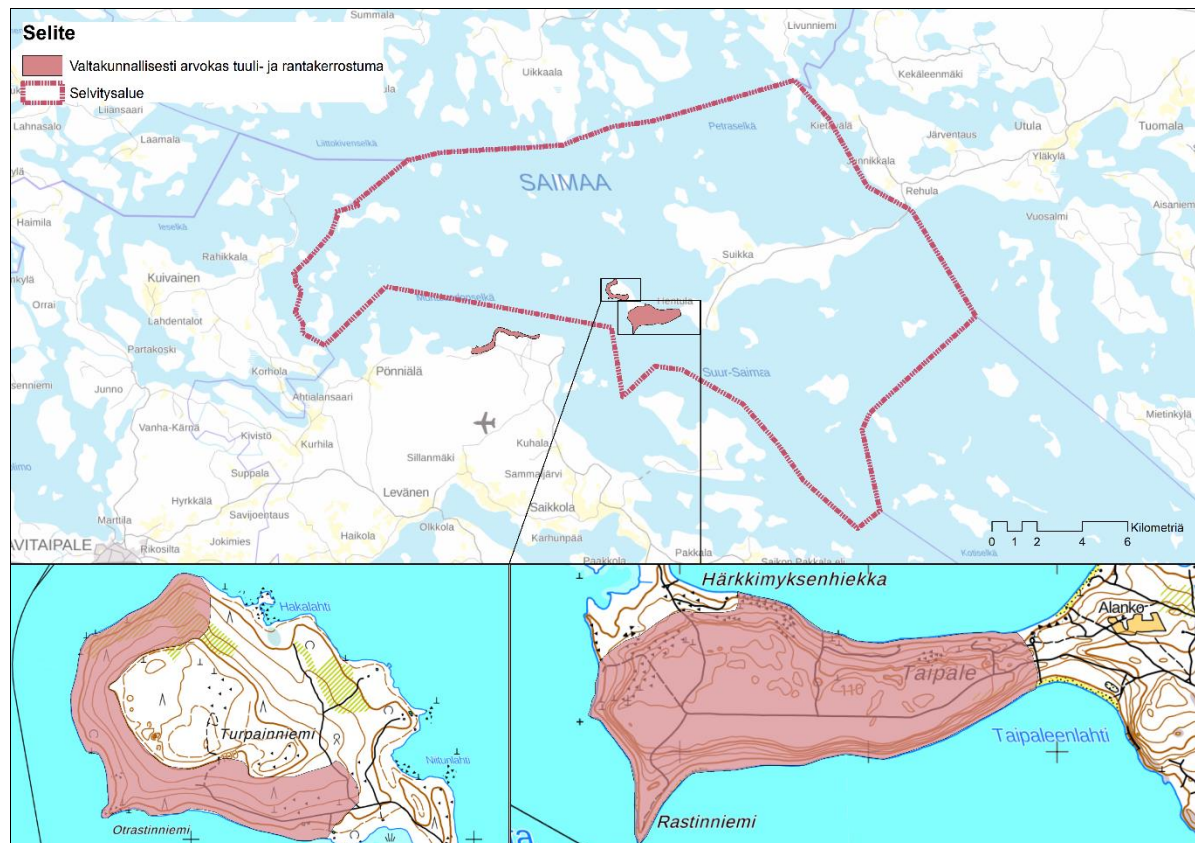
Kuva 12. Kyläniemi (HS0050054) ja Saimaan selkäsaarit (RSO050010).

4.3.4 Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat

Selvitysalueelle sijoittuu kaksi valtakunnallisesti arvokasta rantakerrostumaa.

Turpainniemi (TUU-05-006) sijaitsee Kyläniemen kärjessä. Turpainniemen rantakerrostuma edustaa Baltian jäärven loppuvaihetta. Turpainniemi on pyöreähkö selänne, jonka korkein laki on noin 108 metriä nykyistä merenpintaa ylempänä. Se on suunnilleen ylimmän rannan, Baltian jäärven loppuvaiheen (B III) tasossa. Turpainniemen etelä- ja luoteisrannoilla tavataan hyvin muodostunut rantatörmä, jonka tyvi sijoittuu 82 metrin korkeustasolle. Törmän korkeus on 3–4 metriä. Tyvellä on paikoitellen suurista lohkarista koostuva pallelivikko. Törmän tyveltä jatkuu melko hyvin kehittynyt terassi. Otrastinniemen kohdalla törmä puuttuu tai on vain heikosti kehittynyt. Tämä rantataso syntyi, kun Suursaimaan vedet puhkaisivat noin 5 700 vuotta sitten Salpausselän ja Vuoksi syntyi.

Rastinniemi–Taipaleen (TUU-05-007) alue on Toisen Salpausselän reunamuodostumaan kuuluvaa Kyläniemeä. Rastinniemen kärkiosan hiekkarannoilla ja rannan eroosiotörmissä kasvaa useassa kohdassa hietaneilikoita Paikoin hietaneilikan seurana on kangasajuruohoa. Törmää varjostaa vain muutama mänty. Rastinniemen puusto on varttunutta kuivan ja kuivahkon kankaan männikköä. Jyrkän etelärinteiden puusto on pääsääntöisesti hieman erirakenteista, harjumaista kuivahkon kankaan kasvatusmännikköä, ja paikoin rinteessä on kaistaleita varttuneista männiköistä. Rinteiden aluskasvillisuus on puolukkavaltaista ja sitä laikuttavat poronjäkäläkasvustot ja sianpuolalaikut. Rinteessä on laajoja kangasajuruohokasvustoja seuranaan niukasti mm. kanervisaraa, kissankäpälää, kioloa, mäkiarhoa, mäkitervakkoa ja uhanalaista lajia. Riiniemen jyrkässä lounaisrinteessä on samankaltaista kasvillisuutta.

Kuva 13. Turpainniemi (TUU-05-006) ja Rastinniemi–Taipaleen (TUU-05-007) alueet.

4.4 Muut tiedossa olevat luontokohteet

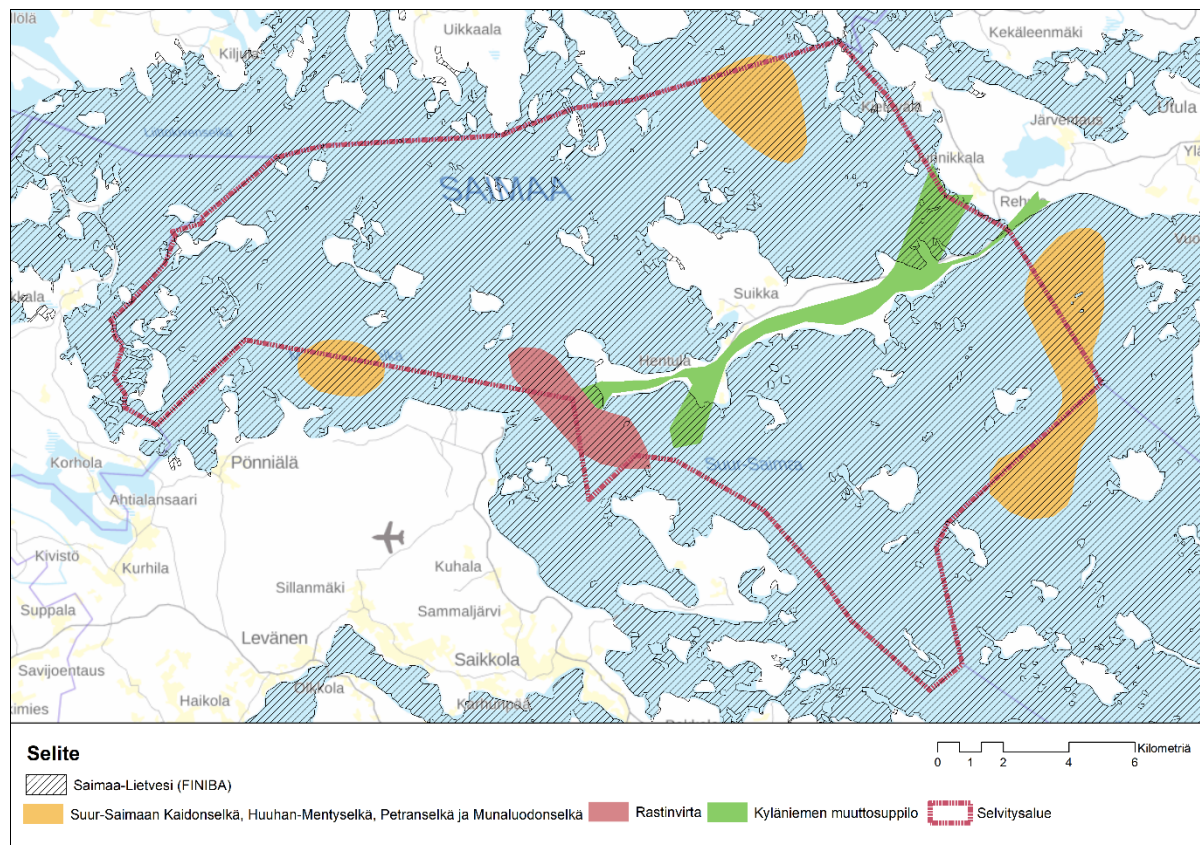
4.4.1 Saimaa-Lietvesi (FINIBA)

Saimaan selkääalueet kuuluvat **Saimaa-Lietveden** (320099) FINIBA-alueeseen (Kuva 14) (Leivo, ym. 2002). FINIBA-kriteerilajit: Isokoskelo, kalatiira ja selkälokki.

4.4.2 Maakunnallisesti tärkeät lintualueet

Selvitysalueelle sijoittuu kolme maakunnallisesti tärkeää lintualueutta (Kuva 14) (Konttiokorpi ja Konttiokorpi 2014).

Eteläisen Saimaan kautta kulkee keväisin ja syksyisin arktisilla alueilla Pohjois-Venäjän tundralla ja Jäämeren rannoilla ja saarissa pesivien vesilintujen ja kahlaajien muuttoreitti. Pikkulinnut näyttävät noudattelevan muutollaan Toisen Salpausselän viitoittamaa tietä Sarviniemen kärjestä Rastinvirran yli ja siitä edelleen Kyläniemeä pitkin (Konttiokorpi 2013).

Kuva 14. Selvitysalueelle sijoittuu kolme maakunnallisesti tärkeää lintualueutta. Saimaan selkääalueet kuuluvat Saimaa-Lietveden (320099) FINIBA-alueeseen.

Kyläniemen muuttosuppilo (320185)

Tärkeä muuttoreitti erityisesti pikkulinnuille, jotka tulevat Kyläniemeen melko hajallaan ja pakkautuvat Viuhkolan-Taipaleen kohdalla. Osa linnuista jatkaa Hentulan kohdalta SW järvelle (etenkin kyyhkyt), osa lähtee Taipaleen jälkeen SW-SSW saarien kautta mantereelle (etenkin peipot) ja osa

W rastinniemen korkealla (etenkin vaelluslinnut). Reitti on tärkeä erityisesti pikkulinnuille, vaelluslinnuille, kyyhkyille ja varpushaukoille.

Rastinvirta (320167)

Suur-Saimaalla sijaitseva virtapaikka, joka kerää keväisin muun Saimaan ollessa jäässä kohtalaisesti vesilintuja ja lokkeja, kuten pikkulokkeja, jonka kriteerimäärät eivät kuitenkaan täyty. Sulapaikka on tärkeä etenkin kaakkurille. Syksyisin alue on viimeinen järvinen sulapaikka. Vilkas pikkulintureitti kulkee Kyläniemestä Sarviniemeen ja toisin päin, vesilintuja muuttaa myös kohtalaisesti.

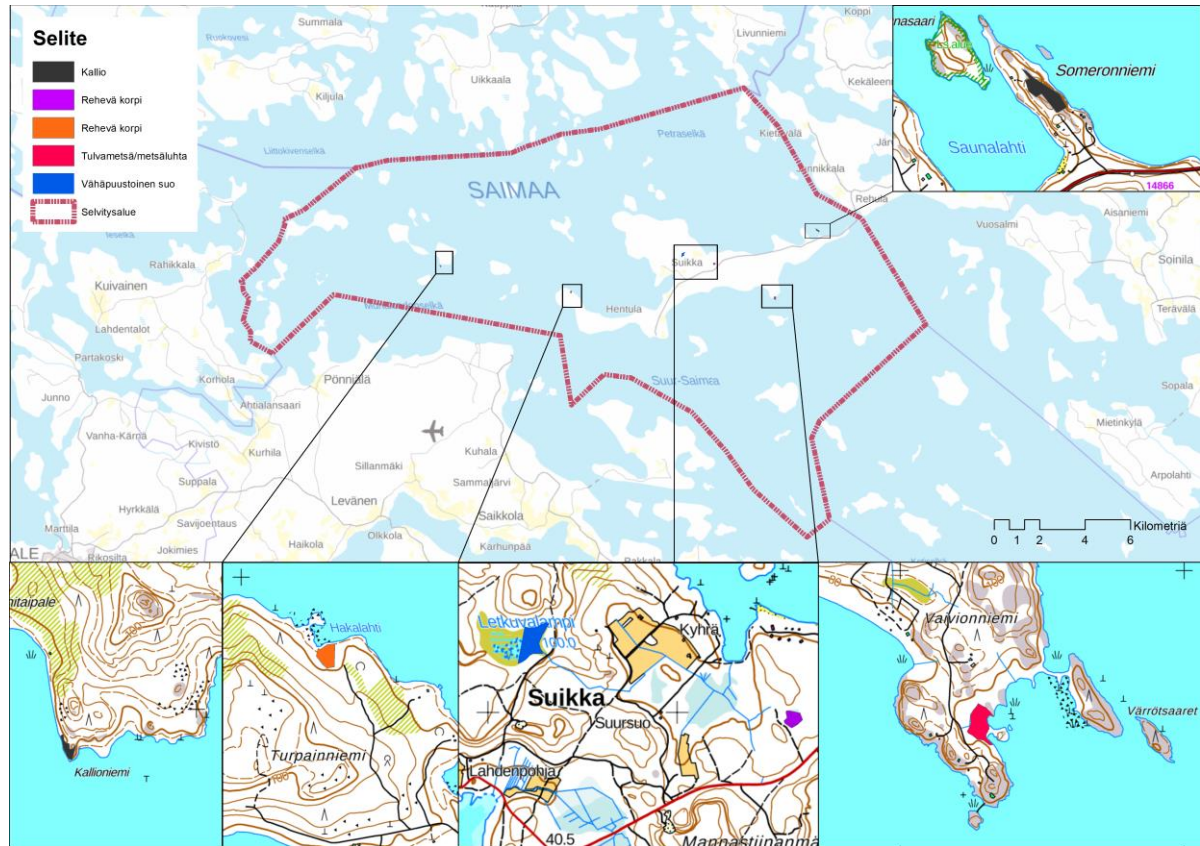
Suur-Saimaan Kaidonselkä, Huuhan-Mäntyselkä, Petranselkä ja Munaluodonselkä (320170)

Suur-Saimaan suurimmat selät, joille pysähtelee muuttoaikoina ajoittain isoja määriä etenkin arktisia sorsia. Toukokuussa alueella voi lepäillä tuhatpäisiä parvia alleja ja mustalintuja. Syksyisin Munaluodonselällä levähtää alleja. Määrät vaihtelevat muutonkulun ja vallitsevien sääolosuhteiden mukaan: Kovan vastatuulen, sumun tai sateen yllättäessä kesken muuton, voi Saimaalle pysähtyä runsaasti vesilintuja. Yleensä parvet vain lepäilevät alueella eivätkä ruokaile ja jatkavat muuttoaan jo saman vuorokauden illalla. Kaidonselkä kuuluu Lappeenrantaan ja Huuhanselkä Ruokolahteen.

4.4.3 Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt

Selvitysalueella sijaitsee kuusi metsäkeskuksen rajaamaa metsälain (1093/1996) 10 §:n erityisen tärkeää elinympäristökuviota. Nämä ovat:

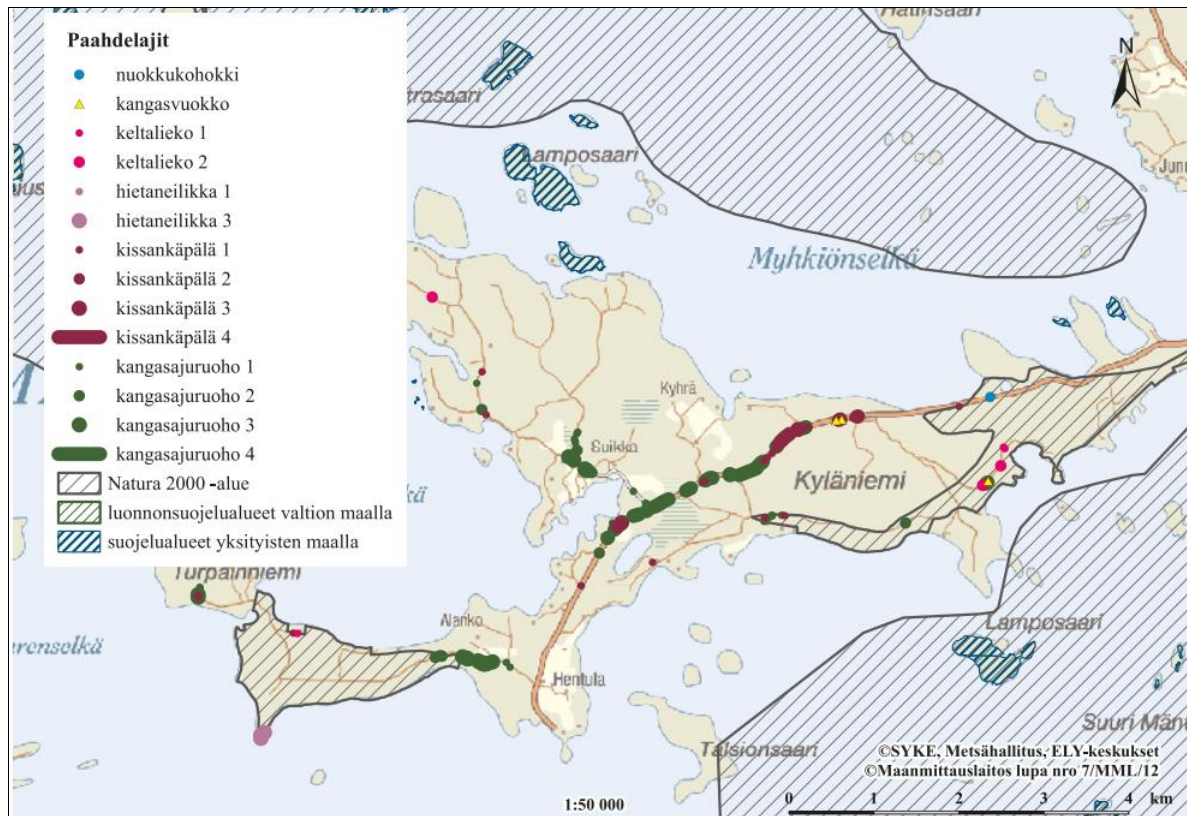
- Turpainniemen pohjoisosassa sijaitsee rehevä korpi, jonka pinta-ala on 0,41 ha.
- Suikan pohjoispuolella sijaitsee Letkuvanlampi, josta on rajattu 1,82 ha kokoinen vähäpuustoinen suo metsälakikohteeksi.
- Suikka Letkuvanlammesta kaakkoon noin 1,3 kilometrin päässä 0,59 hehtaarin suuruinen rehevä korpi.
- Vaivionniemen kärjen tuntumassa sijaitsee 0,73 ha kokoinen tulvametsä ja metsäluhta.
- Hietasaaren eteläkärjessä sijaitsee 0,18 ha kokoinen kallio, samoin Someroniemen puolesavälissä 0,75 ha kokoinen kalliokohde.

Kuva 15. Tiedossa olevat metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt.

4.4.4 Kyläniemen paahdeympäristöt

Kyläniemessä sijaitsee myös paahdeympäristöjen lajien esiintymiä ja niiden luonnonhoitoalueita (Kuva 16). Kyläniemen tärkeimmät paahdealueet alueet sijaitsevat pitkin saaren kärkeen sijaitsevan tien vartta sekä niemen eteläreunan Suur-Saimaaseen viettävässä reunaluiskassa (Kuva 17). Aluetta on kartoitettu Paahdeympäristöverkostohankkeessa (Tukia, ym. 2015).

Kuva 16. Paahdelajien esiintymät Kyläniemen alueella vuosina 2011–2012 tehdyn kartoituksen mukaan (Tukia, ym. 2015).

Kuva 17. Kyläniemen paahderinteellä kasvaa huomionarvoista lajistoa Vaivionniemen länsipuolen rinteellä, missä on tehty luonnonsuojelullisia toimia, joilla on pyritty edesauttamaan paahdelajiston säilymistä. Kuvassa ukontulikukka- ja hietaneilikkasavustoja.

Alueella sijaitsee myös paahdelajien hoitokohteita sekä siirtoistutusalueita. Muun muassa Vuonna 2010–2012 tehtiin Kyläniemen alueella kulotusta tai säästöpuunpoltoa (Repo & Partanen 2012). Samoin Light&Fire -LIFE -hankkeessa 2014–2020 Kyläniemen eteläisille rinteille istutettiin esikasvatettuja kangasajuruhoja (Rautio & Grahn 2020).

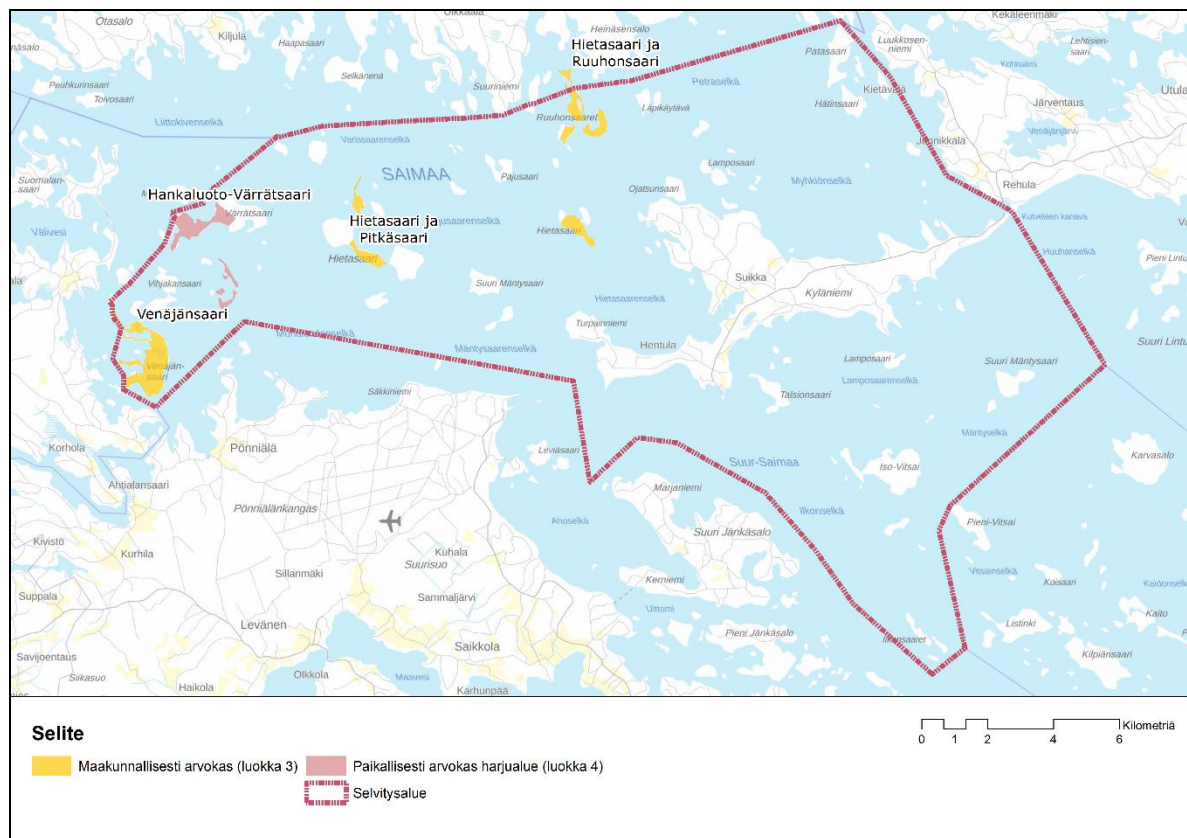
4.4.5 Muut geologisesti merkittävät kohteet

Selvitysalueella on kolme maakunnallisesti ja paikallisesti arvokasta harjukohdetta (Kuva 18).

Venäjänsaari (POSKI-tunnus = 83110) on Saimaan vesimaisemaan keskeisenä elementtinä kuuluva, geologisesti ja maisemallisesti merkittävä, biologisesti ja monikäytön kannalta jokseenkin merkittävä harjualue.

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Pinta-ala: 234 ha

Kuva 18. Muut geologisesti merkittävät kohteet.

Hietasaari ja Ruuhonsaari (POSKI-tunnus = 83112) muodostavat Saimaan Pajusaarenselän vesimaisemaan keskeisenä elementtinä kuuluvan, neljästä erillisestä saaresta koostuvan, geologisesti, maisemallisesti ja biologisesti merkittävän, monikäytön kannalta jokseenkin merkittävän harjualueen. Alue edustaa merkittävää kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja sillä on erityisiä luonnonesiintymiä. Alueella on kaksi loma-asuntoa ja rannat ovat osin säännöllisessä leiriytymiskäytössä.

Arvoluokka: maakunnallisesti arvokas (luokka 3)

Pinta-ala: 150 ha

Hankaluoto-Värrätsaari (POSKI-tunnus = 83111) on Saimaan Venäjänsaarenselän ja Liittokivenselän vesimaisemaan varsin keskeisesti liittyvä, geologisesti jokseenkin merkittävä, maisemallisesti ja biologisesti merkittävä, monikäytön kannalta jokseenkin merkittävä harjualue. Kohde käsittää kolme erillistä harjusaarta. Korkeimmat kohdat Värrätsaareissa nousevat 15–20 m Saimaan pinnasta. Saarilla on hiekkarantoja erilaisine särkkämuotoineen.

Arvoluokka: paikallisesti arvokas harjualue (luokka 4)

Pinta-ala: 152 ha

Hietasaari ja Pitkäsaari (POSKI-tunnus = 83112) muodostavat Saimaan Pajusaarenselän ja Varissaa-renselän vesimaisemaan keskeisesti liittyvän harjualueen. Harjualue on maisemallisesti ja biologisesti merkittävä ja geologisesti ja monikäytön kannalta jokseenkin merkittävä. Alue koostuu kahdesta harjusaaresta, joissa on ilmeisesti mannerjäätikön reunan asemaan liittyvä, osin tasalakinen reu-naharjumainen suuri selänne, sitä leikkaava harjuksoon kuuluva kumpuileva selänne, matala, pol-veileva harjuksoon kuuluva selänne, harjuksoon kuuluva laajentuma sekä matala, särkkämäisenä päättyvä harjukson selänne. Muodostumien rinteillä on edustavia muinaisrantoja, joissa on korkeita eroosiotörmäjä, terasseja sekä hiekkaisia ja kivisiä valleja. Nykyisiin hiekkarantoihin liittyy särkkämuotoja.

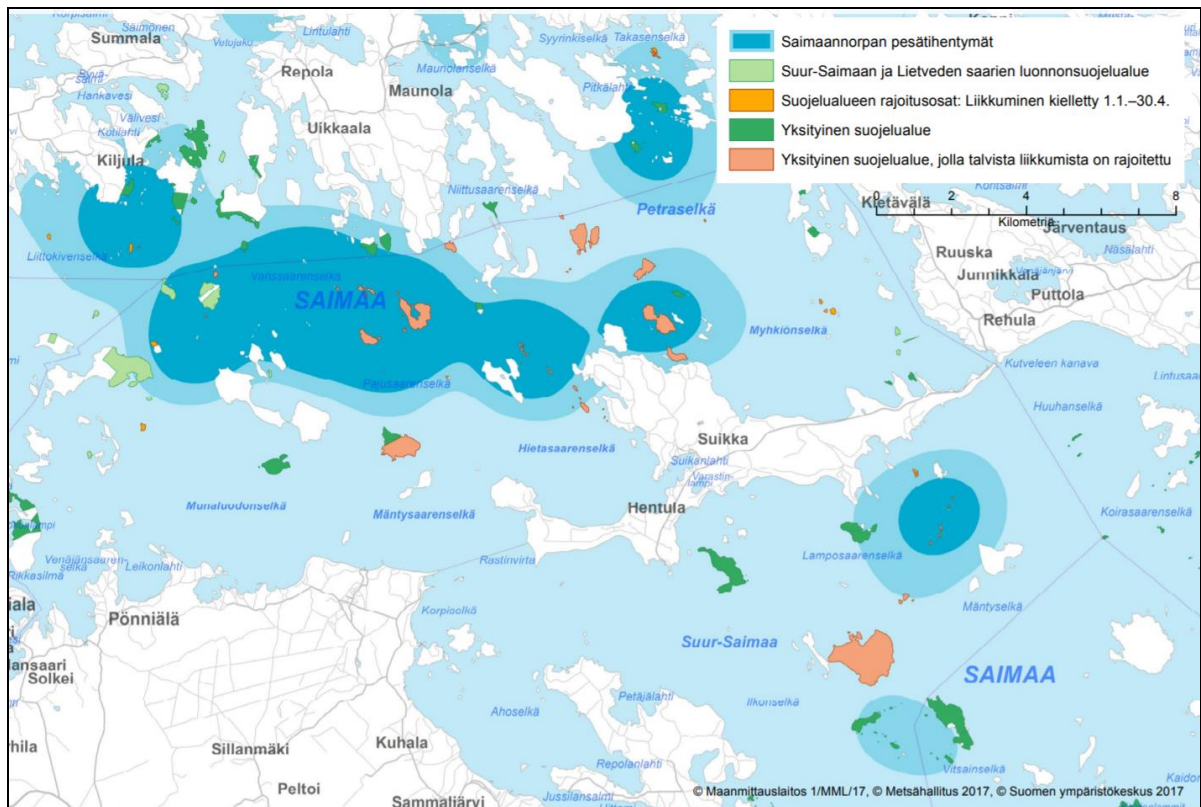
Arvoluokka: paikallisesti arvokas harjualue (luokka 4)

Pinta-ala: 152 ha

4.5 Saimaannorppa

Selvitysalue on saimaannorpan elinaluetta (Kuva 19). Saimaannorppa on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Lisäksi saimaannorppa on erityisesti suojeltava laji luonnonsuojelulainsäädännön perusteella ja tiukkaa suojelua vaativa laji EU:n luontodirektiivissä. Kannan koko on Suomessa nykyisin yli 420–430 yksilöä, joista lisääntymiskykyisiä on n. 225 eläintä. Viime vuosina on vuosittain syntynyt yli 80 poikasta.

Suur-Saimaalla on syntynyt viime vuosina vain muutama poikanen. Petranselkä-Yöveden alueella syntyvien poikasten määrää on ollut yli kymmenen. Selvitysalueen osalla syntyvien poikasten määrä on tätä pienempi. Saimaan eteläisimmät norpat asustavat Kyläniemen eteläpuolisilla vesillä, missä elää muutama norppa. 2000-luvun alussa alueella oli yhteensä reilut kymmenen norppaa. 1970-luvun alussa oli Suur-Saimaalla norppia noin 40. Kannan romahduksen syitä ei aivan tarkkaan tunneta, mutta kantaan ovat vaikuttaneet Saimaan talvisilla poikkeusjuoksutuksilla 1970-luvulla, eteläisen Saimaan puujalostusteollisuuden jätevesillä (Etelä-Karjalan liitto 2005). Suojelutoiminen ja jätevesien puhdistustoiminen seurauksena norppa on alkanut lisääntyä Suur-Saimaalla. Ensimmäinen kuutti syntyi keväällä 2003.

Kuva 19. Saimaannorpan tärkeimmät pesimäalueet selvitysalueella.

5 AINEISTO JA MENETELMÄT

5.1 Yleistä

Luonto- ja maisemaselvityksen taustatietoina on tarkasteltu Laji.fi -tietokannan paikkatietoja sekä alueelta tai sen lähialueelta aiemmin laadittuja selvityksiä.

Sää kartoitusten aikaan oli erinomainen: tuuli oli heikkoa (0-4 m/s), pilvisuus 1/8, lämpötila noin +12°C (aamu) - +26°C (keskipäivä).

5.2 Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys

Kaava-alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys on toteutettu parhaan kasvukauden aikaan 8-11.6.2021 ja selvitykseen on käytetty neljä maastotyöpäivä. Maastotyöt keskitettiin Kyläniemeen ja suojelujen ulkopuolella oleviin saariin. Maastossa kiinnitettiin huomio luontotyyppisiin, kasvistoon ja kasvillisuuteen, mutta myös maa- ja kallioperän ominaisuuksiin. Myös eläimistöhavainnot kirjattiin muistiin.

Työn keskeisenä tavoitteena oli kartoittaa luonnonsuojelulain (LsL. 1996/1096) ja vesilain (Vesil. 2011/587) suojeltavia luontotyyppisiä, metsälain (Metsäl. 1996/1093) erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä uhanalaisia ja muita huomionarvoisia luontotyyppisiä. Arvokkaat luontokohteet ja luontotyyppit rajattiin maastokartoitusten perusteella. Kasvillisuus luokitettiin Toivosen & Leivon (2001) ja suokasvillisuusoppaan (Eurola ym. 2015) mukaan.

5.3 Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit

Lähtötietoja selvitysalueen eläimistöä hankittiin laji.fi -tietokannan paikkatiedoista tarkastelemalla laajemmin selvitysalueen ympäristöä. EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitun eläinlajiston osalta selvitysalueella ei toteutettu erillisselvityksiä.

Maastoinventoinnin yhteydessä kiinnitettiin huomiota erityisesti Natura-alueiden ja suojelualueiden ulkopuolella mahdollisen uhanalaiseen lajistoon sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivin tärkeänä pitämien lajien (liitteen IV a ja IV b sekä liitteen II lajit) esiintymismahdollisuuteen kasvupaikkojen ja elinympäristöjen kautta.

Alueella on hyvin niukasti liito-oravalle sopivaan elinympäristöä ja lisäksi selvitysalue on saaristoa, joten lajin esiintyminen selvitysalueella on erittäin epätodennäköistä. Alueen harvoissa kuusikoissa ei lajista tehty havaintoja. Kartoitusajankohta oli lajille sopiva.

Alueella esiintyvistä luontodirektiivin IV(a) kuuluvista korennoista saatiin havaintoja.

Maastotyöt tehtiin 8-11.6.2021.

5.4 Linnustoselvitys

Työssä laadittiin lähtötietoihin ja maastokartoitukseen perustuva yleispiirteinen linnustoselvitys. Työn tavoitteena oli paikantaa linnuston kannalta arvokkaat pesimäluodot ja -saaret sekä ranta- ja vesilinnuston kannalta arvokkaat luodot, jonka vuoksi työn painopiste oli vesi- ja rantalinnustossa. Alueelle ei ole laadittu tarkempaa, lajitasoista linnustoselvitystä. Kaikki kesän 2021 maastotöissä havaitut uhanalaisten lajien, lintudirektiivin liitteen I lajien sekä petolintulajien reviirit tai muut havaintopaikat merkittiin kuitenkin tarkasti kartoille. Myös silmälläpidettäviksi luokiteltujen lajien reviirit kirjattiin ylös. Linnustoselvityksen lähtöaineistona on lisäksi käytetty mm. Suomen Lajitietokeskuksen havaintoaineistoa, joka käsittää mm. Rengastustoimiston rengastus- ja löytörekisterin sekä petolintujen pesärekisterien havainnot sekä ELY-keskuksen uhanalaistietokannan havainnot (Lajitietokeskus 2022).

Linnustoselvityksen maastotyöt tehtiin 8.-10.6.2021. Maastotöiden aikana kaikki selvitysalueen rannat ja saaret kierrettiin veneellä. Lintuluotoja ja -saaria havainnoitiin häiriön välttämiseksi riittävän etäisyyden päästä kiikarilla eikä niille rantauduttu. Luhtakohteet kierrettiin hiljaisella vauhdilla veneellä läpi rantavyöhykkeen tuntumassa.

5.5 Maisemaselvitys

Yleiskaavan maisemavaikutusten arviointia varten on tarkasteltu maiseman nykytilaa eli alueen maisemakuva ja merkittäviä maisemakohteita ja -alueita. Lähtöaineistona on käytetty karttoja ja ilmakuvia sekä maastomuistiinpanoja ja maastokäynneillä otettuja valokuvia selvitysalueelta. Maastotyö suoritettiin luontotyypin inventoinnin aikana 8-11.6.2021.

Arvokohteiden osalta on käytetty valtakunnallisia ja maakunnallisia listauksia kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennetuista ympäristöistä ja kohteista (mm. VAMA 2021, Etelä-Karjalan maakunta-kaava 2040 (valmistelussa), Kulttuuriympäristön palveluikkuna).

Aineiston perusteella laadittiin karttaesitys maisemarakenteesta sekä todetaan maisemallisesti merkittävät alueet, tärkeät näkymät ja, maisematilat.

5.6 Arvokkaat luontokohteet ja niiden arvottaminen

Arvottamisessa kohteet ja alueet arvotetaan luonnonarvoihin perustuvien kriteerien perusteella. Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen (sovellettu Mäkelä ja Salo 2021):

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Tähän luokkaan kuuluvat kohteet ovat lainsäädännön määrittämiä kohteet. Luokkaan kuuluvat seuraavat alueet ja kohteet:

- luonnonsuojelualueet
- Natura 2000 -alueet
- suojeluun varatut alueet, jolla tarkoitetaan valtakunnallisten suojeluohjelmien vielä suojelemattomia kohteita, joille on tavoitteena perustaa luonnonsuojelualue, sekä muita valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja alueita, joille ei ole vielä luonnonsuojelualan perustamisasetusta.
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät
- luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Huomioiden luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit (liito-orava, lepäkot).
- erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät.

Lisäksi luokkaan kuuluvat lisäksi seuraavat kohteet: luonnonmuistomerkit ja LSL 39 § 2 momentin mukaiset merkityt pesäpuut.

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Tämän luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerit ovat alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus ja esiintymien merkittävyys ja hallinnollinen asema (MeL, VeL). Luokkaan kuuluvat myös uhanalaisten luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet. Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Tähän luokkaan kuulut mm.

- valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet
- maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet
- luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet
- uhanalaisten luontotyyppien tai lajien merkittävät esiintymät
- luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät
- lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet (MAA-LI)
- luonnonsuojelulla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät

- erityisesti suojeltavien lajien ja luontodirektiivin liitteen II lajien merkittävät rajaamattomat esiintymät
- lepakoille tärkeät saalistusalueet

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa uhanalaisten sekä luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät, luontotyyppi- ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet sekä maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät. Luokkaan kuuluvat myös muut huomioitavat kohteet, kuten monimuotoisuuden kannalta merkittävien, mutta toistaiseksi puutteellisesti tunnettujen (DD) luontotyyppien esiintymät. Tähän luokkaan kuuluvat mm.

- suojelualueiden suojavyöhykkeet ja muut arvokkaiden kohteiden lähiympäristöt
- luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kuin merkittävät kokonaisuudet
- maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät
- maakuntien vastuulajien merkittävät esiintymät
- paikallisesti arvokkaat luontokohteet
- uhanalaisten luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät
- luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien muut kuin merkittävät esiintymät
- erityisesti suojeltavien lajien ja luontodirektiivin liitteen II lajien rajaamattomat, muut kuin merkittävät esiintymät ja muut huomioitavat kohteet

Luokka 4: Muut huomionarvoiset kohteet

Tämä luokka poikkeaa lähtökohdiltaan muista arvoluokista. Luokkaan kuuluvat yksittäiset huomionarvoiset ja pienpiirteiset luonnonarvot.

- ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
- kohteet, joilla on mahdollisuus saavuttaa luonnonarvoja erilaisin ennallistamis- ja/tai hoitotoimenpitein
- haitallisten vieraslajien esiintymät
- kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia pienpiirteisiä luonnonarvoja

Luokka 5: Tavanomainen luonto

Tähän luokkaan kuuluvat ne alueet, jossa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille.

5.7 Maisemansuojelun kannalta arvokkaiden alueiden valintaperusteet

Luonnonmaisemaltaan merkittäväksi luokitetaan näkymältään edustavat maisemat ja kohteet, joilla on maisemallisia erityispiirteitä. Kulttuurimaisemaltaan arvokkaiksi kohteiksi valitaan valtakunnalli-

sesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiksi todetut kulttuurimaisema-alueet ja perinnemaisemat.

5.8 Uhanalaisuusluokitus

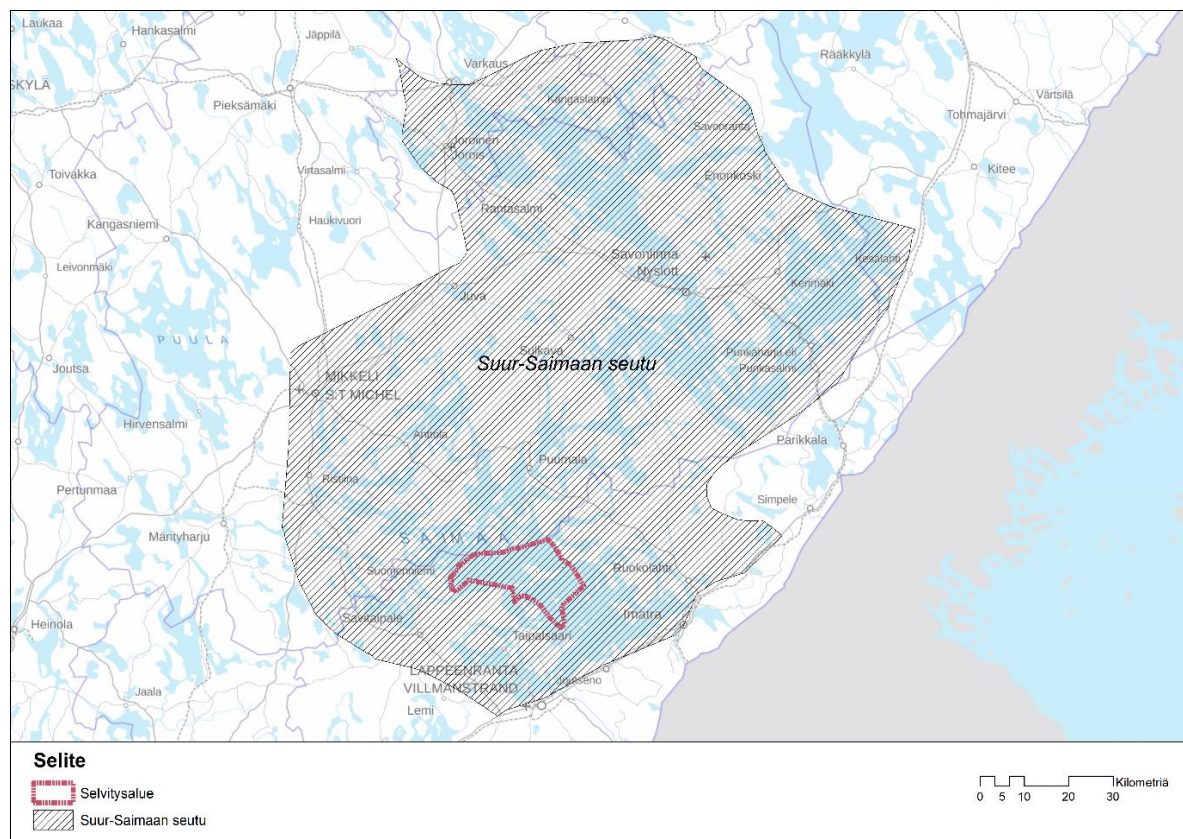
Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Luokitus perustuu vuoden 2019 luokituksiin (Hyvärinen ym. 2019).

Suomen ensimmäinen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi valmistui vuonna 2008 (Raunio, ym. 2008). Uusin luokitus julkaistiin 2018 (Kontula & Raunio 2018). Luontotyypit ovat luokiteltu samalla periaatteella kuin lajit. Uhanalaisuusluokka on selvityksessä esitetty koko Suomen osalta.

6 MAISEMASELVITYS

6.1 Yleiskuvaus

Selvitysalue kuuluu Suur-Saimaan seutuun, joka on osa Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaa (Kuva 20). Veden hallitsemalla Suur-Saimaan seudulla karut kallioiset saaristometsät ovat tyypillisiä, pysyvä asutus ja loma-asutus on harvaa. Seutu on karua. Maisema leimaa selkävedet ja karut kallioiset ja mäntyvaltaiset saaret. Kyläniemi jakaa vesimaiseman. Selvitysalueelle sijoittuu pääosin valtakunnallisesti arvokas Utulan ja Kyläniemen viljely- ja järvimaisemat maisema-alue.

Kuva 20. Suur-Saimaan seutu.

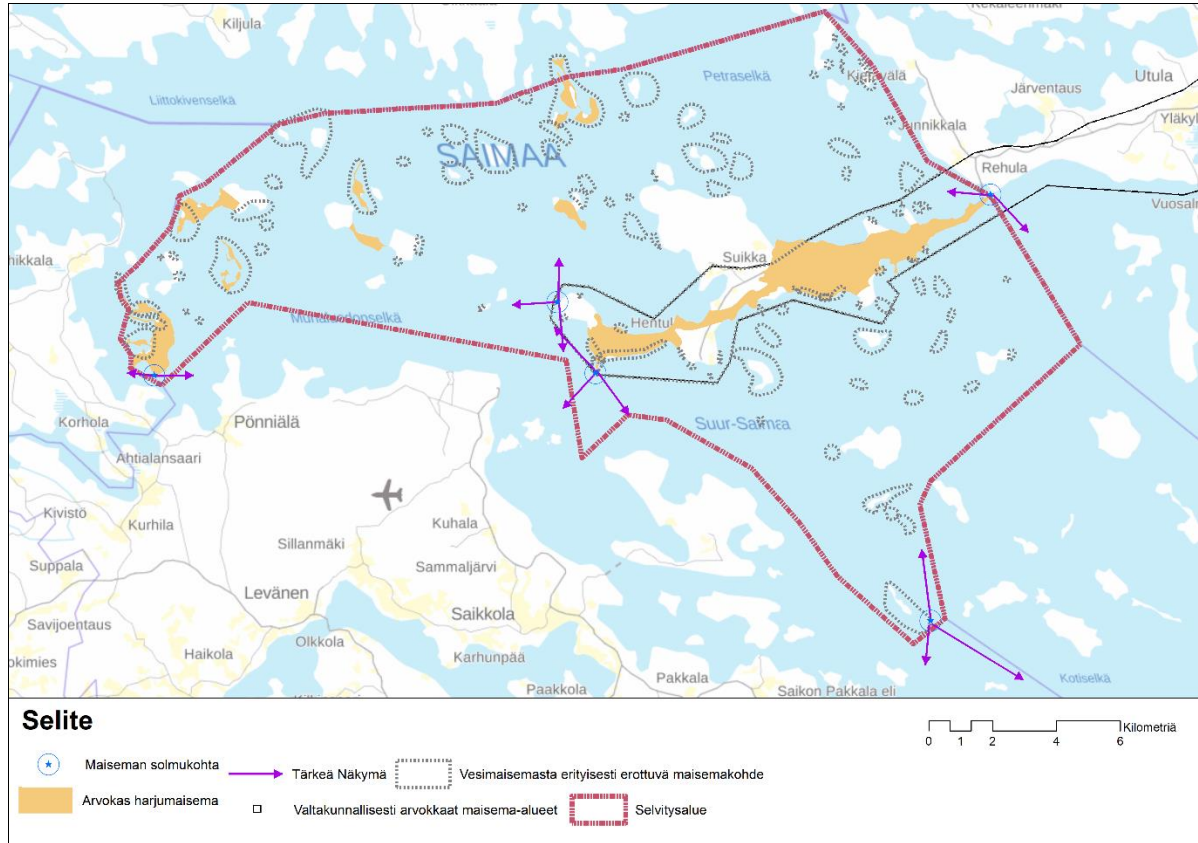
Kuva 21. *Selvitysalueen maisema leimaa laajat selkävedet sekä karut kallioiset ja mäntyvaltaiset saaret.*

Asutus sijoittuu Kyläniemen länsiosiin Hentulan ja Suikan alueille. Kyläniemen kylät ovat säilyttäneet perinteisen rakenteensa rantapeltoineen ja niitä reunustavine kyläteineen. Alueella on runsaasti 1900-luvun alkupuolelta periytyviä rakennuksia. Valtaosa alueen maataloista sijaitsee tiestön varrella väljinä asutusryhminä. Ranta-alueen läheisyydessä olevat pellot sijoittuvat sisemmäksi rantavyöhykkeen ulkopuolelle. Vesimaisemaan viljelymaisemat eivät juuri avaudu, vain Aholan pellot tilakeskuksineen ovat havaittavissa järveltä käsin. Osa alueen entisistä viljelyaloista on kasvamassa umpeen.

Kuva 22. *Aholan pellot ovat jossain määrin nähtävissä vesiltä käsin.*

Selvitysalueella ei ole suurempia maisemavaurioita, lukuun ottamatta Kyläniemessä olevia avohakkuualoja. Maiseman erityispiirteet (mm. maiseman arvoalueet ja näkymäalueet) on esitetty kuvassa 22.

Kuva 23. Maiseman erityispiirteet selvitysalueella.

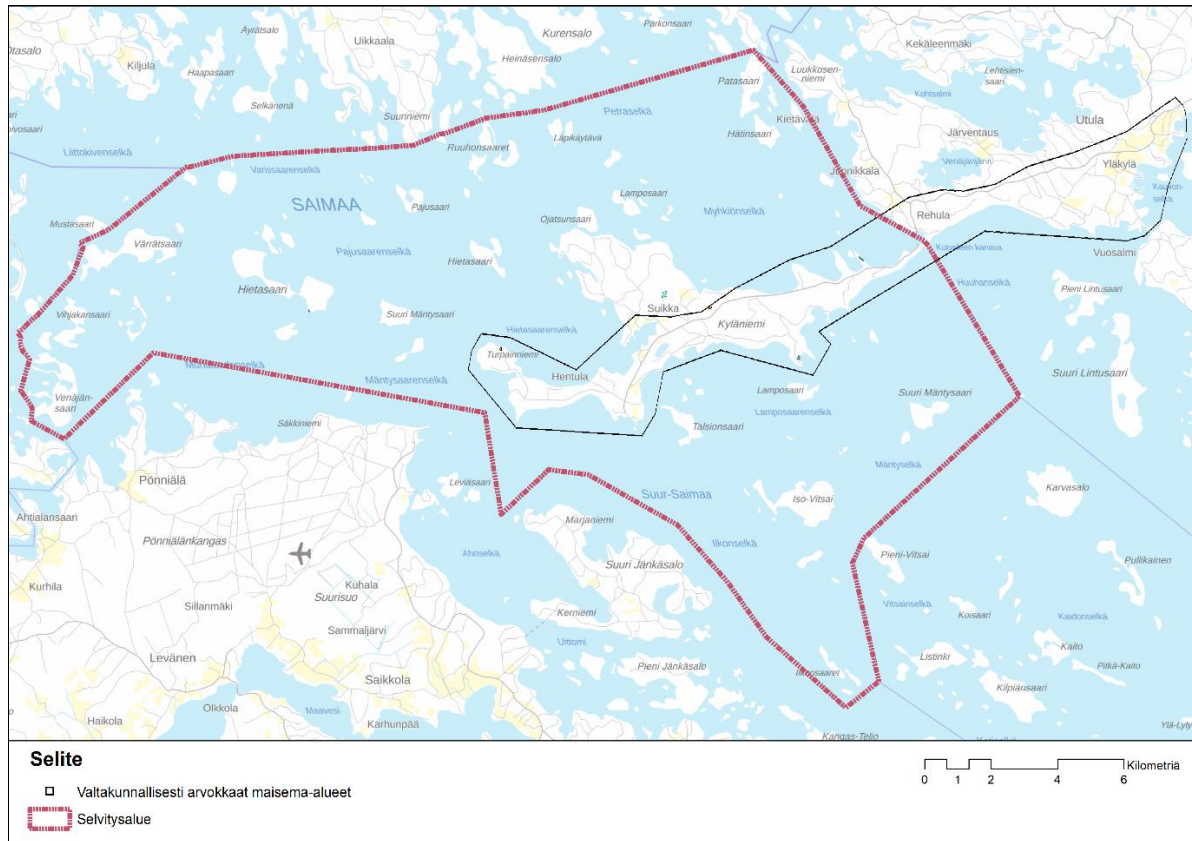
6.2 Arvokkaat maisemakohteet

6.2.1 Utulan ja Kyläniemen viljely- ja järvimaisemat

Valtakunnallisesti arvokas **Utulan ja Kyläniemen viljely- ja järvimaisemat** ovat syntyneet Saimaata halkovan Toisen Salpausselän rinteille (Kuva 24). Reunamuodostuma kulkee Saimaaseen kuuluvien Myhkiönselän, Huuhanselän ja Kotirannanselän välissä noin 25 kilometriä pitkänä ja kapeimmillaan alle 50 metriä leveänä Kyläniemenä, jonka matalien suppapainanteiden kirjomien kankaiden väliin kapeikkoon kaivettu Kutveleen kanava erottaa omaksi saarekseen. Reunamuodostumaa ympäröi avointen selkävesien ja luonnonoloiltaan monipuolisen saariston muodostama vesistökokonaisuus.

Maisema-alueen läpi kulkee Utulasta Kyläniemen kärkeen ulottuva maantie, joka myötäilee Toisen Salpausselän lakea ja ylittää Kutveleen kanavan lossiyhteyden avulla. Kyläniemen ja Utulan kylämaisemia luonnehtivat perinteinen asutusrakenne sekä Salpausselän rinteiltä rantaan laskevat pellot.

Kyläniemen viljelymaisemat ovat pienipiirteisiä. Alueen maatilat ovat sijoittuneet maantien ja siitä erkanevien kyläteiden varteen metsäkumpareille ja niiden reunamille. Tiiviitä kyläkokonaisuuksia erottavat toisistaan laajat kangasalueet.

Kuva 24. Utulan ja Kyläniemen viljely- ja järvimaisemat.

6.2.2 Muut arvokkaat maisema-alueet ja kohteet

Alueella on useita vesimaisemasta erottuvia kohteita (liite 1), mutta kokonaisuudessaan selvitysalueen selkä- ja saarimaisema on kansallisesti merkittävä, joka osaltaan on vaikuttanut siihen, että pääosa alueesta on otettu rantojen suojeleluohjelmaan (Saimaan selkäsaaristot, RSO050010).

Kyläniemen harjumaiseman lisäksi alueella on seuraavat maisemallisesti merkittävät harjusaaret:

Venäjänsaari on Saimaan vesimaisemaan keskeisenä elementtinä kuuluva maisemallisesti merkittävä harjualue. Alue edustaa merkittävää kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja sillä on erityisiä luonnonesiintymiä.

Hankaluoto-Värrätsaari alue edustaa kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja sillä on erityisiä luonnonesiintymiä.

Hietasaari ja Ruuhonsaari muodostavat Saimaan Pajusaarenselän vesimaisemaan keskeisenä elementtinä kuuluvan, neljästä erillisestä saaresta koostuva maisemallinen kokonaisuus.

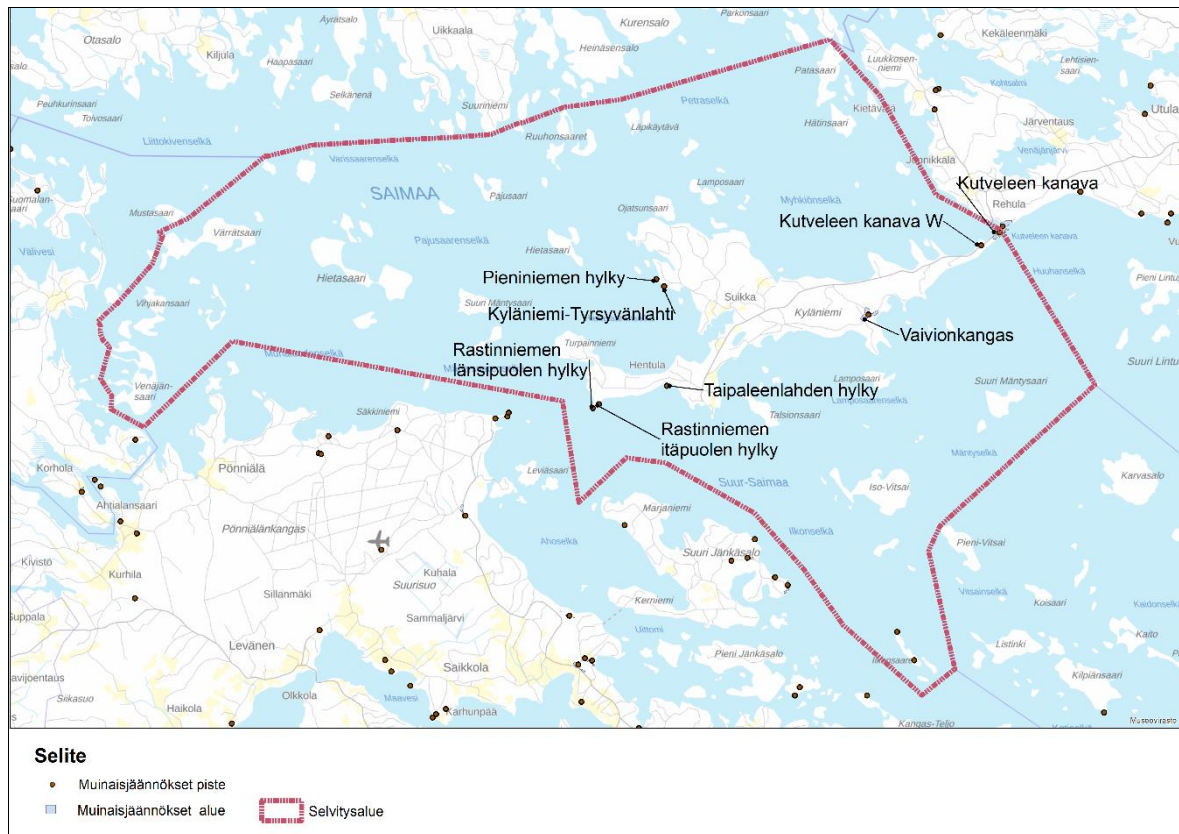
Hankaluoto-Värrätsaari on Saimaan Venäjänsaarenselän ja Liittokivenselän vesimaisemaan varsin keskeisesti liittyvä saarikokonaisuus

Hietasaari ja Pitkäsaari muodostavat Saimaan Pajusaarenselän ja Varissaarenselän vesimaisemaan keskeisesti liittyvän harjualueen.

Ilkonsaari muodostuu kahdesta kalliyselänteestä ja niitä yhdistävästä kapeasta hiekkaisesta maa-kannaksesta. Ilkonsaaren omistaa Etelä-Karjalan virkistysalueäitiö. Saimaan Skiitat -yhdistys on rakentanut saarelle viisi ortodoksisia rukoushuonetta.

6.3 Kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset

Toisen Salpausselän rinteillä on ollut asutusta jo kiviaudella. Selvitysalueelta tunnetaan muutamia esihistoriallisille aikakausille ajoittuvia asuinpaikkoja (Kyläniemi-Tyrsvänlahti ja Kutveleen kanava W) ja useita hylkyjä (Pieniniemen hylky, Taipaleenlahden hylky ja Rastinniemen länsi- ja itäpuolen hylty) (Kuva 25). Lisäksi tunnetaan kaksi historiallista paikkaa (Vaivionkangas ja Kutveleen kanava). (Museovirasto 2022)

Kuva 25. Muinaisjäännöskohteet ja -alueet.

Kyläniemi-Tyrsvänlahti

Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Kyläniemen luoteiskärjessä, sen etelärannalla olevan Tyrsvänlahden pohjoisrannalla tien molemmin puolin. Paikka on laikutettua hiekkaisaa laikutettua metsämaata. Alueelta on löytynyt kampakeramiikkaa ja kvartsi-iskoksia.

Kutveleen kanava W

Asuinpaikka sijaitsee Kyläniemen tyven pohjoisrannalla, Kutveleen lossilta 450 m länteen, enimmäkseen osin tien pohjoispuolella, osin tien eteläpuolella. Paikalla on muinainen Saimaan rantatörmä, jonka laella asuinpaikka on. Asuinpaikka ulottuu tien eteläpuolelta sähkölinjan eteläreunalta (30 m tiestä) tielle ja edelleen 60 m pohjoisluoteeseen tieltä. Luoteessa asuinpaikka rajoittuu kohtaan, jossa

maaperä muuttuu lohkareiseksi ja soraisemmaksi. Tie on tuhonnut osan asuinpaikkaa. Maaperä alueella on hiekkaa. Löydöt saviastianpaloja (varhaista asbestikeramiikkaa), kvartsi-iskoksia.

Vaivionkangas

Kohde on osa Salpalinjaan kuuluvaa puolustusketjua, jonka rakentaminen aloitettiin 1940. Se sijaitsee Kyläniemen Vaivionkankaan eteläpuolella, mäntyä kasvavalla hietakankaalla, nuorena männikössä sekä rantametsikössä. Kohde on tykkipatteri, jonka aseistuksena on lähdetietojen perusteella ollut 4 kpl 120 mm:n 50 kaliiperin merikanuunaa, mallia Vickers. Inventoinnin yhteydessä alueelta löytyi kolme tykkiasemaa. Niistä kaksi sijaitsee Vaiviontien länsilaidalla ja yksi tiestä 80 m itään matalassa männikössä. Neljättä tykkiasemaa ei tiheästä metsästä löydetty. Tykkiasemien ympärillä, sekä kohteen koillisosassa on kenttälinoitettujen majoituskorsujen kuoppia. Kohteen itäpäässä, Polakihiekan rannalla on parakin jäännökset. Se on ollut kooltaan 9 x 18 m. Parakin keskellä on jäljellä kaksi betonista uunin pohjaa, joiden ympärillä on kivistä tehtyjä sokkelitolppia. Parakin jäännöksistä 150 m lounaaseen on betoninen kellari, jonka rakentamisajankohdasta ei ole tietoja.

Kutveleen kanava

Ruokolahden ja Taipalsaaren rajalla sijaitseva Kutveleen kanava kuuluu neljän kanavan (Kutvele, Kukonharju, Käyhkää ja Telataipale) ketjuun, jotka rakennettiin Saimaalle vuosina 1792–1798 kenraali Aleksandr Suvorovin johdolla. Puumalan salmi oli jäänyt ruotsalaisten haltuun Turun rauhassa vuonna 1743, ja siten venäläisille strategisesti tärkeä luonnollinen vesitieyhteys Lappeenrannan ja Savonlinnan välillä oli poikki. Kanavat olivat Venäjän Saimaan laivaston käytössä sen liikkua Lappeenrannan ja Savonlinnan välillä vartioiden Ruotsin vastaista rajaa sekä huoltaen tukikohtia.

Kutveleen kanava on Saimaan 1700-luvun sotilaskanavista (ns. Suvorovin kanavista) huonoiten säilynyt. Vanha 1700-luvun kanava ja sen vierellä olleet rakenteet ovat tuhoutuneet täysin kanavan laajennuksien yhteydessä 1800- ja 1900-luvuilla. Nykyisen Kanavan pohjois-/koillisrannalla sijaitsee kaksi rakennuksen pohjaa, joiden seinät erottuvat maastossa valleina. Kuusi- ja mäntymetsikössä on noin 40 x 40 metriä laajalla alueella useita erikokoisia ja -muotoisia, tarkemmin määrittelemättömiä kuoppia. Lisäksi pohjois-/koillisrannalla on myös maavalleja ja pieni toisen maailmansodan aikainen varustus (tykkipatteri?). Pohjois-koillisrannalla sijaitsee myös kivi-/pronssikautinen asuinpaikka (kohde Kutveleen kanava 2), joka on selvitysalueen ulkopuolella.

Kanavan etelä-/lounaisrannalla sijaitsee erikokoisia sammaleen peittämiä rökkiöitä sekä halkaisijaltaan noin 7 m kokoinen ja noin 0,5 m syvä painanne. Kanavan pohjalta veden alta on havaittu tuokinuuttoon liittyvää materiaalia.

Pieniniemen hylky

Vedenalainen kohde. Tasasaumaisen aluksen hylky, jonka pituus on noin 21 metriä. Hyllyssä on havaittu yli 40 kaarta.

Taipaleenlahden hylky

Vedenalainen kohde. Limisaumaisen, taotuilla nauloilla rakennetun aluksen hylky, jonka pituus on noin 14 metriä ja leveys noin 3 metriä. Alus on osittain hajonnut, ja se makaa mutapohjaisessa rinteessä osittain pohjaan hautautuneena. Kiinteä muinaisjäännös

Rastinniemen länsipuolen hylky

Vedenalainen kohde. Tasasaumaisen mäntyrakenteisen aluksen hylky. Hyllyn pituus on noin 28 metriä ja leveys noin 6.4 m, aluksen rakentamisessa on käytetty nauvoja.

Rastinniemen itäpuolen hylky

Vedenalainen kohde. Aluksesta (mahdollisesti lotja) on jäljellä yhtenäinen pohjarakennelma, joka on suhteellisen hyväkuntoinen ja ehjä. Kyljet puuttuvat, hylynjäännöksen pituus on noin 25-30 m ja leveys noin 8 m. Rakenteeltaan alus on ollut tasasaumainen ja männystä rakennettu. Hylystä irronneita osia on jonkin verran hyllyn ympärillä ja rinteessä, jossa hylky makaa.

7 LUONTOSELVITYS

7.1 Kasvillisuus ja luontotyytit

Taipalsaari sijaitsee eteläboreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä, Järvi-Suomen kasvimaantieteellisellä alueella (2b).

7.1.1 Metsät

Selvitysalue on metsäkasvillisuudeltaan varsin karua. Selvitysalueelta löytyi vain yksi lehto.

Alueen puusto on hyvin havupuuvältaista; valtapuu on mänty erityisesti karummilla kallioalueilla ja harjualueilla ja hieman rehevämmillä paikoilla kuusi, jota on kokonaisuudessaan varsin niukasti. Rannalla ja pellonreunoissa ja paikoin suolaiteilla esiintyy enemmän lehtipuustoa; koivua, haapaa ja terva- ja harmaaleppää.

Kyläniemessä metsäkasvillisuus on pääosin kanervatyypin ja puolukkatyyppin kangasmetsää. Kyläniemessä kuten myös harjusaarilla on sianpuolukka- ja variksenmarjakasvustoja sekä monin paikoin hiekkaisilla kohdilla poronjäkäläkasvustoja. Kyläniemessä hiekkaisilla etelärinteillä löytyy nummimaisia kasviyhdyksuntia. Kasvistoon kuuluvat mm. kangasvuokko, kangasajuruoho, kanervisara, hietaneilikka, hietarvokki, häränsilmä, metsänätkelmä, lehtoneidonvaippa, ukontulikukka ja kangaskorte.

Saarissa metsäkasvillisuus on pääosin kanervatyypin ja puolukkatyyppin kangasmetsää. Kallioisuus on saarilla leimaa-antavaa. Hietasaaren puusto on pääosin varsin luonnontilaista mäntymetsää, enimmäkseen keski-ikäistä, rannoilla myös vanhempaa puustoa. Hankaluodon - Väärätsaaren alueella puusto keski-ikäistä, paikoin vanhahkoa mänty- ja sekametsää. Kasvistoon kuuluvat lisäksi kangasvuokko, kangassara ja kangaskorte. Hietasaarella ja Pitkäsaarella puusto melko luonnonmukaista keski-ikäistä männikköä. Kasvistoon kuuluvat mm. keltalieko, kangaskorte, kangassara, kielo ja mäntykukka.

Kyläniemen alueella on valtakunnallisesti merkittävää harjumetsien paahde-elinympäristöä. Kyläniemen paahdelajiston tärkeimmät alueet sijaitsevat pitkin saaren kärkeen kulkevan tien vartta sekä niemen eteläreunan Suur-Saimaaseen viettävässä jyrkässä reunaluiskassa. Kyläniemen paasterinteillä kasvaa useita uhanalaisia lajeja, kuten hietaneilikka ja kangasvuokko. Lisäksi alueella kasvaa harjuajuruohoa ja kissankäpälää.

7.1.2 Rannat ja suot

Ranta- ja vesikasvillisuus on niukkaa ja karua. Pääosan rannoista on moreeni- ja kivikkorantoja. Lisäksi kalliorantaa on laajasti. Hiekkarantaa on harjualueilla. Ruohovartisista lajeista viiltosara oli yleisin kallio- ja kivikkorannoilla ja viitakastikka hieta- ja hiesurannoilla. Muta- ja turverannoilla useimmin tavattu kasvi on järviruoko, mutta kasvustot ovat harvoja, eikä erityisen laajoja.

Selvitysalueella on useita hiekkarantoja, jotka ovat yleensä lähes kasvittomia hiekan runsaan liikku-
misen takia. Kaikki isommat hiekkarannat ovat virkistyskäytössä. Hiekkarannoilla kasvaa harvaksel-
taan muun muassa saroja (mm. viiltosara ja jokapaikansara), heiniä ja ruohoja, kuten rantakukka
sekä ranta- ja luhtamatara. Kasvillisuutta on enemmän ylempänä olevilla rantapalteilta. Hiekkaran-
nalla on myös paikoin aaltojen ja jään kuljettamista kasvien jäänteistä muodostuneita eloperäisiä
törky- eli detritusvalleja. Hiekkarantojen yläosassa lähellä metsänrajaa kasvillisuus on usein tiheäm-
pää ja lajistossa on kuivuutta sietäviä heiniä ja ruohoja, kuten hietakastikkaa, lampaannataa, kan-
gasmaitikkaa, kultapiiskua ja sarjakeltanoa. Ylärannalla on paikoin myös sianpuolukan muodostamia
varvikkoja.

Selvitysalueen suot ovat hyvin pienialaisia lampien rantasoita ja rantojen luhtasoita. Rämö- ja korpi-
kasvillisuutta on vähän. Selvitysalueen ranta-alueet ovat pääosin melko karuja hiekka-, kallio- ja mo-
reenirantoja eikä laajoja rantojen luhtasoita esiinny. Laajemmin suokasvillisuutta on Varastinlam-
men eteläosalla, missä on lyhytkorsinevaa ja rahkarämettä. Venäjänrannan osalla on myös kohtalai-
sen laajasti sara-järviruokoluhtaa, missä valtalajina ovat järviruoko ja viiltosara. Letkuavalammen
rannoilla on rahkarämettä, suursaranevaa ja lyhytkorsinevaa, joita reunustaa kangasmaan puolella
isovarpurämö.

Kyläniemellä on yksi keskiravinteinen ruoho- ja sarakorpi, jossa valtapuuna on hieskoivu ja mänty.
Kenttäkerroksessa vallitsevina ovat jokapaikansara, luhtasara, harmaasara, kurjenjalka ja mättäillä
kasvaa metsäalvejuuri. Suikanlahden itärannalla on pienialainen rehevä metsäluhta.

Kuva 26. *Suikanlahden metsäluhta.*

Kuva 27. Varastinlampi.

7.1.3 Kulttuuriympäristöjen kasvillisuus

Kulttuurikasvillisuutta edustavat mm. pihat, laidunnurmet, entiset pellot ja niityt sekä tienvarsikasvillisuus. Tämän tyyppinen kasvillisuus keskittyy Kyläniemeen, missä on erityisesti tienpientareilla kasvaa arvokasta harjulajistoa.

Alueelta on havaintoja kahdesta vieraslajista jättibalsamista Kyläniemen Suikan alueelta ja komealupiinista Kyläniemen Hentulan alueelta ja Kutveleen kanavan läheisyydessä (Lajitietokeskus 2022).

7.2 Linnusto

Selvitysalueelle alkukesällä 2021 laaditun yleispiirteisen linnustonselvityksen tavoitteena oli paikantaa alueelle sijoittuvat, tärkeimmät lintujen pesimäluodot ja saaret sekä luhdet, jotka tulee huomioida yleiskaavan päivitystyössä. Maastokartoituksissa pääosin kaikki saaret ja luodot kierrettiin ja kirjattiin ylös niillä pesivien lokki- ja tiiralintujen määrät. Lähtötietoina alueen linnustosta on käytetty myös mm. Rengastustoimiston rengastus- ja löytörekisteriä sekä petolintujen pesärekisteriä. Maastohavaintojen ja lähtötietojen perusteella rajattiin lukuisia merkittäviä pesimäluotoja, jonka lisäksi alueella on monia pienempiä luotoja ja saaria, joilla pesii yksittäisiä pareja kala- ja harmaalokkeja, kalatiiroja ja myös muuta lajistoa.

Selvitysalueen vesi- ja rantalinnusto edustaa pääasiassa karujen sisävesien lajistoa. Runsaimpina alueella pesivät lokkilinnut, joista yleisimpinä esiintyvät harmaa- ja kalalokki sekä kalatiira. Erittäin uhanalainen selkälokki on kuulunut alueen tavanomaiseen pesimälinnustoon vielä viime vuosikymmeninä, mutta laji on taantunut voimakkaasti ja pesii Suur-Saimaan alueella enää melko vähälukuisena. Lähtötietojen mukaan 2000-luvulla muutamia selkälokin pesintöjä on ollut eri puolilla selvitysalueetta (Lajitietokeskus 2022). Kesän 2021 kartoituksissa selvityksen kohteena olevalla alueella ei havaittu yhtään pesivää selkälokkiparia. Vähälukuisia pesimälajeja alueella ovat myös pikku- ja naurolokki, joita havaittiin kesällä 2021 vain yksittäisiä pareja alueen tiira- ja lokkikolonioissa. Lähtötietojen perusteella myös merilokki on pesinyt alueella (Lajitietokeskus 2022).

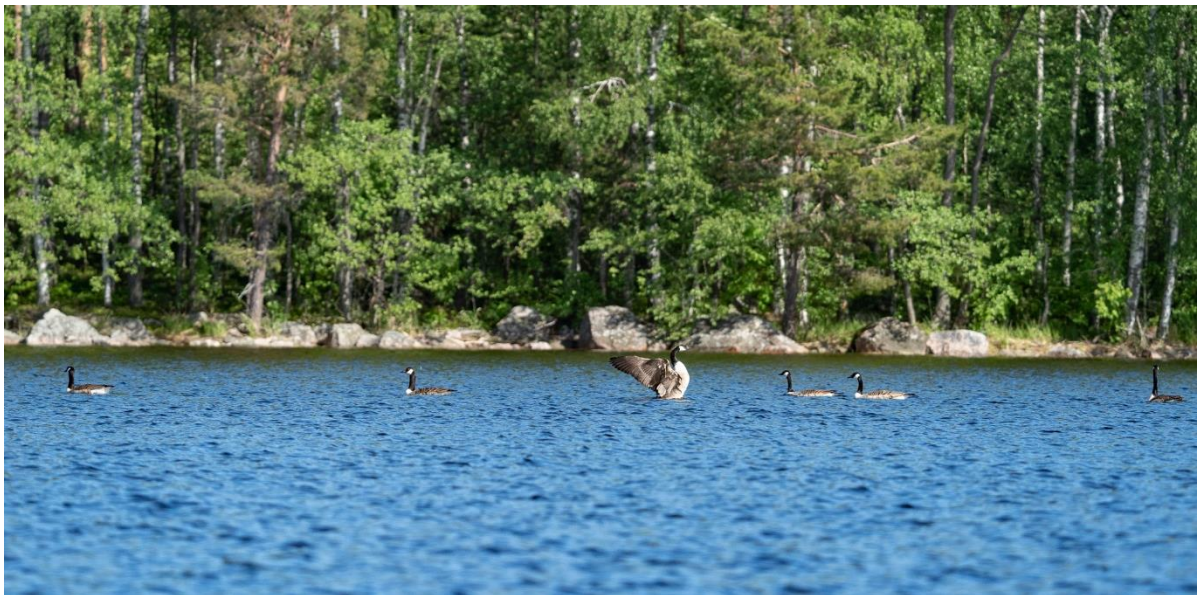
Kuva 28. Usean kymmenen kalatiiraparin pesimäluoto selvitysalueella.

Vesilintulajeista alueelle tyypillisimpiä pesimälajeja ovat tukka- ja isokoskelo, kuikka, härkälintu, telkkä, sinisorsa ja tavi sekä kanadanhanhi. Kanadanhanhia tavattiin kesän 2021 maastokartoituksissa jopa melko yleisenä. Härkälintu pesii alueen ruovikkoluhdilla vain muutaman parin voimin. Sen sijaan valtakunnallisesti runsastunut laulujoutsen pesii usean parin voimin Kyläniemen sekä isoimpien saarten lahdenpohjukoihin muodostuneilla ruovikkoluhdilla. Pesivien joutsenparien ohella alueella havaittiin kesällä 2021 myös vielä pesimättömiä yksilöitä, eli ns. ”kihlapareja”. Kahlaajista yleisimpänä esiintyy rantasipi, joka viihtyy alueen karuilla rannoilla. Lähtötietojen mukaan myös pikkutylli on kuulunut alueen hiekkarantojen pesimälajistoon (Lajitietokeskus 2022).

Maa-alueiden linnustosta tehtiin maastokartoitusten aikana vain satunnaishavaintoja, eikä pesimälajistoa kartoitettu systemaattisesti. Pienistä varpuslintulajeista kallioluodoille ja karuille saarille tyypillisiä pesimälajeja ovat havaintojen perusteella mm. västäräkki ja kivitasku. Kyläniemen alueella erilaisia elinympäristöjä esiintyy monipuolisemmin ja myös pesimälajisto on runsaampaa kuin karuilla saarilla. Kyläniemen havupuukankailla pesii tavanomaista metsälinnustoa kuten mm. töyhtö- ja hömötiainen, hippiäinen, käpytikka, teeri, palokärki, käki, metsäkirvinen, rautiainen ja punarinta sekä laulu-, kulo- ja punakylkirastas. Kyläniemen länsiosiin sijoittuvan Hentulan alueella on vanhoja tiloja ja peltoympäristöjä, joiden rehevimmissä ympäristöissä havaittiin myös lehtimetsien ja pensakkoalueiden lajistoa kuten viitakerttunen, lehtokerttu, pensaskerttu, hernekerttu, sirittäjä ja sini-tiainen. Kyläniemen ja Venäjänsaaren alueilla rantapuissa havaittiin myös valkoselkätikan ruokailujälkiä.

Kuva 29. *Selvitysalueelle sijoittuu useita harmaalokin pesimäluotoja.*

Kuva 30. *Kanadanhanhi pesii selvitysalueella melko runsaana.*

Vesistön karuuden vuoksi varsinaisten kosteikkolintujen esiintyminen on vähäistä. Kosteikkolajistoa edustavat kuitenkin mm. ruokokerttunen ja pajusirkku, joita pesii vähälukuisina alueen laajimpien rantaluhtien ruovikoissa, erityisesti Venäjänsaarella. Maastokartoituksissa havaittiin kaksi kertaa myös sääksi, mutta lajin pesimäpaikkoja ei kuitenkaan ole alueelta tiedossa. Muista petolintulajeista selvitysalueella pesii ainakin nuolihaukka, jonka reviiri sijoittuu ainakin mm. Kyläniemen alueen mäntykankaalle.

Suur-Saimaa ohjaa lintujen muuttoa ja sen vuoksi hyvin monet muuttolintulajit myös levähtävät selvitysalueella. Tärkeimpiä muuttolintujen levähdysalueita ovat lähtötietojen perusteella Suur-

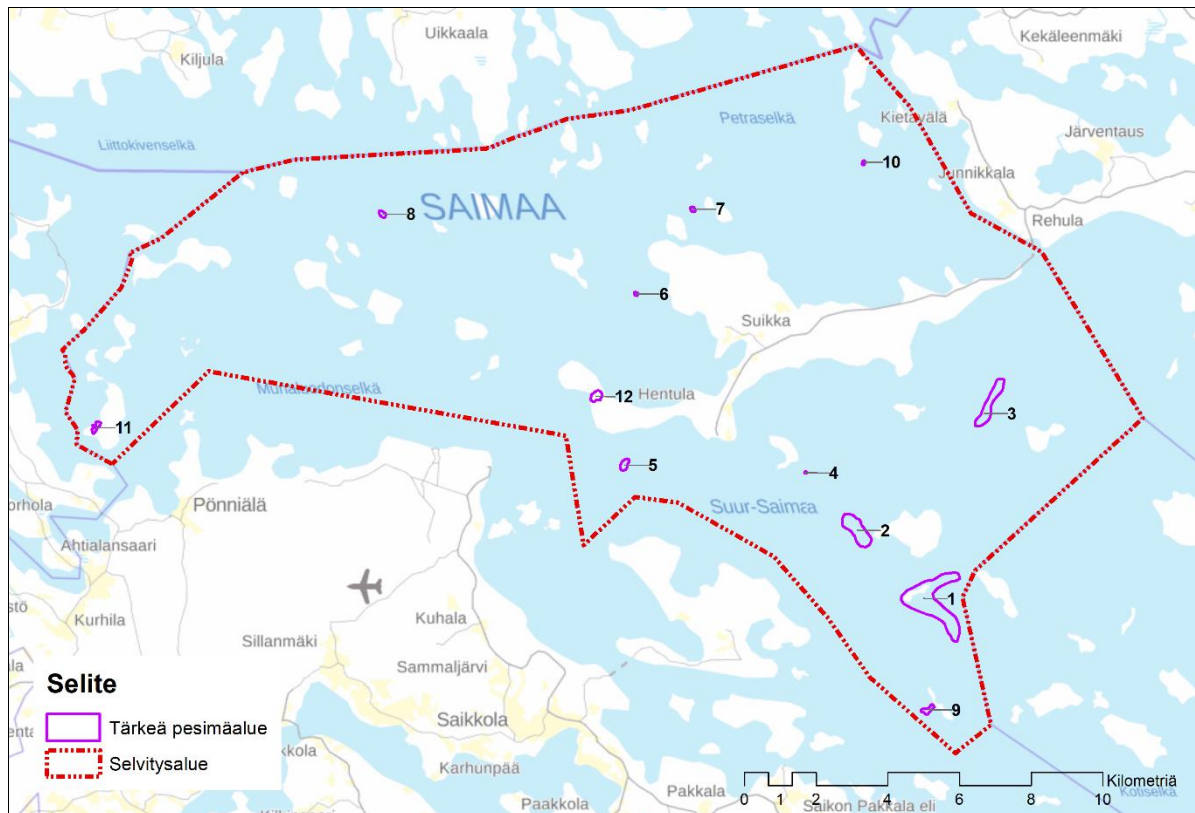
Saimaan suuret selät, etenkin Mietinsaaren läntiseltä selältä luoteeseen oleva Mäntyselkä, Huuhan-
selkä ja Petranselkä (Kontiokorpi & Kontiokorpi 2014). Lisäksi selvitysalueelle sijoittuva Kyläniemi
muodostaa merkittävän johtolinjan etenkin varpuslinnuille. Syksyisin Kyläniemen alueella on lasket-
tu koko maan mittakaavassa merkittäviä määriä mm. peippoja, hippiäisiä ja kirvisiä (Etelä-Karjalan
lintutieteellinen yhdistys 2022). Muuttolinnuston kannalta tärkeimmät levähdysalueet on rajattu
maakunnallisesti arvokkaina lintupaikkoina Etelä-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen MAALI-
selvityksessä (katso kohta 3.4.).

Kuva 31. *Tukkakoskelopari ja taustalla pesivä laulujoutsen Kyläniemen rannalla kesällä 2021.*

Linnuston kannalta tärkeimmät pesimäluodot, -saaret ja -luhdet on esitetty kuvassa 24. ja alueilla
kesällä 2021 havaittua pesimälajistoa on kuvattu taulukossa 3. Tärkeimmillä pesimäalueilla pesii
useampia pareja uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lintulajeja sekä lisäksi muuta tavanomai-
sempaa lajistoa.

Kyläniemen harjualueen paahde-elinympäristöalueilta on kartoitettu linnustoa 2011 ja 2012 (Tukia
ym. 2015). Tulosten perusteella peippo oli runsain laji. Toiseksi runsain laji oli metsäkirvinen, kol-
mantena pajulintu, neljäntenä harmaasieppo ja viidentenä vihervarpunen.

Kuva 32. Pesimälinnuston kannalta tärkeimmät luodot, saaret ja luhdet. Kohteiden numerointi viittaa taulukkoon 3.

Taulukko 3. Tärkeillä pesimäalueilla kesän 2021 maastokartoituksissa havaittua pesimälajistoa. Taulukon kohdenumerointi vastaa kuvaa 28.

Nro	Kohde	Lajistoa
1	Karksaari-Tupaluodot	harmaalokki, kalatiira (15–20 paria), kalalokki (vähintään 10 paria), nuolihaukka, kuikka (1–2 paria), rantasipi, kanadanhanhi (1-5 paria)
2	Kotiluoto-Kaidanluodot	naurulokki (1–3 paria), pikkulokki (1–3 paria), harmaalokki (1 pari), kuikka (1 pari), kalatiira (1-2 paria), isokoskelo (1 pari), nuolihaukka
3	Rokkaluodot eli Surmaluodot	harmaalokki (noin 25 paria, kalalokki (2–3 paria), kuikka (1 pari), kanadanhanhi (4 paria)
4	Talsionsaaren nimetön luoto	kalatiira (20 paria), kalalokki (1 pari)
5	Rastinluodot	kalatiira (1–2 pr), harmaalokki (1 pari), merilokki (1 pari)
6	Korkiasaarenluoto	kalatiira (60 paria), harmaalokki (3 paria), naurulokki (2–3 paria)
7	Lamposaaren lähiluoto	kalatiira (15 paria), kalalokki (1 pari)
8	Siljat	harmaalokki (13–15 paria)
9	Inginlahti	härkälintu (1 pari), laulujoutsen (1 pari), kalalokki (1 pari), rantasipi (1 pari)
10	likonsaaren luodot	kalatiira (8–10 paria), nuolihaukka, västäräkki, kalalokki (4–5 paria), rantasipi (1 pari)
11	Hätinsaaren eteläpuoliset luodot	kalatiira (10–30 paria)
12	Ruokoniemen luhta	pajusirkku (2 paria), ruokokerttunen (1 pari), laulujoutsen (1 pari)

7.3 Muu eläimistö

Muusta eläimistöstä olevat tiedot perustuvat linnusto- ja kasvillisuus selvitysten maastotöiden aikana tehtyihin havaintoihin sekä saatavilla oleviin lähtötietoihin.

Suur-Saimaan alueella tavanomaiseen eläinlajistoon kuuluvat mm. Suomessa yleisinä ja runsaina esiintyvät riistalajit kuten hirvi, jonka kanta alueella on melko vahva. Myös maastokartoituksissa 9.6. havaittiin kaksi uivaa hirveä Lamposaarenselällä (Kuva 33). Hirvet ovat hyviä uimaan ja voivat siirtyä alueen saariin jopa useiden kilometrien matkan. Alueella esiintyy myös valkohäntäpeuraa ja metsäkaurista. Suurpedoista karhun kanta Saimaan alueella on voimakkain. Lisäksi alueella on vakaa ilveskanta ja satunnaisesti tavataan myös susia ja ahmoja.

Kuva 33. Hirviä uimasilla Lamposaarenselällä kesällä 2021.

Suur-Saimaa on maamme kalarikkain järvi ja alueella tavataan seuraavat kalalajit: nahkiainen, pikkunahkiainen, järvilohi, taimen, nieriä, kuore, harjus, muikku, siika, ruutana, mutu, särki, seipi, säyne, sulkava, lahna, pasuri, salakka, toutain, kivenuoliainen, ankerias, hauki, kymmenpiikki, made, kiiski, kuha, ahven, kivisimppu, kirjoeväsimppu ja härkäsimppu. Uusi kalatulokas on miekkasärki (Etelä-Karjalan liitto 2005). Uhanalainen vaellussiika sekä silmälläpidettävä järvitaimen, järvikutui-nen harjus ja nieriä ovat alueen ainutlaatuisimpia kalalajeja. Nykyiset järvilohikannat perustuvat täysin istutuksiin.

Suur-Saimaan alkuperäinen jokirapukanta on heikko. Täplärapu puolestaan on kotiutettu istutuksilla Suur-Saimaalle (Etelä-Karjalan liitto 2005).

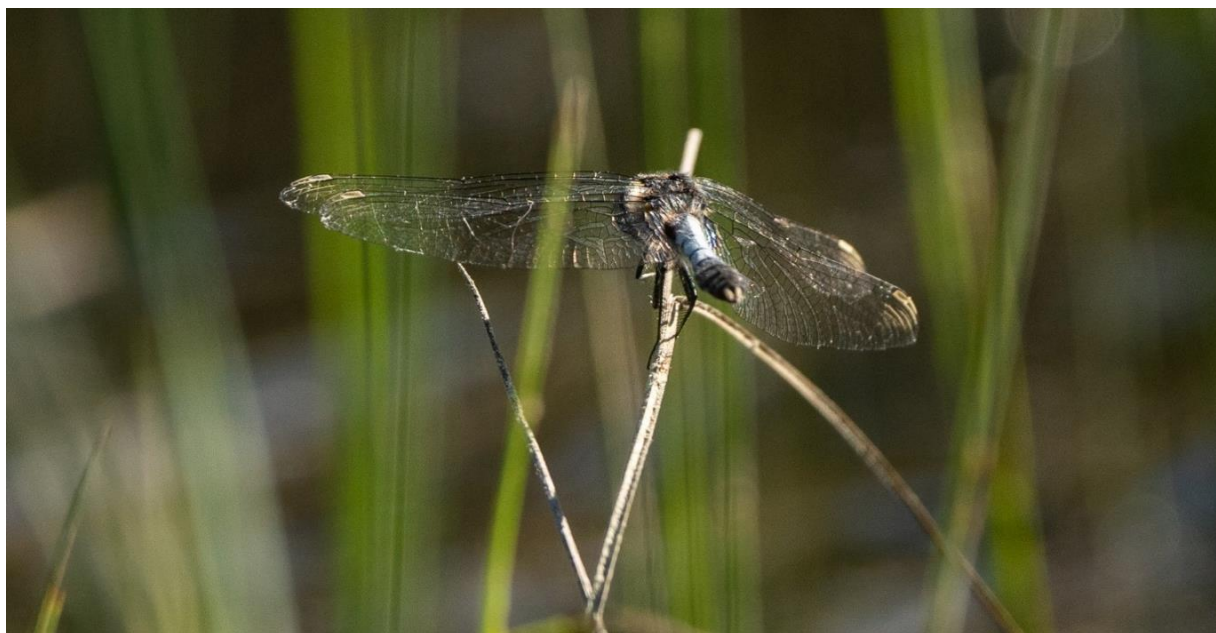
7.4 Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit ja lintudirektiivilajit

7.4.1 Sudenkorennot

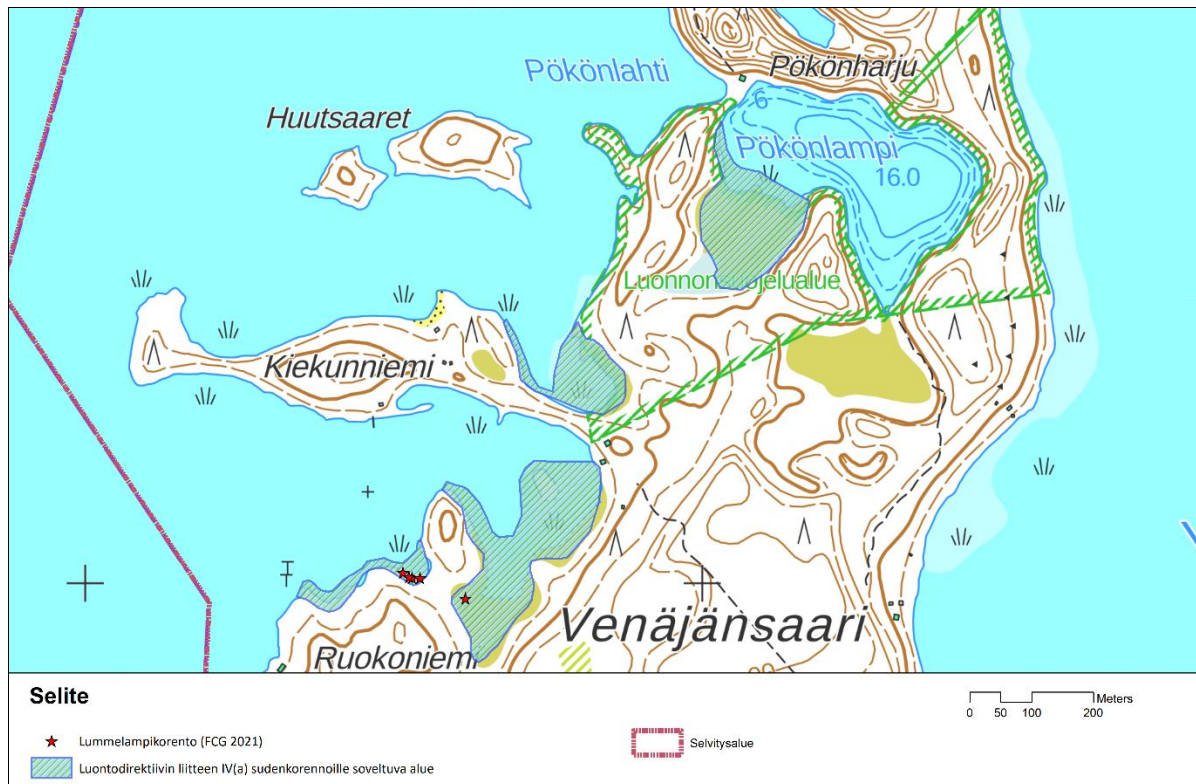
Selvitysalueelle ei ole laadittu sudenkorentoselvitystä, mutta luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoille soveltuvia elinympäristöjä on arvioitu sekä maastotöiden yhteydessä että kartta- ja ilmakuvatarkasteluun perustuen. Lähtötiedoissa (mm. Lajitietokeskus 2020) luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoista ei ollut havaintoja alueelta.

Sudenkorennoille soveltuvat elinympäristöt painottuvat selvitysalueen länsiosaan, Venäjänsaaren ja läheisen Vihjakansaaren alueille. Näille alueille sijoittuu suojaisia, pieniä ruovikko- ja saraluhtia, jotka soveltuvat mm. lummelampikorenon ja sirolampikorenon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi. Niin sanotuista direktiivikorentolajeista myös mm. idänkirsikorentoa voi esiintyä näillä alueilla, sillä aiemmin vain etelärannikolla esiintynyt laji on laajentanut esiintymisalueitaan ja yleistynyt Etelä-Suomessa viime vuosina ja lajista on mahdollisia havaintoja mm. Taipalsaaren kirkonkylän lähialueelta (Lajitietokeskus 2022). Luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoista lummelampikorentoa tavattiin kesän 2021 maastokartoituksissa useita yksilöitä Venäjänsaaren Ruokoniemen pohjoispuolisella luhdalla. Kyläniemen alueella rantaluhdat ovat kapeita ja suojattomampia, eikä niiden arvioitu olevan erityisen potentiaalisia em. korennoille.

Lummelampikorentojen havaintopaikat ja muut korennoille soveltuvat alueet Venäjänsaaren alueella on esitetty kuvassa 35. Kaikki luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorentolajeille parhaiten soveltuvat elinympäristöt on esitetty kuvassa 36.

Kuva 34. *Lummelampikorento* -koiras Venäjänsaaren alueella kesällä 2021.

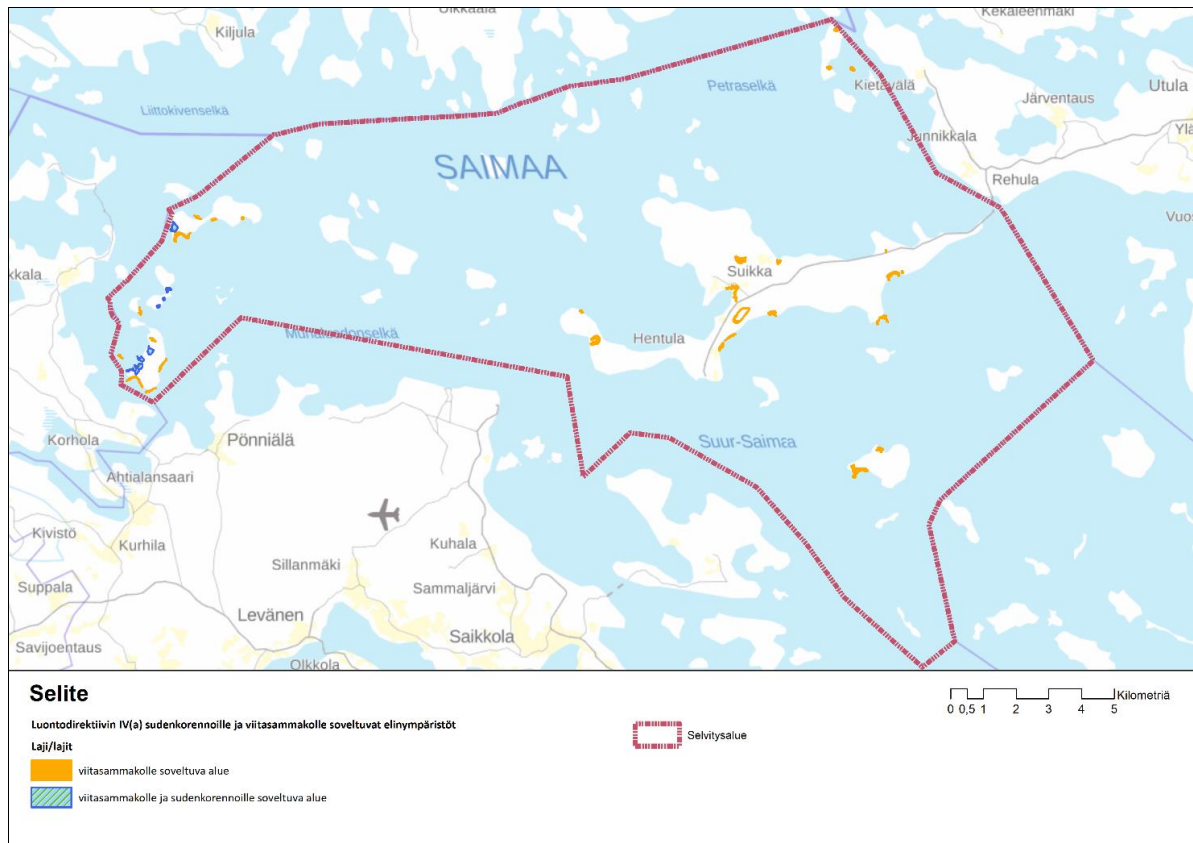

Kuva 35. *Lummelampikorenon (luontodirektiivin liitteen IV(a) laji) havaintopaikat Venäjänsaaren alueella, sekä luontodirektiivin korennoille soveltuvat elinympäristöt saaren alueella.*

7.4.2 Viitasammakko

Selvitysalueelle ei ole laadittu viitasammakkoselvitystä, mutta viitasammakoille soveltuvia elinympäristöjä on arvioitu sekä maastotöiden yhteydessä että kartta- ja ilmakuvatarkasteluun perustuen. Lähtötiedoissa (mm. Lajitietokeskus 2022) viitasammakoista ei ollut havaintoja alueelta.

Viitasammakoille soveltuvia elinympäristöjä on samoilla alueilla kuin luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoille soveltuvia elinympäristöjä. Niitä ovat alavat ruovikko- ja saraluhdat, jotka ovat viitasammakolle sopivia kutualueita. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi voivat soveltua myös melko pienialaiset ja vaatimattomat luhdat ja tulvivat rantametsät, joita sijoittuu melko runsaasti eri puolille selvitysalueita. Lähimmät tiedossa olevat viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat sijoittuvat Taipalsaaren kirkonkylän alueelle. Selvitysalueella parhaimmiksi arvioidut elinympäristöt on esitetty kuvassa 31.

Kuva 36. Luontodirektiivin liitteen IV(a) sudenkorennoille ja viitasammakolle soveltuvat lisääntymis- ja le-
vähdyspaikkojen alueet selvitysalueella.

Kuva 37. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuva luhtaa Venäjänsaaren länsireunalla.

7.4.3 Lepakot

Selvitysalueelle ei ole laadittu lepakkoselvitystä, mutta selvitysalueen soveltuvuutta eri lepakkolajeille on arvioitu maastotöiden yhteydessä ja myös kartta- ja ilmakuvatarkasteluun perustuen. Lähötiedoissa (mm. Lajitietokeskus 2022) lepakoista ei ollut lainkaan havaintoja alueelta.

Levinneisyytensä puolesta Suur-Saimaan alueella voivat suomalaisista lepakkolajeista esiintyä kaikki eteläisessä Suomessa yleisinä esiintyvät lajit, joita ovat pohjanlepakko, vesisiippa, viiksi- ja isoviiksi-siippa sekä korvayökkö. Lisäksi alueella voi satunnaisesti esiintyä myös harvalukuisempia lajeja kuten pikkulepakkoa, isolepakkoa tai esim. lampisiippaa.

Rakennukset sekä rantojen laho- ja kolopuusto tarjoavat yleisesti lepakoille lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia koloja. Suomessa elävien lepakoiden lisääntymispaikat sijaitsevat tyypillisimmin vanhoissa rakennuksissa, joiden läheisyydessä on puuston suojaa ja jotka etenkin eteläsvuoltaan ovat alttiita auringonpaisteelle. Lisääntymis- ja levähdyspaikan lähiympäristössä tulee olla myös hyviä ruokailualueita. Valoisina kesäisinä lepakot eivät mielellään ylitä avoimia alueita kuten esimerkiksi vesialueita. On epätodennäköistä, että selvitysalueen rakentamattomiin saariin tai Kyläniemen rakentamattomille, tavanomaisessa metsätalouskäytössä oleville ranta-alueille sijoittuisi merkittävässä määrin lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Sen sijaan Kyläniemen alueella on lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi paremmin soveltuvia alueita. Sellaisia ovat mm. Hentulan ja Suikan alueella olevat vanhemmat pihapiirit ja jossain määrin myös rantojen kesämökit ja muut rakennukset.

Viiksisiiplalajien kannalta tärkeimpiä ruokailuympäristöjä ovat vanhapuustoiset havumetsäalueet. Vesisiipoille tärkeitä ovat puolestaan puuston varjostamat, tuulensuojaisat ja vesikasvittomat ranta-alueet. Pohjanlepakolle ja korvayökkölle parhaiten soveltuvia alueita ovat vanhat kulttuuriympäristöt. Selvitysalueella olevien luonnonsuojelualueiden ulkopuolella vanhaa metsää on varsin rajallisesti, sillä metsät ovat keskimäärin melko tehokkaassa talouskäytössä. Järeäpuustoisempia metsäkuviota sijoittuu kuitenkin esimerkiksi juuri Kyläniemen Suikan alueelle sekä Kyläniemen itäosiin Lehtinen-Syvälahden ympäristöön. Selvitysalueen metsät ovat kokonaisuudessaan hyvin mäntyvaltaisia, joten alue ei todennäköisesti ole esim. kuusikankaita ja korpia suosivien viiksisiiplalajien kannalta erityisen merkittävää esiintymisaluetta. Myös vesisiippa suosii tyypillisesti hieman rehevämpiä ja runsastuottoisempia alueita. Pohjanlepakko sen sijaan ei ole elinympäristöjensä suhteen yhtä erikoistunut, vaan sitä voi jossain määrin esiintyä ainakin koko Kyläniemen alueella. Laji ei sopeutuvaisuutensa vuoksi kuitenkaan ole muiden lajien tavoin yhtä herkkä elinympäristön muutoksille ja sen lisääntymispaikat sijoittuvat useimmiten rakennuksiin.

7.4.4 Lintudirektiivin liitteen I linnut

Kuikka (*Gavia arctica*)

Kuikka pesii selvitysalueella kohtalaisen yleisenä. Kesällä 2021 tehdyissä maastokartoituksissa revii-riin viittaavia havaintoja (yksin tai pareittain havaitut kuikat) tehtiin noin kaksikymmentä ja lajia havaittiin tasaisesti eri puolilla selvitysalueita. Lisäksi havaittiin yksi hieman suurempi (lähemmäs kymmenen yksilöä) pesimättömien tai pesinnässään jo sen alkuvaiheessa epäonnistuneiden kuikkien kerääntymä. Kesän 2021 havainnointi ei ollut systemaattista, jonka vuoksi havaittu parimäärä on todennäköisesti aliarvio alueella pesivien kuikkien todellisesta määrästä. Toisaalta Saimaan syvillä selkävesillä ja kalliorannoilla pesivien kuikkien määrät ovat alhaisempia kuin kivikkoisemmillä ja

matalilla latvavesillä. Kuikat pesivät tyypillisesti aivan rannan tuntumassa, mieluiten saarilla ja luodoilla, mutta toisinaan myös mannerrannoilla.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*)

Laulujoutsen on yleistynyt Suomessa valtakunnallisesti, ja parimäärät ovat kasvaneet myös Suur-Saimaan alueella. Kesän 2021 maastokartoituksissa selvitysalueella havaittiin yhteensä kahdeksan laulujoutsenparia. Pesintään viittaavia havaintoja (pesä, poikue tai hautova emo) tehtiin pääasiassa Kyläniemen alueen rantaluhdilta, mutta myös Hietasaaren, Värriäsaaren ja Venäjänsaaren alueilta. Kyläniemen Suikanlahden läheisyydessä havaittu joutsenpari oli jo jättänyt pesäpaikan ja havaittiin pienten poikasten kera lahden suulla.

Teeri (*Lyrurus tetrix*)

Teeri on tyypillinen havupuukankaiden pesimälaji ja pesii todennäköisesti sekä alueen suurimmilla saarilla että Kyläniemen alueella. Laji havaittiin maastokartoituksissa Kyläniemen alueella.

Sääksi (*Pandion haliaeetus*)

Kesän 2021 maastokartoituksissa havaittiin sääksiä mm. Lamposaarenselällä ja likonselällä. Lähtötietojen perusteella (mm. Rengastustoimiston rengastus- ja löytörekisteri ja petopesärekisteri) mukaan selvitysalueelle sijoittuu ainakin kolme sääksenpesää, joissa on ollut pesintöjä 2000-luvulla (Lajitietokeskus 2022).

Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*)

Pikkulokki pesii alueella harvalukuisena. Maastokartoituksissa lajilla havaittiin vain yksi muutaman parin yhdyskunta, joka sijoittui likonselälle, Kaidansaaren länsipuolelle. Samalla alueella pesi myös naurulokkeja sekä kalatiiroja.

Kalatiira (*Sterna hirundo*)

Kalatiira on alueella yleinen ja laji muodostaa Hietasaarenselällä, likon- ja Lamposaarenselällä sekä Myhkiönselällä jopa useiden kymmenien yksilöiden pesimäyhdyskuntia. Lisäksi laji pesii muualla selvitysalueella yksittäisparein tai muutaman parin yhdyskuntina. Yhteensä maastokartoituksissa alueella havaittiin noin 120 pesivää kalatiiraparia. Todennäköisesti pesivien parien määrä on jonkin verran suurempi.

Lapintiira (*Sterna paradisaea*)

Lapintiiraa ei havaittu maastokartoituksissa kesällä 2022, mutta lähtötietojen perusteella laji saattaa joinain vuosina pesiä alueella (Etelä-Karjalan liitto, Lajitietokeskus 2022).

Palokärki (*Dryocopus martius*)

Palokärki pesii todennäköisesti useamman parin voimin alueen havupuukankailla. Maastokartoituksissa havaittiin lajin ruokailujälkiä mm. Kyläniemen alueella sekä Venäjänsaaren alueella.

Ruisrääkkä (*Crex crex*)

Lähtötietojen perusteella pesii ainakin joinain vuosina Kyläniemen peltoalueilla.

7.5 Uhanalaiset, silmälläpidettävät ja muut harvinaiset lajit

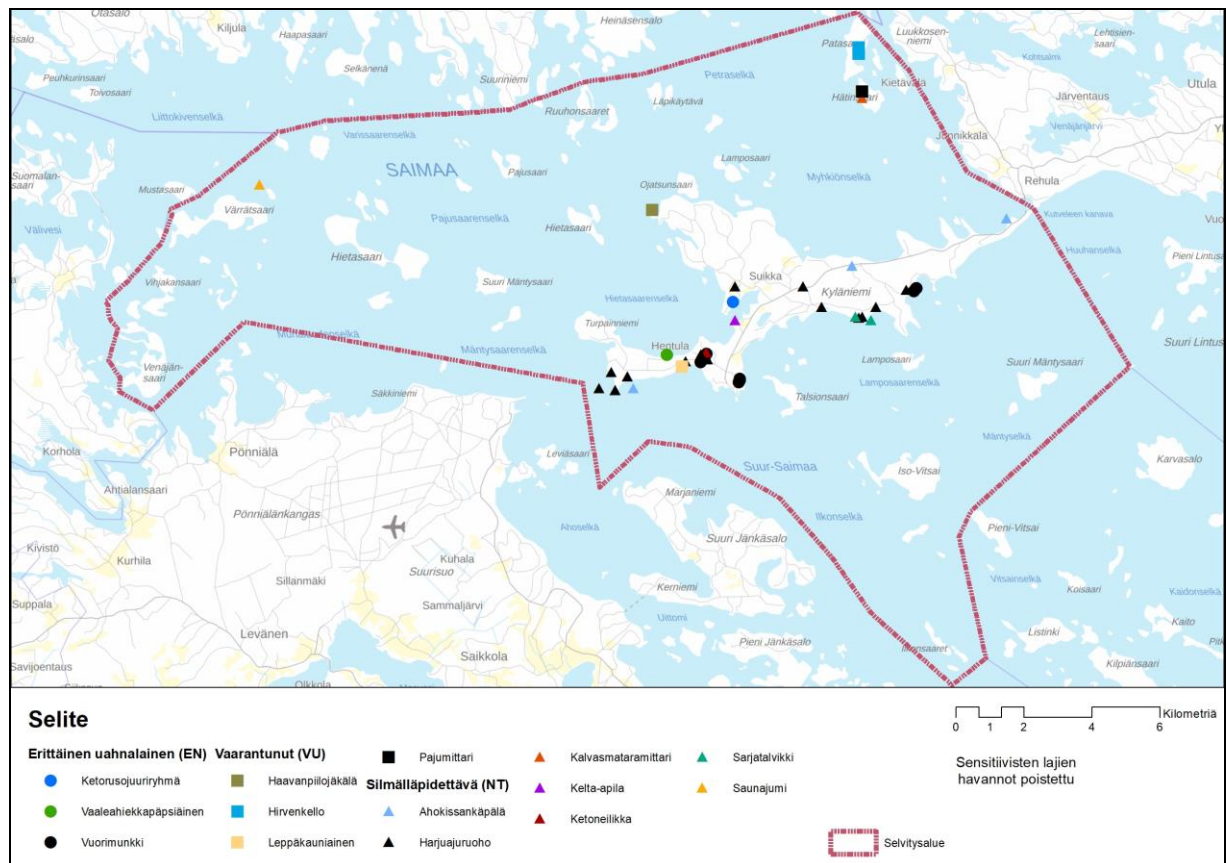
7.5.1 Kasvilajit

Vuorimunkki (*Jasione montana*)

Erittäin uhanalainen, EN. Lajin kasvupaikkoina ovat kalliot, hietikot ja mäenrinteet. Vuorimunkin kasvupaikat ovat seuraavilla alueilla: Nurminiemi, Kilpiänvuori NW, Rapatti S, Rapatti SE Alanko SE ja Alanko E. Havainnot keskittyvät 1970–1980-luvuille. Yksi havainto on vuodelta 2017. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Ketorusojuuriryhmä/Peltorusojuuri (*Buglossoides arvensis*)

Erittäin uhanalainen, EN. Laji on lisäksi uhanalainen laji (LSA 1997/160) ja erityisesti suojeltava laji (LSA 1997/160). Peltorusojuuri on lemmikkikasveihin kuuluva viljapellojen vanha rikkakasvi. Vanha havainto vuodelta 1965 Suikan alueelta. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Kuva 38. Uhanalaiset ja huomionarvoiset kasvit sekä hyönteiset (Laji.fi).

Hietaneilikka (*Dianthus arenarius*)

Erittäin uhanalainen, EN. Laji on lisäksi uhanalainen laji (LSA 1997/160), erityisesti suojeltava laji (LSA 1997/160) ja rauhoitettu laji (LSA 1997/160). Hietaneilikka on heikosti leviävä harjulaji. Se viihtyy hiekka- ja sorapinnoilla, jossa on voimakasta satunnaista kulutusta. Hietaneilikan kasvustoja on selvitysalueella (Lajitietokeskus 2021/2022).

Haavanpiilojäkäle (*Arthonia patellulata*)

Vaarantunut, VU. Lisäksi uhanalainen laji (LSA 1997/160). Lajin kasvupaikkoina lehdot ja kangasmet-sät. Kasvupaikka on Soukkioniemessä. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Kangasvuokko (*Pulsatilla vernalis*)

Vaarantunut, VU. Lisäksi uhanalainen laji (LSA 1997/160) ja rauhoitettu laji (LSA 1997/160). Lajia kasvaa usealla paikalla selvitysalueella (Sipari 2019) ja (Lajitietokeskus 2021/2002).

Hirvenkello (*Campanula cervicaria*)

Vaarantunut, VU. Lisäksi uhanalainen laji (LSA 1997/160). Hirvenkello kasvaa tienpientareilla, ra-danvarsilla, metsäaukeilla, rinneniityillä ja ahoilla. Lajin tunnetut kasvupaikat ovat Patasaassa. (La-jitietokeskus 2021/2022).

Harjuajuruoho (*Thymus serpyllum ssp. serpyllum*)

Silmälläpidettävä, NT. Lajin kasvupaikkoina ovat harjut, hiekkakankaat, kalliot, törmät, kedot, tien-varret, joenrantahietikot. Joskus myös koristekasvi. Laji kasvaa Kyläniemen etelärinteellä, Kallastin ja Taipaleen alueella sekä Vaivionkankaalla. (Lajitietokeskus 2021). Lisäksi laji kasvaa Kyläniemen keskiosassa Kyläniementien (mt14866) tienpientareilla, ojen pohjilla ja tieleikkausten rinteillä noin 2,5 km matkalla mm. kangasvuokon seurassa. Kyläniemen Hentulassa harjuajuruohokasvustoja löy-tyy Rastiniementien varrelta ja Suikan alueelta löytyy Suikanlahdentien ja Petraseläntien risteyses-tä useamman neliön harjuajuruohokasvusto. Myös Kyläniemen etelälaidan SuurSaimaaseen viettä-vän jyrkän harjurinteen reunaa kulkevan metsätien varsilta löytyy lajia.

Sarjatalvikki (*Chimaphila umbellata*)

Silmälläpidettävä, NT. Sarjatalvikki on monivuotinen, pienikokoinen pysty varpukasvi, joka kasvaa kuivahkoissa kangas- ja harjumetsissä. Lajia tavataan Kyläniemen alueelta muutamain paikoin. (Laji-tietokeskus 2021/2022).

Ahokissankäpäle (*Antennaria dioica*)

Silmälläpidettävä, NT. Ensisijaisesti ahokissankäpäle kasvaa kuivissa kangas- ja harjumetsissä. mutta myös kuivilla niityillä, kedoilla sekä nummilla ja tunturikankailla. Ahokissankäpälen esiintymiä on mm. Kyläniemessä Suikan alueella tienpientareilla. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Kelta-apila (*Trifolium aureum*)

Silmälläpidettävä, NT. Lajia kasvaa Kyläniemessä Mullasmäellä lähellä Kyläniementietä. (Lajitieto-keskus 2021/2022).

Ketoneilikka (*Dianthus deltoides*)

Silmälläpidettävä, NT. Laji viihtyy kuivilla niityillä, kedoilla ja nummilla sekä hakamailla ja lehesniityil-lä. Lajin kasvupaikka on Kyläniemessä, Hentulassa, Alangon talosta 100 m kaakkoon. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Kuva 39. *Kangasvuokko ja kangasajuruoho.*

7.5.2 Pesimälinnut

Kesän 2021 maastokartoituksissa havaittujen uhanalaisten, silmälläpidettävien ja lintudirektiivin liitteen I lajien havaintopaikat (reviirit/pesäpaikat) on esitetty kuvassa 36.

Isokoskelo (*Mergus merganser*)

Silmälläpidettävä, NT. Isokoskelo on tyypillinen karujen vesien pesimälaji koko maassa ja pesii selvitysalueellakin muutaman parin voimin. Maastokartoituksissa havaintoja tehtiin melko vähän.

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*)

Silmälläpidettävä, NT. Tukkakoskelo on tyypillinen karujen vesien pesimälaji koko maassa ja pesii selvitysalueellakin muutaman parin voimin. Maastokartoituksissa havaintoja tehtiin tuplasti enemmän isokoskeloon verrattuna, mutta kokonaisuudessaankin havaittu parimäärä jäi noin kymmeneen.

Pikkutylli (*Charadrius dubius*)

Silmälläpidettävä, NT. Lähtötietojen mukaan laji on pesinyt Kyläniemen rannoilla 80-luvulla (Lajitietokeskus 2022). Kesän 2021 maastokartoituksissa lajia ei havaittu.

Pyy (*Tetrastes bonasia*)

Vaarantunut, VU. Pyy havaittiin maastokartoituksissa Kyläniemen alueella. Lähtötietojen mukaan laji pesinee selvitysalueella vuosittain muutaman parin voimin (Lajitietokeskus 2022).

Merilokki (*Larus marinus*)

Vaarantunut, VU. Lähtötietojen perusteella laji on pesinyt viime vuosina alueella muutaman parin voimin (Lajitietokeskus 2022).

Selkälokki (*Larus fuscus*)

Erittäin uhanalainen, EN. Selkälokki on kuulunut Suur-Saimaan tavanomaiseen pesimälajistoon, mutta viime vuosikymmeninä lajin voimakas alamäki on lähes hävittänyt lajin myös tältä alueelta. Kesän 2021 maastokartoituksissa ei tehty yhtään havaintoa pesivistä selkälökeistä, mutta on mahdollista, että laji edelleen pesii alueella. Rengastustoimiston lähtötietojen perusteella laji on pesinyt 2000-luvulla muutaman parin voimin mm. Hietasaarenselän, Myhkiönselän ja Varsissaarenselän alueilla. Useat tunnetuista pesimäpaikoista sijoittuvat luonnonsuojelualueille.

Harmaalokki (*Larus argentatus*)

Vaarantunut, VU. Harmaalokki on ilmestynyt Suur-Saimaan pesimälajistoon vasta 1930-luvulla ja kanta runsastui aina viime vuosikymmeniin saakka. Kaatopaikkojen sulkeminen käänsi lajin kannankehityksen kuitenkin selvästi laskuun, jonka vuoksi laji on luokiteltu viimeisimmässä uhanalaisarvioinnissa vaarantuneeksi. Koko Suur-Saimaan alueella arvioitiin 2000-luvun alussa pesivän vajaa tuhat paria harmaalokkeja (Etelä-Karjalan liitto 2005). Kesän 2021 maastokartoituksissa selvitysalueella havaittiin hieman alle sata harmaalokkiparia. Suurin osa pareista pesii yksittäin tai pieninä muutaman parin yhdyskuntina, mutta alueelle sijoittuu myös suurempia 10–20 yksilön kolonioita mm. Rokkaluotojen (eli Surmaluotojen) alueelle sekä Siljat -luotojen alueelle.

Naurulokki (*Chroicocephalus ridibundus*)

Vaarantunut, VU. Naurulokki pesii alueella harvalukuisena. Maastokartoituksissa lajilla havaittiin vain yksi muutaman parin yhdyskunta, joka sijoittui Ikonselelle, Kaidansaaren länsipuolelle. Samalla alueella pesi myös pikkulokkeja sekä kalatiiroja.

Kuovi (*Numenius arquata*)

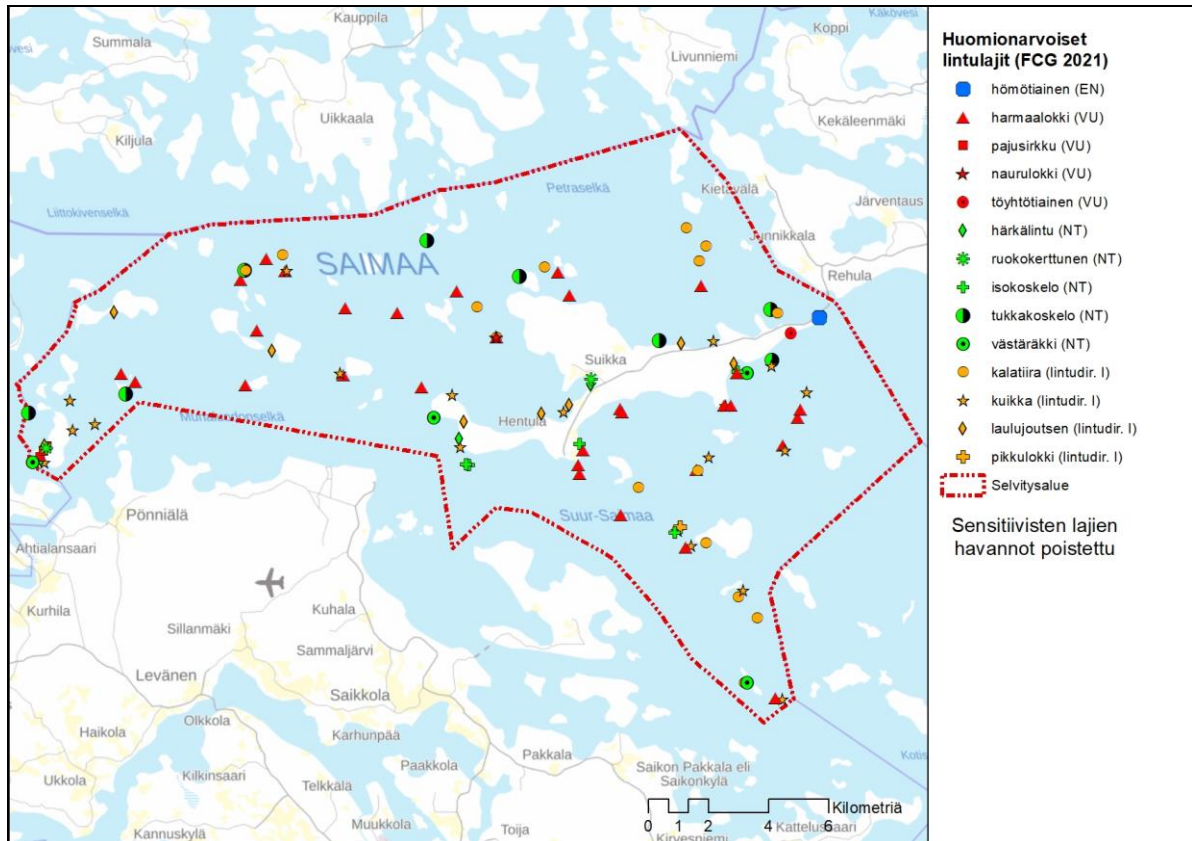
Silmälläpidettävä, NT. Kuovi on suurikokoisin kahlaajalajimme. Laji pesii pelloilla ja soilla Oulun ja Pohjois-Karjalan korkeudelle asti, pohjoisemmassa harvalukuinen, puuttuu Tunturi-Lapista. Suomen pesimäkannaksi arvioitu 80 000 paria. Laji havaittiin maastokartoituksissa Letkuavalammen suolta, missä sillä oli pesä.

Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*)

Vaarantunut, VU. Lähtötiedoissa (Lajitietokeskus 2022) ei ole havaintoja valkoselkätikasta selvitysalueelta. Kesän 2021 maastokartoituksissa valkoselkätikan ruokailujälkiä havaittiin kuitenkin rantapuissa kahdella alueella.

Töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*)

Vaarantunut, VU. Töyhtötiainen pesii alueen mäntykankailla todennäköisesti useamman parin voimin. Laji havaittiin maastokartoituksissa Kyläniemen alueella.

Kuva 40. Maastokartoituksissa 2021 havaitut huomionarvoiset lintulajit (reviirit/pesäpaikat). Havaintopaikoilla voi pesiä useita pareja (esim. tiira- ja lokkiyhdyksunnat).

Hömötiainen (*Poecile montanus*)

Erittäin uhanalainen, EN. Viime vuosikymmeninä voimakkaasti taantunut hömötiainen havaittiin maastokartoituksissa Kyläniemen alueella.

Ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*)

Silmälläpidettävä, NT. Ruokokerttunen on kosteikkolaji, joka pesii kosteilla pensaikkomailla ja ruoikoissa koko maassa. Selvitysalueen rantaluhdat ovat pääsääntöisesti ruokokerttuselle melko vaatimattomia ja ainoat reviirit havaittiin Venäjänsaarella sekä Suikanlahdella.

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*)

Lähtötietojen perusteella pesii ainakin joinain vuosina Kyläniemen puoliavoimilla pensaikkomailla (Lajitietokeskus 2022).

Pajusirkku (*Schoeniclus schoeniclus*)

Vaarantunut, VU. Pajusirkku on koko maassa melko yleisenä, järvien ja jokien rantakaislikoissa, ruoikoissa ja pajukoissa pesivä laji, jonka kanta on viime vuosina taantunut melko voimakkaasti. Selvitysalueella ainoat reviirit havaittiin Venäjänsaarella sekä Suikanlahdella.

7.5.3 Hyönteiset

Muurahaissiniisi (*Phengaris arion*)

Selvitysalueelta on tavattu 1980-luvulla äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltu ja erityisesti suojeltava (LSA 1997/160) muurahaissiniisi (Vitikainen ym. 2015). Laji on myös uhanalainen (LSA 1997/160) ja rauhoitettu (LSA 1997/160) ja mainittu EU:n luontodirektiivin IV-liitteessä.

Laji on kartoitettu 2015 Kyläniemellä, mutta kartoituksissa lajia ei havaittu (Vitikainen ym. 2015).

Vaaleahiekkapäpsiäinen (*Medetera plumbella*)

Erittäin uhanalainen, EN. Uhanalaiset lajit (LSA 1997/160). Vanha havainto (16.7.1949) vaaleahiekkapäpsiäisestä Taipaleen alueelta. Lajin elinympäristönä kuivat niityt, kedot ja nummet ja hietikkorannat. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Pajumittari (*Macaria loricaria*)

Vaarantunut, VU. Uhanalaiset lajit (LSA 1997/160). Laji on tavattu Ahtisaarilta ja Patasaarelta vuonna 1996. Laji elää pajulla toukkavaiheessa. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Leppäkauniainen (*Dicerca alni*)

Vaarantunut, VU. Erityisesti suojeltavat lajit (LSA 1997/160), Uhanalaiset lajit (LSA 1997/160). Leppäkauniainen elää yleensä tervalepällä, mutta myös harmaalepällä, lehmuksella, pähkinäpensaalla ja saarnella. Lajista on havainto Kyläniemen Taipaleen somerikkorannalta, jossa huonokuntoisia terva- ja harmaaleppiä. Useassa puussa aikuisten kuoriaisten ulostuloreikiä (30.7.2013). (Lajitietokeskus 2021/2022).

Kalvasmataramittari (*Colostygia aptata*)

Silmälläpidettävä, NT. Laji viihtyy kuivilla niityillä, kedoilla ja nummilla. Lajista on havainto vuodelta 1996 Hätinsaareltä. (Lajitietokeskus 2021/2022).

Saunajumi (*Priobium carpini*)

Silmälläpidettävä, NT. Vanha havainto Hietasaaresta. (Lajitietokeskus 2021/2022).

7.6 Arvokkaat luontokohteet

Pääosa kohteista on monimuotoisuutta turvaavia kohteita ja selvitysalueella on muutaman lainsäädännöllä turvattua kohdetta. Kohteiden sijainti ilmenee liitteestä 2.

Alueella on useita hiekkarantoja, mutta luonnonsuojelulain 29 §:n tarkoittamat luonnontilaiset hiekkarannat ovat laajoja. Sisämaassa järvien ja jokien rannoilla hiekkarannan pitää olla vähintään 5 metriä leveä ja 50 metriä pitkä. Tästä syystä vain osa selvitysalueen hiekkarannoista täyttää tämä ehdot.

1. Varastinlampi

Kuvaus: Suorantainen lampi, missä eteläosalla on suursaranevaa ja lyhytkorsinevaa, missä on rahkarämemättäitä. Lyhytkorsinevaosalla kenttäkerroksessa on tupasvillan lisäksi rahkasaraa ja tupasluikkaa. Siellä täällä kasvaa niukasti jousisaraa ja harvakseltaan vaiveroa. Sammalke-
rroksen valtalaji on rämerahkasammal ja sieltä täällä on silmäke-

ja ruskorahkasammalta. Muut rannat saravaltaista rantaa. Lammella pesii haapana ja kalalokki.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Saranevat, saraikko ja suolammet

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

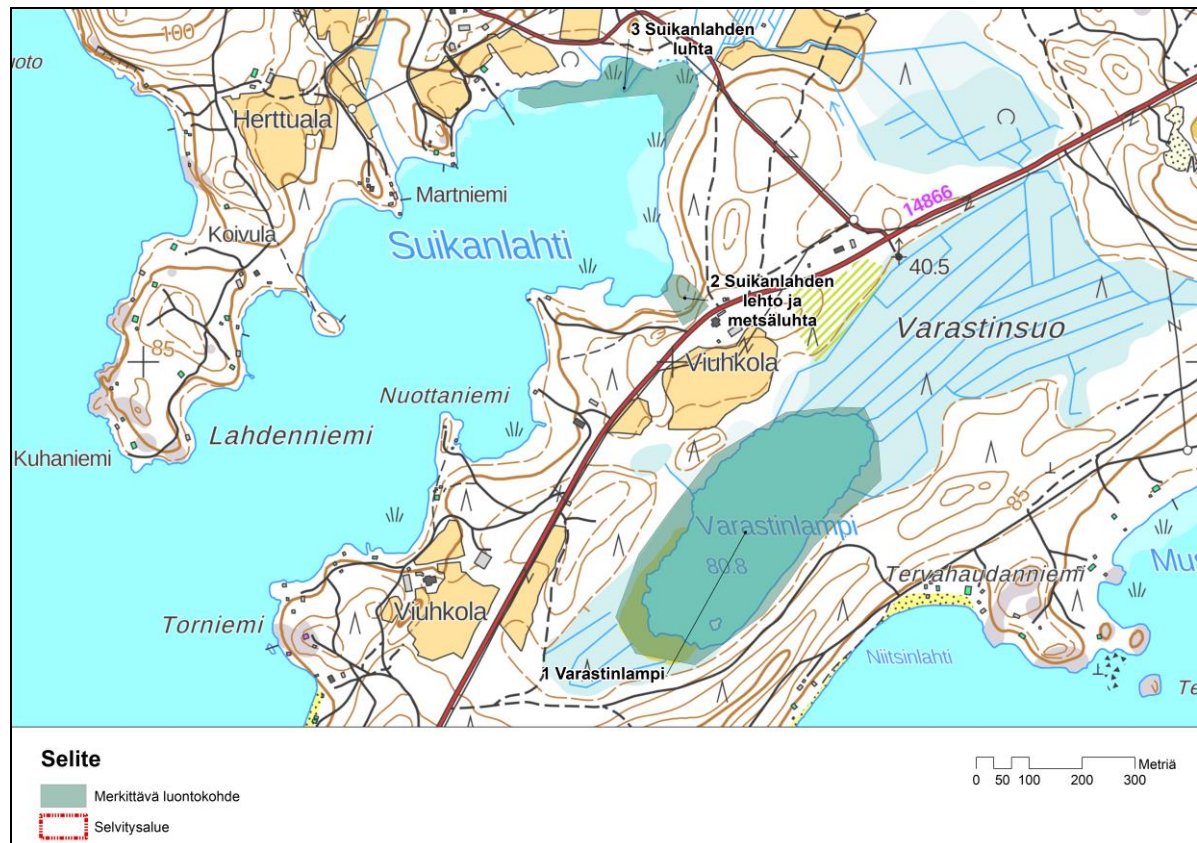
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: haapana (VU), kalatiira (lintudirektiivi I)

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Suolammet (NT), saranevat (NT) ja lyhytkorsineva (NT)

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 13,4 ha

Kuva 41. Varastinlampi, Suikanlahden lehto ja metsäluhta sekä Suikanlahden luhta.

2. Suikanlahden lehto ja metsäluhta

Kuvaus: Hiirenporrasvaltainen pieni lehto, joka liittyy pienialaiseen metsäluhtaan. Lajistoon kuuluvat mesiangervo, käenkaali, oravanmarja, ojakellukka, metsäalvejuuri, metsä-

korte, mustaherukka, suoputki, korpikastikka ja paatsama. Puusto on varttunutta. Sitä luonnehtivat tervaleppä, kuusi ja koivu. Käpytikan pesintä.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Metsäluhdet, kosteat keskiravinteiset lehdot

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Rehevät lehtolaikut, luhdat

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 0,6 ha

3. Suikanlahden luhta

Kuvaus: Luhdan pohjukassa on laituri ja venepaikka. Lahden pohjukassa rantaa kiertää kapeasti paikoin tervaleppäluhta, jota reunustaa avoluhta. Metsäluhdan lajistoon kuuluvat mm. hiirenporras, mesiangervo, paatsama, rätvänä, karhuputki ja metsätähti. Avoluhtaa leimaa järviruoko.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Avoluhta, metsäluhta ja ruovikko

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

Luontodirektiivi liite V(a) lajit:

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: -

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 2,0 ha

4. Taipaleenlahti

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka on noin 5-6 metriä leveä ja noin 520 metriä pitkä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

VesiL:n suojeltavat luontotyytit:

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt:

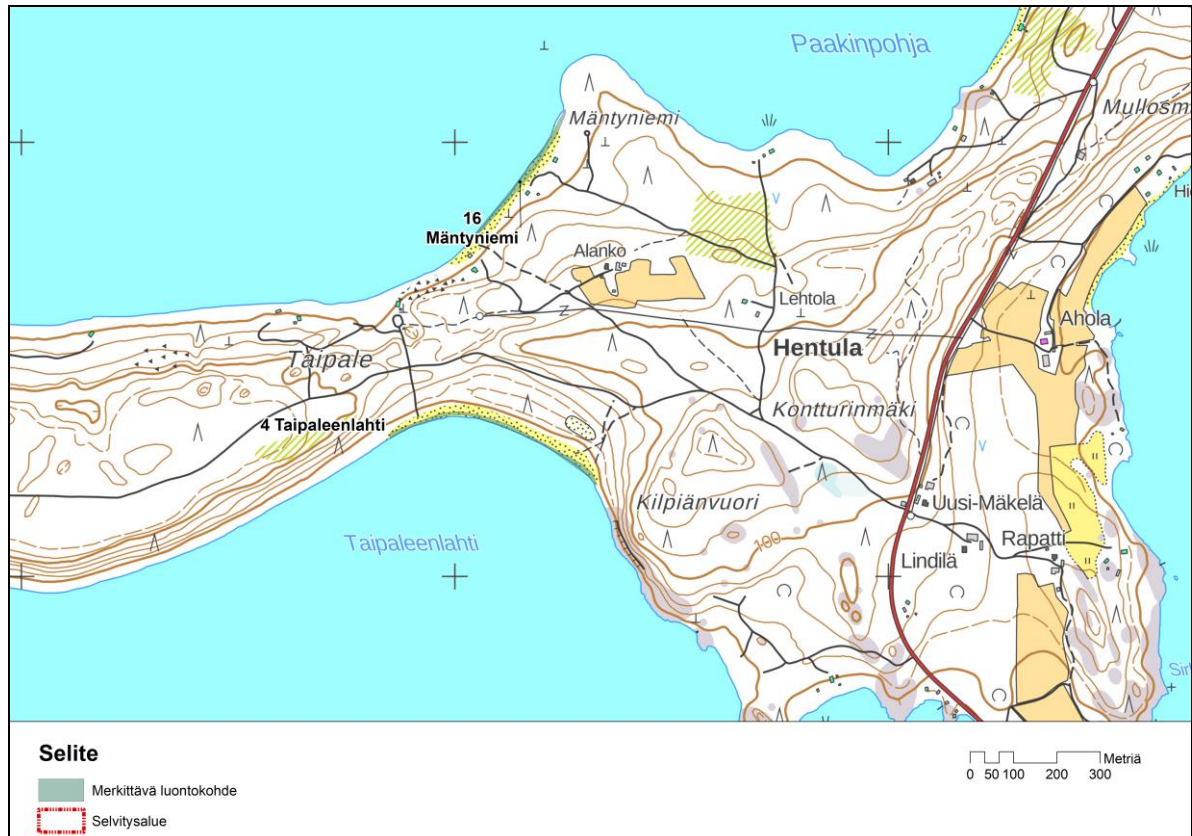
Luontodirektiivi liite V(a) lajit:

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit:

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 1,6 ha

Kuva 42. Taipaleenlahti ja Mäntyniemi.

5. Letkuvalampi

Kuvaus: Umpeen kasvava suolampi. Letkuavalammen rannoilla on rahkarämettä, suursaranevaa ja lyhytkorsinevaa, joita reunustaa kangasmaan puolella isovarpuräme. Suolla peittää kuovi (NT).

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Suursaraneva, lyhytkorsineva, isovarpuräme ja pienet suolammet.

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: alle yhden hehtaarin suuruinen lampi

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

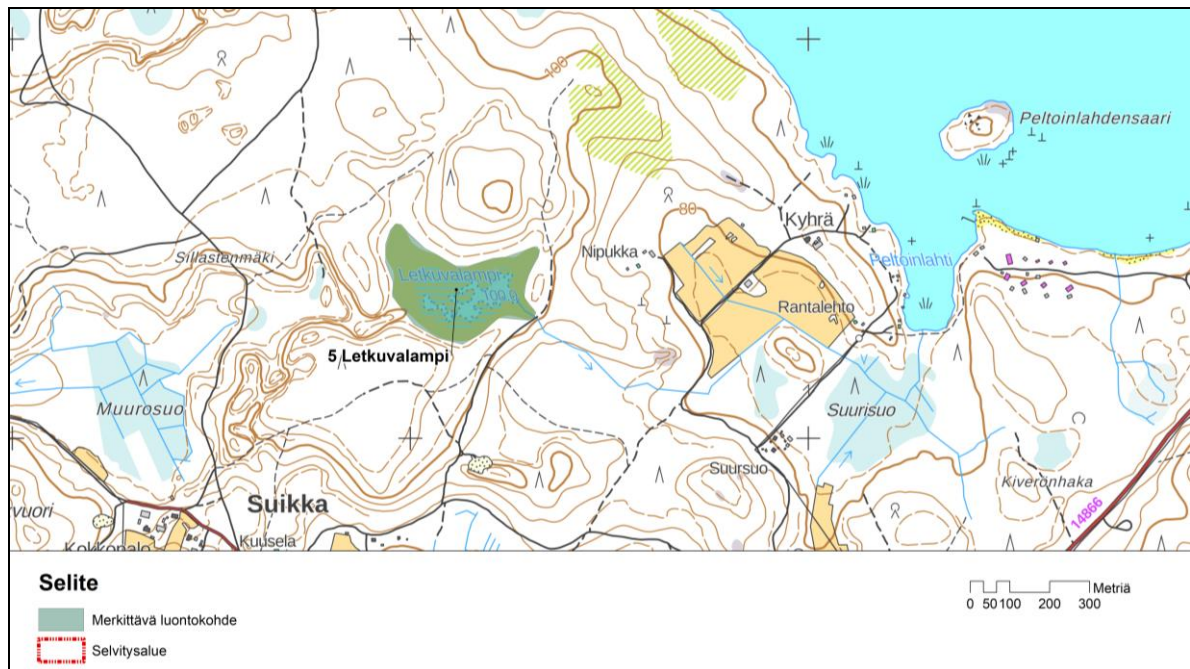
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: kuovi (NT)

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Suolammet (NT), saranevat (NT), lyhytkorsineva (NT)
ja isovarpuräme (NT).

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 6,6 ha, josta vesialaa on noin 0,5 ha

Kuva 43. *Letkuvalampi*

Kuva 44. *Letkuvalampi. Kuovi pesii lammen rantasuolla.*

6. Kallastinhiekka

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka on noin 6–8 metriä leveä ja noin 520 metriä pitkä. Rannalla on eloperäisiä törky- eli detritusvalleja.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LSL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt:

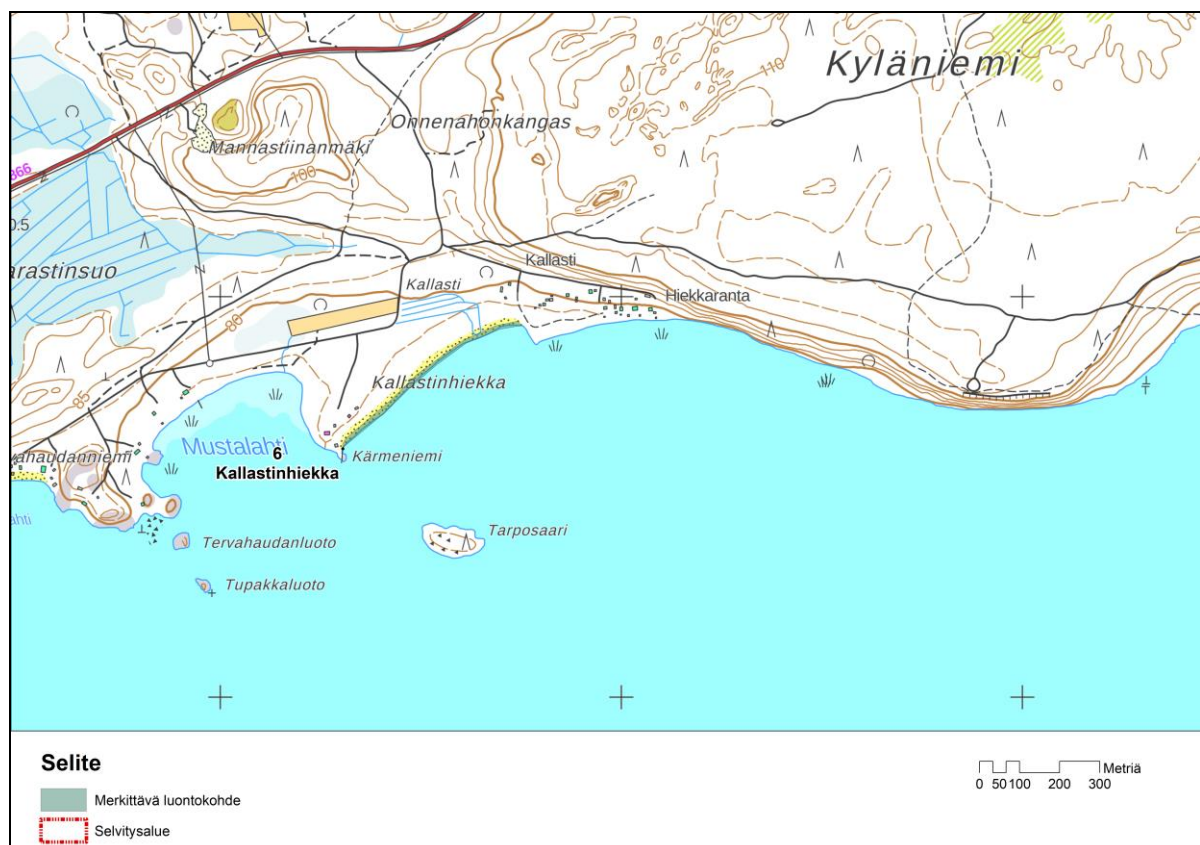
Luontodirektiivi liite V(a) lajit:

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit:

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Hyvä

Pinta-ala: 1,4 ha

Kuva 45. Kallastinhiekka.

7. Heponiemi

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka noin 6–10 metriä leveä ja noin 130 metriä pitkä. Virkistyskäytössä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

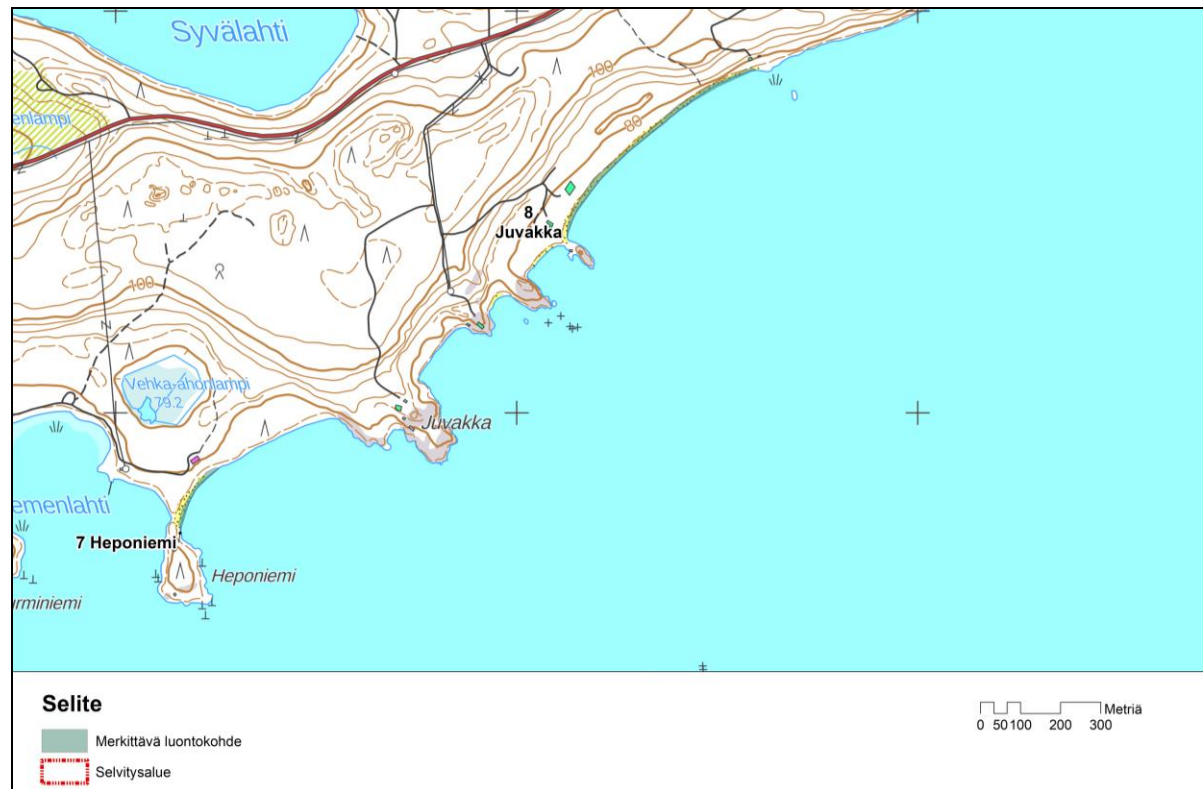
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Hyvä

Pinta-ala: 0,2 ha

Kuva 46. Heponiemi ja Juvakka.

8. Juvakka

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka noin 9–10 metriä leveä ja noin 635 metriä pitkä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 0,7 ha

9. Rastinniemi

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka noin 5–6 metriä leveä ja noin 410 metriä pitkä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

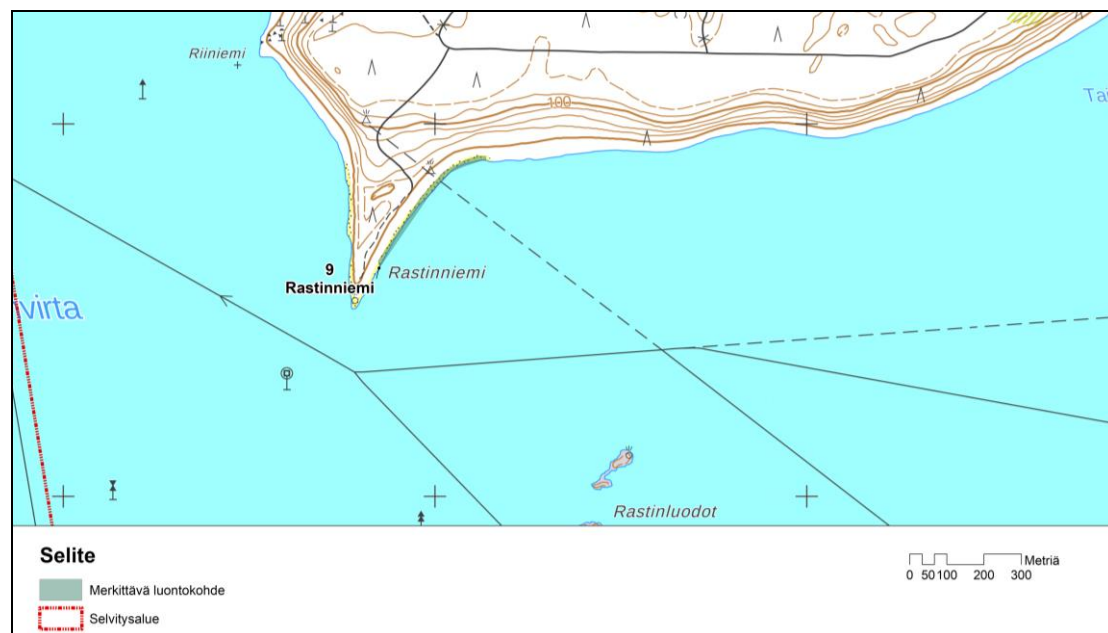
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Hyvä

Pinta-ala: 0,5 ha

Kuva 47. Rastinniemi

10. Ruokoniemen luhta (a)

Kuvaus: Sara- ja ruokovaltainen luhta. Rannan tuntumassa kasvaa suomyrttiä. Valtalajina ovat viiltosara, kurjenjalka, järviruoko. Lummelampi- ja lampikorenon elinpiiriä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Avoluhtat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: Lummelampikorento

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: -

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 0,4 ha

11. Ruokoniemen luhta (b)

Kuvaus: Linnuston kannalta arvokas luhta. Luhdalla huomionarvoista ja lintudirektiivin liitteen I lintulajeja. Alueilla pesiviä lajeja ovat mm. laulujoutsen (lintudirektiivi I), paju­sirkku (VU) ja ruokokerttunen (NT). Luhta on lummelampikorenon elinpiiriä.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Avoluhta

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

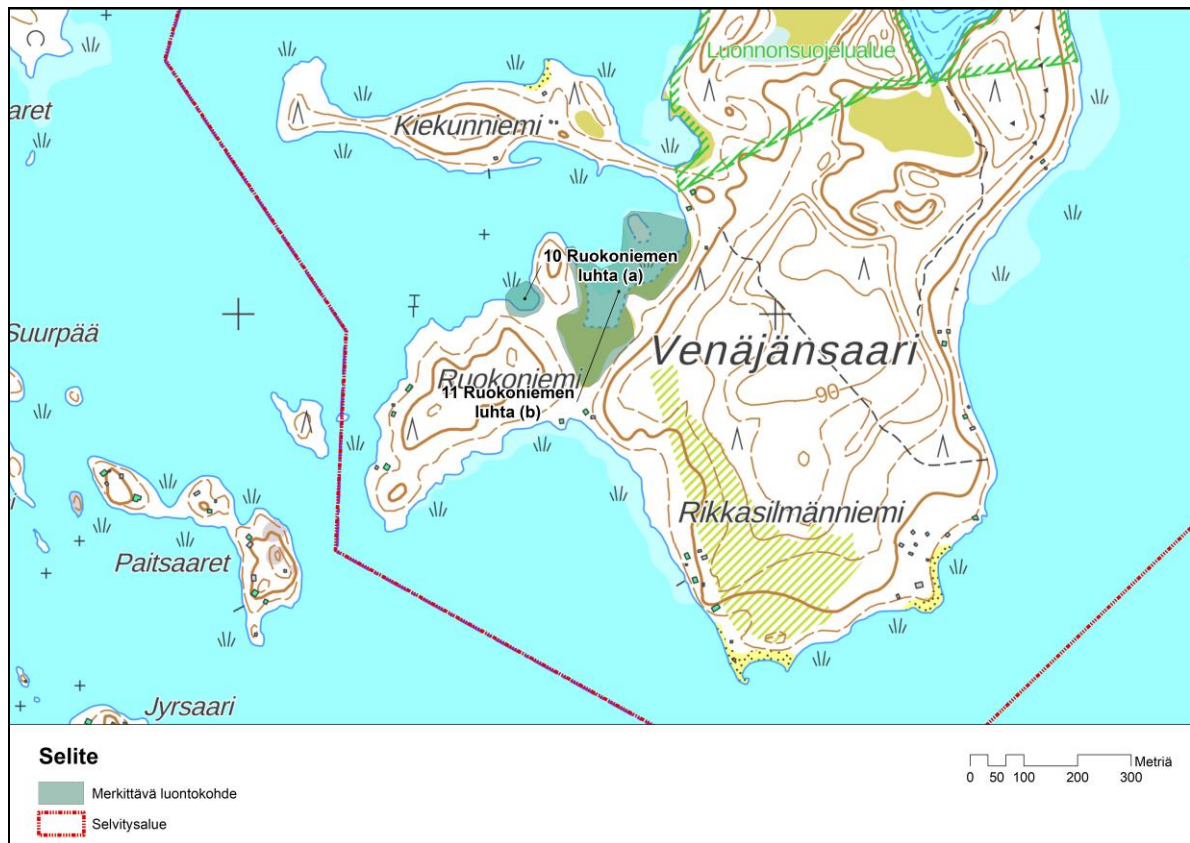
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: Lummelampikorento

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: paju­sirkku (VU), ruokokerttunen (NT), laulujoutsen (lintudirektiivi I)

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: -

Edustavuus: Erinomainen

Pinta-ala: 3,9 ha

Kuva 48. Ruokoniemen luhdet.

12. Inginlahti

Kuvaus: Ruovikkolahti ja linnuston kannalta arvokas lahti, missä pesiviä lajeja ovat mm. laulujoutsen, härkälintu ja muut vesilintulajit.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Järvien ja jokien ruovikot ja suurhelofyyttien kasvustot

LSL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot

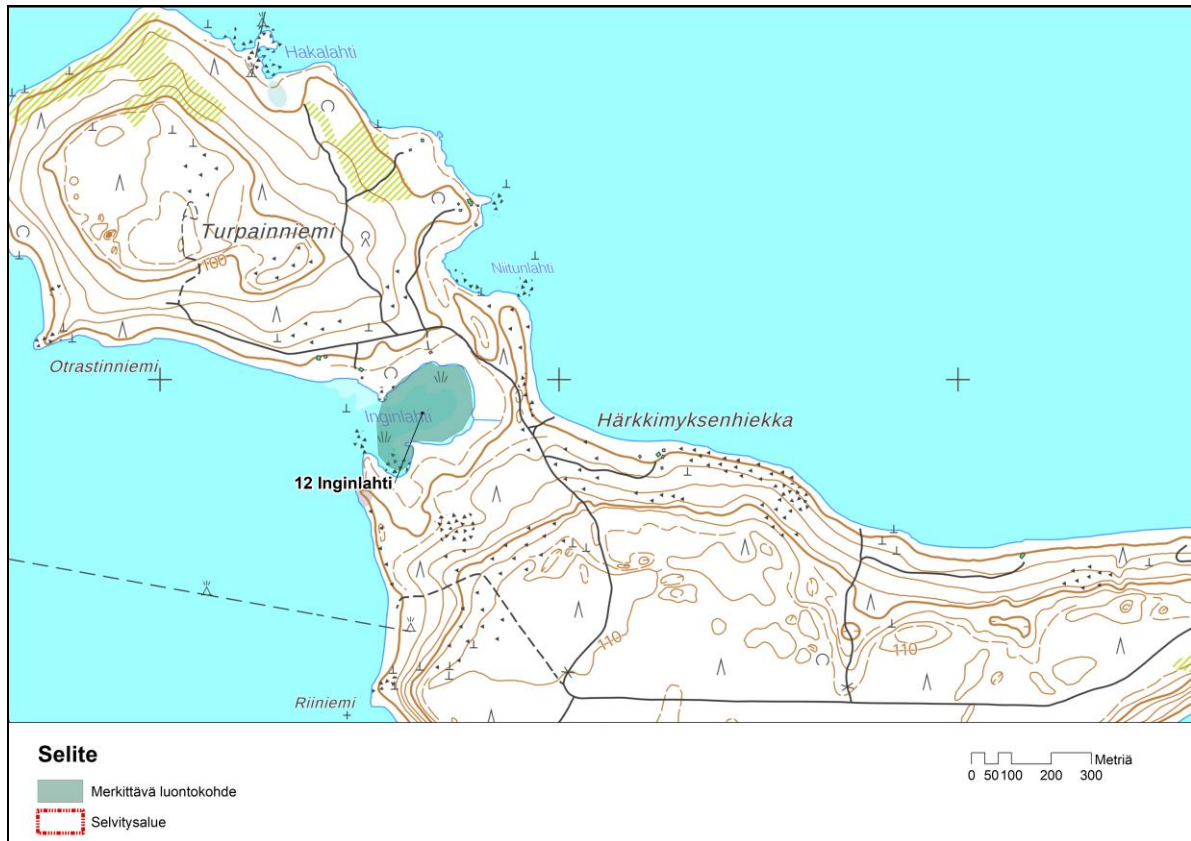
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: härkälintu (NT), laulujoutsen (lintudirektiivi I)

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: -

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 4,2 ha

Kuva 49. *Inginlahti.*

13. Lintuluodot- ja saaret

Kuvaus: Alueelta rajattiin 11 kpl uhanalaisten ja lintudirektiivin liitteen I lintulajien kannalta merkittävää pesimäaluetta. Alueilla pesiviä lajeja ovat mm. harmaalokki, kalatiira, naurulokki ja pikkulokki.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: -

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: harmaalokki (VU), naurulokki (VU), kalatiira (lintudirektiivi I) ja pikkulokki (lintudirektiivi I).

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit:

Edustavuus: -

Pinta-ala: 215,0 ha

14. Uhanalainen laji (Sensitiivinen laji)

Kuvaus: -

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: -

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: rauhoitettu laji

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: -

Edustavuus: -

Pinta-ala: 0,01 ha

15. Lehtiniemenlampi

Kuvaus: Lehtiniemenlampi sijaitsee Lehtiniemen kärjestä etelään tien pohjoispuolella. Suorantainen lampi.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Suolammet

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

Vesil:n suojeltavat luontotyytit: alle yhden hehtaarin suuruinen lampi

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

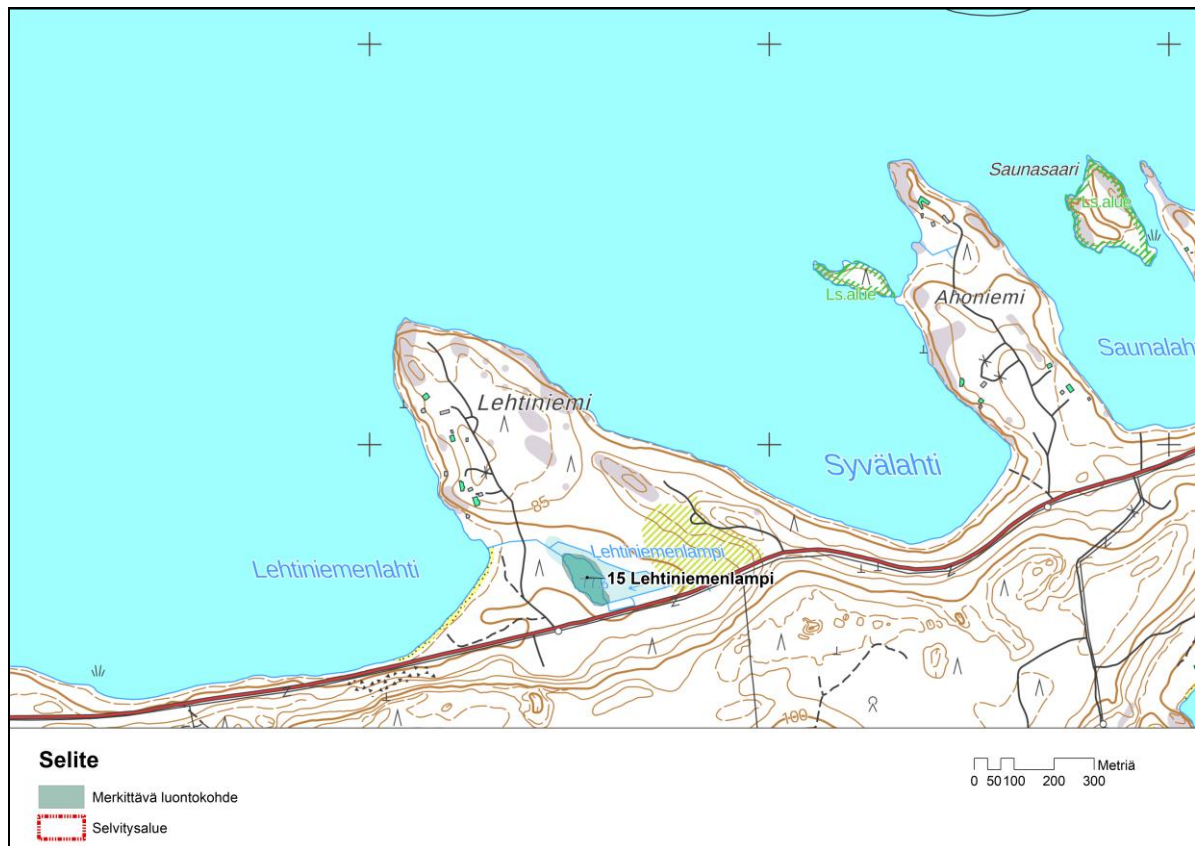
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Suolammet (NT)

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 0,7 ha

Kuva 50. *Lehtiniemenlampi.*

16. Mäntyniemi

Kuvaus: Hiekkaranta, joka ka. noin 5 metriä leveä ja noin 380 metriä pitkä. lev. kohdalta 12 m. Loma-asuntoja.

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: -

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

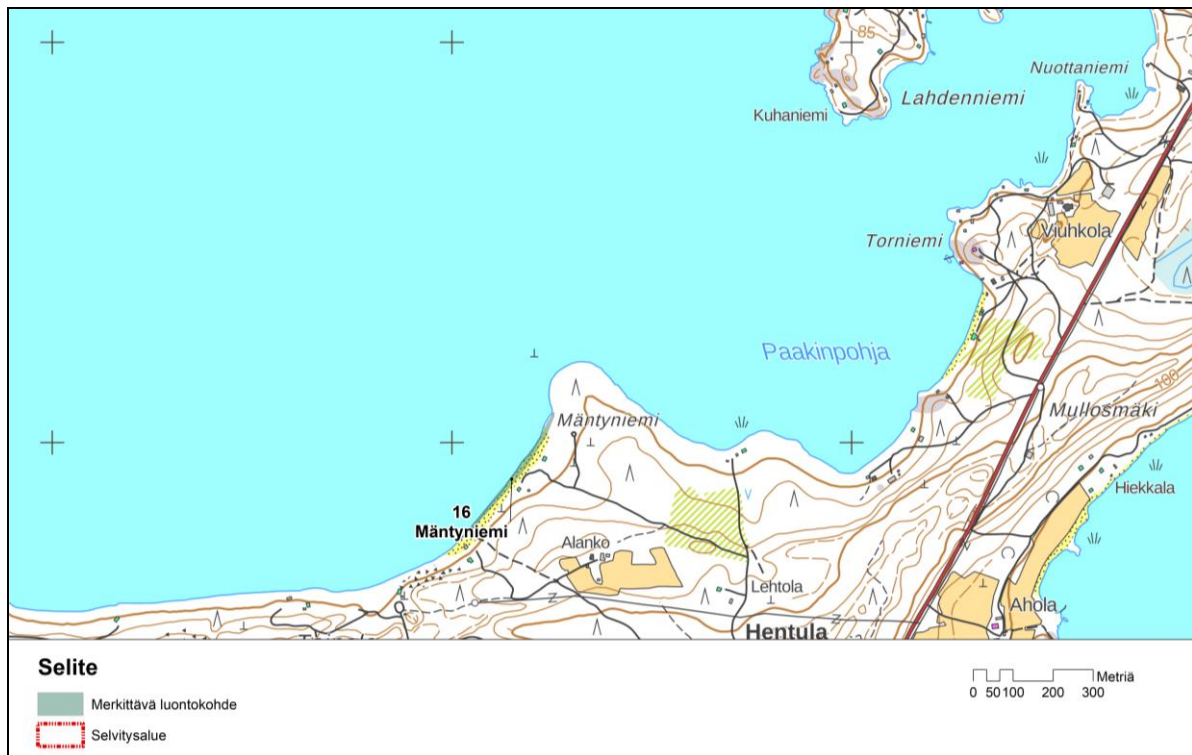
Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 0,7 ha

Kuva 51. Mäntyniemi.

17. Väärätsaari

Kuvaus: Luonnontilainen hiekkaranta, joka noin 5–9 metriä leveä ja noin 220 metriä pitkä. Rannalla on eloperäisiä törky- eli detritusvalleja sekä runsaasti aitomuurahaiskorentojen (*Myrmeleon formicarius*) toukkien eli muurahaisleijonien pyyntikuoppia. Tervaleppäpensaita.

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat

LsL:n suojeltavat luontotyytit: Luonnontilaiset hiekkarannat

VesiL:n suojeltavat luontotyytit: -

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt: -

Luontodirektiivi liite V(a) lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset lajit: -

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyytit: Järvien hiekka- ja hietarannat (VU)

Edustavuus: Merkittävä

Pinta-ala: 0,5 ha

Kuva 52. Väärätsaaren hiekkaranta.

Kuva 53. Väärätsaari.

8 MAISEMAEKOLOGINEN RANTALUOKITUS

Ranta-alueet on luokitettu kolmeen maisemaekologiseen rantaluokkaan, jotka perustuvat ranta-alueiden maisemaekologiseen kapasiteettiin. Tähän vaikuttavat mm. rannan kallioisuus, rantavyöhykkeen jyrkkyys, rannan soistuneisuus, rantapuuston harvuus ja kalliokasvillisuuden heikko kulutuskestävyys. Edellä mainitut tekijät alentavat maiseman kapasiteettia. Myös edustava ranta-, metsä-, suo- ja vesikasvillisuus sekä uhanalaisten lajien esiintyminen vaikuttavat maisemakapasiteettia alentavasti. Ranta-alueiden maisemaekologinen rantaluokitus on liitekartassa 3.

Rantaluokitus on seuraava:

Rakentamista ei suositeta. Näillä rannoilla on huomattavia ekologisia tai maisemallisia arvoja. Maisemakapasiteetti on erittäin heikko tai heikko. Rakentamisen seurauksena alueiden luonne muuttuisi merkittävästi. Ympäristövaikutukset ovat merkittäviä. Ryhmään kuuluvat luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittävät kohteet, kuten rantaluhdat, laajat avokalliot, kalliojyrkänteet, lehdot ja saimaannorpan makuupesät ja lisääntymispaikat.

Alueet, joilla rakentamis- ja muut toimenpiteet ovat mahdollisia tietyin rajoituksin. Tähän kuuluvat rannat, joilla on ympäristöllisiä tai maisemallisia erityispiirteitä. Erityispiirteitä ovat esimerkiksi soinen ranta, kallioisuus ja harva mäntypuusto. Ympäristövaikutukset voivat olla merkittäviä. Maisemakapasiteetti on jokseenkin heikko tai kohtalainen.

Erilaiseen maankäyttöön luonnon kannalta hyvin soveltuvat alueet. Ympäristöltään nämä rannat ovat tavanomaista rantaa. Ympäristövaikutukset ovat vähäiset. Maisemakapasiteetti on hyvä tai kohtalainen. Soveltuvat parhaiten rantarakentamiseen ja muuhun maankäyttöön.

9 SUOSITUKSET

9.1 Suositukset

Maisemaekologisen rantaluokituksen, maisema- ja luontoarvojen perusteella laadittiin suositus mitoitussyöhykkeistä, jonka voi toimia rantarakentamisen ja muun maankäytön mitoituksessa (Kuva 54). Vyöhykkeet ovat

- Luontoarvo- ja maisema-arvovyöhyke, joilla on erityisiä luonto- ja maisema-arvoja. Rakennustiheys erittäin alhainen.
- Harjumaisemavyöhyke, jotka ovat luonto- ja maisema-arvojen takia herkkiä. Rakennustiheys alhainen.
- Saaristomaisemavyöhyke, missä luonto- ja maisema-arvoja. Rakennustiheys alhainen.
- Vyöhyke, joilla on vähäisiä luonto- ja maisema-arvoja. Rakennustiheys kohtainen.
- Kylävyöhyke, joilla on vähäisiä luonto- ja maisema-arvoja sekä Suikan kylän välitön ympäristö. Rakennustiheys kohtainen - hyvä.

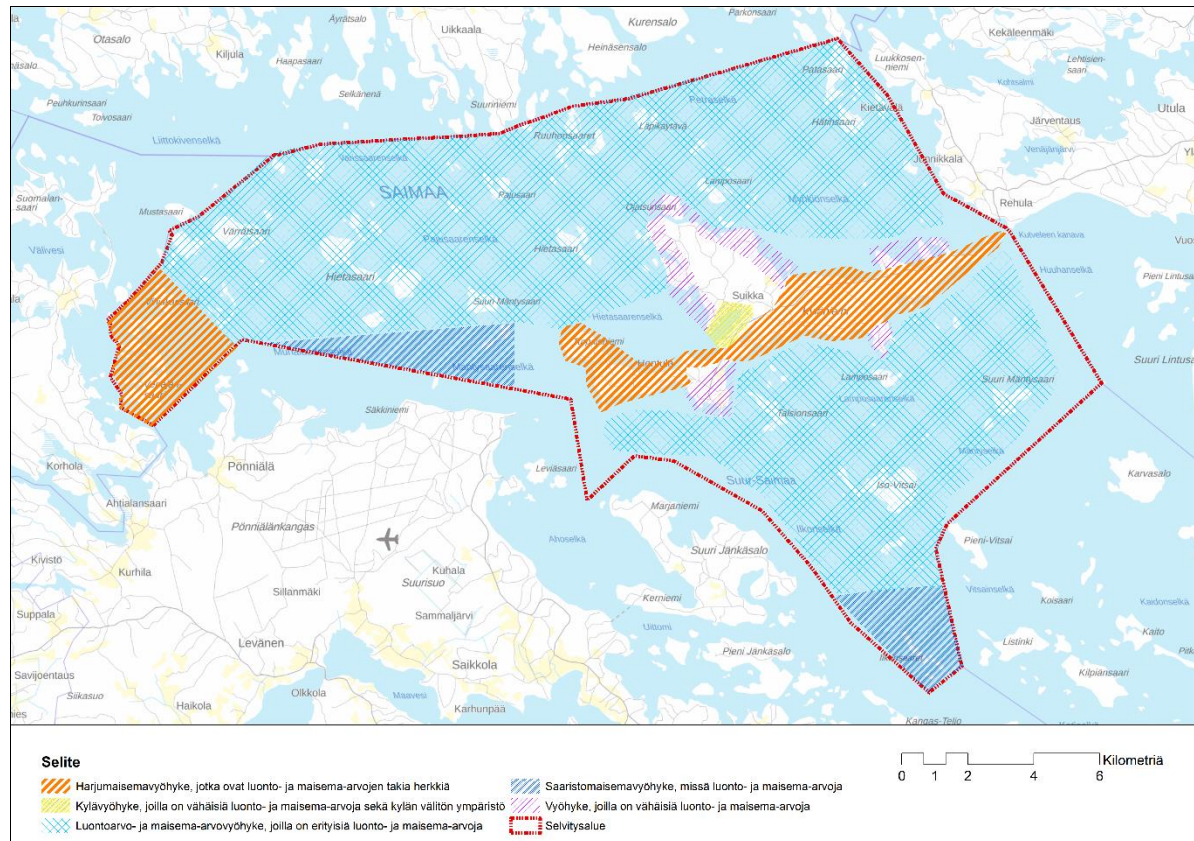
Alueen maisemallisen ja luonnon ominaispiirteiden takia keskeistä maankäytön suunnittelussa on huomioida erityisesti maisemalliset tekijät.

Selvitysalueella on muutama sääksen pesäpuuta. Yksi pesä puu on suojelualueiden ulkopuolella. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan sellainen rauhoitetun linnun pesäpuu, joka on asianmukaisesti merkitty, tai suuren petolinnun pesäpuu, jossa oleva pesä on säännöllisessä käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu. Eläinmuseon rengastustoimisto on antanut metsienkäsittelysuosituksia pesän läheisyyteen. Suositukset ovat sovellettavissa myös maankäytön suunnitteluun. Pesän ympäristön puusto tulisi säilyttää noin 50 metrin säteellä suojuvuutehdessä (200 runkoa/ha).

Rakentamisen vaatimia metsänhakkuita ja muuta häiriötä aiheuttavaa toimintaa tulisi välttää asutun pesän lähistöllä 15.4.–30.7. välisenä aika noin 500 metrin suojaetäisyydellä. Suojaetäisyyden

tarkoituksena on pesimärauhan turvaaminen. Myös rantarakentamista tai muuta rakentamista ei ole suositeltavaa osoittaa suojavyöhykkeelle.

Kalasääsken pesäpaikka Kyläniemessä lähiympäristöineen suositetaan erotettavaksi kaavan metsätalousvaltaisista alueista aluerajausmerkinnällä s-1 (suojeleva alueen osa).

Kuva 54. Mitoitusvyöhykesuositus.

Luonnonsuojelulain suojelemat kohteet suositetaan merkitsemään kaavaan:

- sl-1 Suojelualue, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisesti suojeltu luontotyyppi tai erityisesti suojeltavan lajin elinympäristö (LSL 47 §).
- sl-2 Suojelualue, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin lisääntymis- ja levähdyspaikka tai s-2 alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu luontotyyppi (LSL 29 §).

Metsälain suojellut luontotyypit voidaan osoittaa luo –merkinnällä (Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jolla sijaitsee metsälain 10 §:n luontotyyppi). Muut arvokohteet suositetaan jätettäväksi rakentamisen ulkopuolelle.

9.2 Lisäselvitystarpeet

Sudenkorento- ja viitasammakkoselvitykset em. lajistolle soveltuville alueille, mikäli niille kohdistuu kaavassa muuttuvaa maankäyttöä

10 LÄHTEET

- Arinen, K., Jantunen, J. ja Repo, S. 2021 Harjuajuruoho. Karvaanpuoleisia kokemuksia istuttamisesta. Lutukka 37: 33-41.
- Etelä-Karjalan liitto 2005: Suur-Saimaan luonto- ja virkistysalue selvitys. Työryhmän raportti 2005.
- Etelä-Karjalan lintutieteellinen yhdistys 2022: Lintupaikat. <https://www.ekly.org/linnusto-ja-harrastus/lintupaikat/> (viitattu 23.2.2022).
- Eurola, S., Huttunen, A., Kaakinen, E., Kukko-oja, K., Saari, V. & Salonen, V. 2015: Sata suotyyppiä. Opas Suomen suokasvillisuuden tuntemiseen. Thule-instituutti, Oulangan tutkimusasema, Oulun yliopisto.
- GTK:n Hakku-palvelu (<https://hakku.gtk.fi/>).
- Hakulinen, M. 2009. Saimaan jääjärvet. Geomatti Oy. 92 s. Hellaakoski, A. 1922. Suursaimaa. Deutsches Referat: Gross Saimaa. Fennia 43 (4), 1-122.
- Husa, J., Teeriaho, J., Kontula, T., Heikkinen, R & Fagersten, R. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet. Aluekohtaiset raportit. Vesi- ja ympäristöhallitus, Suomen ympäristökeskus
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Häyhä, H. 1956: Taipalsaaren Kyläniemen putkilokasvisto. – Arch. Soc. 'Vanamo' 11(1):78–86.
- Jantunen, J ja Saarinen, K. 2020: Esikasvatettujen kangasajuruohojen istutus Taipalsaaren Kyläniemen Light & Fire -Life 2014–2020. Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti.
- Jantunen, J. & Saarinen, K. 2019: Esikasvatettujen kangasajuruohojen istutus Taipalsaaren Kyläniemen. Light & Fire -Life 2014-2020. 8 s. Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti. Lappeenranta.
- Jantunen, J., Saarinen, K. & Vitikainen, T. 2017: Kangasajuruohon siirtoistutus Kyläniemessä 2017 ja kasvillisuuden seurantarauudet. 5 s. Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti. Lappeenranta.
- Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. WSOY.
- Kauppi, M., Kettunen, I., Kivinen, J., Niinioja, R. ja Sandman, O. 1985: Saimaan tila ja siihen vaikuttavat tekijät. Vesihallitus, Tiedotus 254.
- Kittamaa, S., Rytteri, T., Ajosenpää, T., Aapala, K., Hallman, E., Lehesvirta, T. & Tukia, H. (toim.) 2009: Harjumetsien paahdeympäristöt — nykytila ja hoito. Suomen ympäristö 25/2009. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Kontiokorpi, J. 2013: Etelä-Karjalan lintuliikenteen pullonkaula-alueet ja muuttoreittejä. Etelä-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry. 16.4.2013.
- Kontiokorpi, J. ja Kontiokorpi, A. 2014: Läntisen Etelä-Karjalan maakunnallisesti tärkeät lintualueet. Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari MAALI-hankkeen raportti. Etelä-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry, 14.3.2014.
- Kontturi, O & Borg, P. 1975. Suomen edustavimmat reunamuodostumat pohjoismaisen tason suoje-lukohteiksi. Terra 87 (3), 142-154.

Kontula, & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien pu-nainen kirja. Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet ja Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kuusipalo, J. 1996: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä Oy.

Lappalainen, V. 1962. The shore-line displacement on southern Lake Saimaa. Acta Botanica Fennica 64. 116 s.

Leivo, M., Asanti, t., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. ja Virolainen E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja (No 4.).

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).

Meriluoto, M. ja Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti.

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt ja metsävarakuviot (<https://www.metsaan.fi>).

Metsälaki (1996/1093) ja Metsäasetus (1996/1200)

Museovirasto 2022: Kulttuuriympäristön palveluikkuna. <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>.

Mäkelä, K. ja Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021.

Mäkinen, K., Palmu, J-P., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & Jarva, J. 2007: Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14/2007.

Mäkinen, K., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & Sahala, L. 2011: Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. Suomen ympäristö 32/2011.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. le-pakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rainio, H., Stén, C.-G., Lehmuskoski, K. & Taka, M. 1984. Peltoi. Maaperäkartta 1:20 000 selitys. Karttalehti 3134 06. Geologian tutkimuskeskus.

Rainio, H., Stén, C.-G., Lehmuskoski, K. & Taka, M. 1984. Suuri Jänkäsalo. Maaperäkartta 1:20 000 selitys. Karttalehti 3134 09. Geologian tutkimuskeskus.

Rainio, H., Stén, C.-G., Lehmuskoski, K. & Taka, M. 1984: Peltoi. Maaperäkartta 1:20 000 selitys. Karttalehti 3134 06. Geologian tutkimuskeskus.

Rautio, S.-K. & Grahn, T. (toim.) 2020: Paahde-Life - Apua ja aurinkoa arvokkaalle paahdeluonno-llemme. Laymants Reportt Hankkeen toiminta ja tulokset 2014—2020. Metsähallitus. Vantaa.

Repo, S. & Partanen, M. 2012: Luonnonhoitoa liekillä -yhteistoimintaverkosto. Loppuraportti 31.12.2012.35 s. Suomen metsäkeskus.

Repo, S. 2019: Paahde-elinympäristöjen kunnostaminen Taipalsaaren Kyläniemen Natura 2000-alueella (F10422005) tilalla Vaiviola (4:128) Light&Fire -LIFE (LIFE 13 NAT/F1/000099) -hankkeessa. Hankeraportti 2015—2019, Suomen metsäkeskus. Lahti.

- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö.
- Sipari, J. 2019: Taipalsaari. Kyläniemi, Heponiemi, Partiolaisten alueen luontoinventointi.
- Suomen Lajitietokeskus/FinBIF <http://tun.fi/HBF.6101> (haettu 28.2.2022).
- Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. <http://tun.fi/HBF.51794> (haettu 27.4.2021).
- Suomen Lajitietokeskus/FinBIF. <http://tun.fi/HBF.60900> (haettu 21.2.2022).
- Suomen ympäristökeskus 2021: Latauspalvelu LAPIO (haettu 27.4.2021).
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus. Ympäristöopas 109.
- Toivonen, H. & Leivo, A. 2001: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvillisuus ja kasvu- paikka luokitus. Metsähallituksen Luonnonsuojelujulkaisuja Sarja A No 14.
- Tukia, H., Hämäläinen, J. ja Lahti, T. 2015: Paahde-elinympäristöjen tieurien putkilokasvilajiston linjakartoitus Lopella ja Taipalsaarella. Julk.: Tukia, H., Hämäläinen, J. & Rytteri, T. (toim.) Harjumetsien paahde-elinympäristöverkostot – Metsien luonnonhoidon vaikutukset harjuluontoon, maisemaan ja paahdelajiston monimuotoisuuteen. Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 2/2015. Suomen Ympäristökeskus.
- Tukia, H., Hämäläinen, J. ja Rytteri, T. (toim.) 2015: Harjumetsien paahde-elinympäristöverkostot - Metsien luonnonhoidon vaikutukset harjuluontoon, maisemaan ja paahdelajiston monimuotoisuuteen. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2015.
- Vauhkonen, M. 2007: Kyläniemen lossin korvaaminen sillalla. Yleissuunnitelman luontovaikutukset. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, 12.8.2007.
- Vesilaki (2011/587)
- Vitikainen, T., Jantunen, J. Saarinen, K. ja Heikkilä, T. 2015: Paahdeympäristöjen uhanalaisten hyönteisten kartointi Etelä-Karjalassa 2015. Pikku-, harju-, kallio- ja muurahaissinisiipi, idänhäränsilmä, palo- ja sinisiipisirkka. Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti.
- Ympäristöministeriö 1984: Valtakunnallinen harjijensuojeluohjelma. Helsinki 1984.
- Ympäristöministeriö 1993: Maisema-aluejärjestelmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992.
- Ympäristöministeriö 2021: Etelä-Karjala, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. VAMA 2021.